

А. А. ХƏЛƏФОВ

АЗƏРБАЙҶАНДА
КИТАБХАНАЧЫЛЫҒ
ТƏҢСИЛИНИ
ИНКИШАФЫ



30/1-92 115499
 18/11-95 407 4041
 22/11-95 407 4041
 9/11-96 1003 13467
 10.11-96 1003 18212
 27.11-97 1003 1305
 28/11-99 407 11912
 24/11-2000.
 31.01.06 402. 35262

195561

А. А. ХЭЛЭФОВ

473
 X-49

АЗƏРБАЙҶАНДА
 КИТАБХАНАЧЫЛЫҒ
 ТƏНСИЛИНИН
 ИНКИШАФИ

М. Ө. Х. Х. Х. Х. Х.
 4000. 1. 1. 1. 1. 1.
 КИТАБХАНАСЫ

«МААРИФ» НƏШРИЯТЫ
 Бакы—1987

Елми редактору: З. Н. ӘЛИЈЕВ

Хәләфов А. А.

X—49

Азәрбајҹанда китабханачылыг тәһсилнин инкишафы. Бакы.: Маариф, 1987, 130 сәһ.

Әсәрдә республикамызда китабханачылыг тәһсилнин ғыса-мүддәтли курслар формасында мејдана кәлмәсиндән башла-мыш университет тәһсилли јүксәкихтисаслы кадр һазырлыгы системинә чеврилмәсинә гәдәр кечдији инкишаф јолу, онун ајры-ајры мәрһаләләри үмумиләшдирилмишдир. Әсәрдә С. М. Киров адына Азәрбајҹан Дөвләт Университетинин китабха-начылыг факултәсинин 40 ил әрзиндәки чохсаһәли фәа-лијјәти, республикамызын мүхтәлиф типли китабханалары үчүн јүксәкихтисаслы китабханачы кадрлар јетишдирмәси вә китабханашунаслыг, библиографијашунаслыг вә китабшунаслыг үзрә елми-тәдҹигат иши саһәсиндәки һаилвјјәтләри кенши ишыгландырылмишдир.

Китаб мәдәнијјәт вә маариф ишчиләри, китабхана ичтима-ијјәти, республикамызын китабханачылыг тәһсили верән али вә орта ихтисас мәктәбләринин мүәллим вә тәләбәләри үчүн нәзәрдә тутулушдур.

X 4403040000—000
М 652—88 163—88

78.33

© «Маариф», Нәшријјаты 1987.

МҮӘЛЛИФДӘН

С. М. Киров адына АДУ-нун китаб-ханачылыг факултәсинин 40 иллијинә һәср едилир.

Сов.ИҚП-нин XXVII гурултајы елми-техники тәрәг-гинин сүр'әтләндирилмәсини өлкәнин социал-игтисади инкишафынын әсас амилләриндән бири кими ирәли сүр-мүшдүр. Өлкәмиздә елми-техники тәрәггинин сүр'әтлән-дирилмәси илә әлағәдар олараг партија јени инсан тәр-бијәсини, үмумијјәтлә, инсан амилинин формалашмасыны дөврүн мүһүм вәзифәси кими ирәли сүрүр вә бүтүн идеоложи вәсиләләрин бу ишдә јахындан иштирак етмә-ләрини тәләб едир. Бүтүн бунлар идеоложи, елми-мә'лу-мат вә мәдәни-маариф мүәссисәләри олан китабхана-лар гаршысында тә'хирәсалынмаз вәзифәләр гојур. Чә-мијјәтдә мүһүм социал функцијалары һәјата кечирән ки-табханалар елми-техники тәрәггинин сүр'әтләндирилмә-синдә, инсан амилинин формалашмасында, өлкәмизин игтисади, социал вә мәдәни инкишафында јахындан иш-тирак етмәли, партијанын баш хәттинин һәјата кечи-рилмәси, марксизм-ленинизм идејаларынын күтләләр ичәрисиндә јайылмасы үчүн бөјүк тәблиғат-тәшвиғат вә тәшкилатчылыг иши апармалыдырлар. Китабхана иши дөврлә, заманла ајаглашмалы, һәмишә чанлы, рәнка-рәнк вә динамик олмалыдыр.

Сов. ИҚП XXVII гурултајында чох һағлы олараг көс-тәрилмишдир ки, «...китабханаларын вә музејләрин—бү-түн идеја-сијаси тәрбијә вә әмәк, әхлаг тәрбијәси. атеист тәрбијә саһәсинин иши кими чанлы, динамик вә чохчә-һәтли бир ишдә дурғунлуға әсла дөзмәк олмаз»¹.

Јүксәк ихтисаслы китабханачы кадрлар олмадан бу мүһүм вәзифәнин өһдәсиндән кәлмәк мүмкүн дејилдир.

¹ Горбачев М. С. Совет Иттифагы Коммунист Партијасынын XXVII гурултајына Сов.ИҚП Мәркәзи Комитәсинин Сијаси мә'рузәси.—Б., 1986, с. 122.

ССРИ-дә кадр һазырлығы ишиндә мисилсиз наилијјәт-ләр әлдә едилмиш, елм, техника, халг тәсәррүфаты вә мәдәнијјәтин бүтүн саһәләри үчүн жүксәк ихтисаслы кадрлар һазырлајан али вә орта ихтисас мәктәбләринин кениш системи јарадылмышдыр. Октабр ингилабынын јетирмәси олан бу систем бөјүк тарихи инкишаф јолу кечмиш, кетдикчә тәкмилләшәрәк бүтүн дүнјада ән мүтәрәгги системә чеврилмишдир. Неч дә тәсадүфи дејил ки, совет али мәктәбләри дүнјанын бир чох өлкәләри үчүн кадрлар һазырлајыр.

ССРИ-дә жүксәк ихтисаслы китабханачы кадрлар һазырлајан али мәктәб шәбәкәләринин јараныб формалашмасы бу системин мүвәффегијјәтләриндән биридир. Һазырда өлкәмиздә 6 университет, 5 педагожи институт, 17 мәдәнијјәт институту, 1 инчәсәнәт институту, 132 орта ихтисас мәктәби китабханашүнас—библиограф һазырлајыр.

Ихтисаслы китабханачы кадрларын һазырланмасы саһәсиндә республикамызын хусуси мөвгеји вардыр. Азәрбајҗан ССР-дә 1938-чи илдән орта ихтисаслы, 1947-чи илдән исә али ихтисаслы китабханачы кадрларын һазырланмасына башланмышдыр. Мүбалиғәсиз демәколар ки, Совет һакимијјәти илләриндә Азәрбајҗанда китабханачылыг тәһсилли системинин јарадылмасы вә минләрлә али вә орта ихтисаслы пешәкар китабханачы кадрларын мејдана кәлмәси, республикамызда мәдәни гуручулуг саһәсиндә әлдә едилмиш ән бөјүк наилијјәтләрдән биридир.

Азәрбајҗанда китабханачы кадрларын һазырланмасы узун мүддәтли, кетдикчә тәкмилләшән илк китабханачылыг курсларындан университет тәһсилинә гәдәр шәрәфли бир јол кечмишдир. Белә бир факты гејд етмәк јеринә дүшәрди ки, ССРИ-дә илк университет китабханачылыг тәһсили мәһз С. М. Киров адына АДУ-да тәшкил едилмишдир. Китабханачы кадрларын мәдәнијјәт институтларында вә педагожи институтларда дејил, университетдә һазырланмасынын олдугча бөјүк үстүнлүкләри вардыр. Бешиллик тәдрис планы илә ишләјән университетләрдә кадр һазырлығынын кејфијјәтини жүксәлтмәк, фундаментал вә ичтимаи елмләрә дәриндән јијәләнмиш кениш профилли кадрлар һазырламаг үчүн шәраит олдугча әлверишлидир.

Өлкәмиздә жүксәк ихтисаслы китабханачы кадрлар һазырланмасы үзрә университет системинин тәшәккү-

лүндә, формалашмасында вә инкишафында С. М. Киров адына АДУ-нун 40 илдән артыг фәалијјәт көстәрән китабханачылыг факултәсинин хидмәти хусуси гејд олуналыр. ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлији 1982-чи илдә бу факултә үчүн бешиллик тәһсил мүддәтли фәрди тәдрис планы тәсдиг етмишдир. Факултә үчүн фәрди тәдрис планынын тәсдиги факултәнин фәалијјәтинин жүксәк гијмәтләндирилмәси демәкдир. Мәһз бу сәбәбдән факултәнин кечдији 40 иллик јола нәзәр салмаг, онун фәалијјәтини тәһлил едиб үмумиләшдирмәк олдугча бөјүк елми, нәзәри вә тәчрүби әһәмијјәт кәсб едир.

Азәрбајҗанда илк али ихтисаслы китабханачы кадрларынын нүмајәндәләриндән бири олан мүәллиф 50-чи илләрдән башлајараг индики дөврә гәдәр республикада али ихтисаслы китабханачы кадрларынын һазырланмасы просесиндә билаваситә иштирак етмишдир. Бу сәбәбдән дә мүәллиф республикамызда китабханачылыг тәһсилинин инкишаф јолларыны шәрһ едиб үмумиләшдирмәји өзүнә борч билмишдир.

Мәлүм фактдыр ки, тарихилик мүасир просесләри анламаг үчүн башлыча зәминдир. Мәһз тарихи инкишаф јолларына, онун «ибрәт дәрсләринә» вә тәчрүбәсинә әсасланараг мувафиг иш үсулларыны даһа да инкишаф етдирмәк вә тәкмилләшдирмәк мүмкүндүр. Охучуларә тәғдим олуна бу әсәр Азәрбајҗанда китабханачылыг тәһсилинин инкишаф јолларыны ишыгландырмаг саһәсиндә илк тәшәббүсдүр вә республикада китабханачылыг тәһсилинин даһа да инкишафында, партија вә һөкүмәтимизин өлкәдә али вә орта китабханачылыг тәһсили системинин гаршысында гојдуғу вәзифәләрин јеринә јетрилмәсиндә мүәјјән мүсбәт рол ојнаја биләр.

ИЛК КИТАБХАНАЧЫЛЫГ КУРСЛАРЫ

Азәрбајҹанда Совет һакимијјәти илләриндә јүксәк ихтисаслы китабханачы кадрларын һазырланмасы саһәсиндә әлдә едилмиш мүвәфғәғијјәтләр мэдәни ингилабын мүһүм наилијјәтләриндән биридир. Азәрбајҹанда һәлә Совет һакимијјәтинин илк илләриндән мэдәни гуручулуғун мүһүм саһәси олан китабхана ишинин инкишафына, јени китабханалар јарадылмасына хүсуси диггәт јетирилмишдир. Илк дәвләт декретләри илә бүтүн китабханалар миллиләшдирилди вә јени китабханалар тәшкил етмәк үчүн ингилаби тәдбирләр һәјата кечирилди. Бу тәдбирләрин нәтичәси оларағ чәми бир нечә ај мүддәтиндә Азәрбајҹанда 234 мин 210 чилд китаб фондуна малик олан 45 китабхана тәшкил едилди. 1925-чи илдә артыг республикамызда 584 мин 177 чилд китаб фондуна малик олан 91 китабхана фәалијјәт кәстәрирди. Беш ил мүддәтиндә ингилабдан әввәлки дөврлә мүгајисәдә китабларын сајы 6 дәфә, китабханаларын сајы исә 10 дәфә артмышды.

Өлкәнин социалистчәсинә сәнајеләшдирилмәси вә биринчи бешиллик дөврүндә јени китабханаларын тәшкили даһа бөјүк вүс'әт алды. Шәһәр, гәза вә рајон мәркәзләри илә јанашы, кичик јашајыш мәнәгәләриндә вә кәнд јерләриндә дә китабханалар тәшкил едилмәјә башланды.

Артыг 1932-чи илдә республикамызда 1757,1 мин чилд китаб фондуна малик олан 167 күтләви китабхана охучулара хидмәт едирди. Китабханалар мэдәни ингилабда даһа јахындан иштирак етмәјә башламыш, китабхана ишинин кејфијјәти вә идеја-сијаси сәвијјәси хејли јүксәлмиш, мадди-техники базасы мөһкәмләнмишди.

Китабхана гуручулуғу саһәсиндә баш верән бу мүһүм кәмијјәт вә кејфијјәт дәјишикликләриндә о дөврдә өз фәдакар әмәји, ингилаби әзми, партија вә дәвләт

ишинә сәдағәти илә фәргләнән, партијанын баш хәттинин һәјата кечирилмәсиндә јахындан иштирак едән китабхана ишчиләринин ролу бөјүк олмушдур.

Мәһз буна көрәдир ки, Сов. ИКП МК вә Совет дәвләти китабханаларын мүтәхәссис кадрларла тәмин едилмәси, кадрларын һазырланмасы, сечилиб јерләшдирилмәси вә тәрбијә едилмәси ишинә хүсуси диггәт вә гајғы кәстәрирди. Китабхана иши идеоложи, мэдәни-маариф вә коммунист тәрбијәси ишинин мәркәзи кими гијмәтләндирилдијиндән тәблиғат-тәшвиғат вә сијаси тәрбијә иши саһәсиндә онун гаршысында бөјүк вәзифәләр гојулмушду. Бу мәгсәдлә дә јени ачылан китабханаларда ишләмәјә даһа һазырлығлы, јүксәк мэдәни сәвијјәли, марксизм-ленинизм нәзәријјәсини дәриндән баша дүшән, ону тәблиғ етмәји бачаран, социализм гуручулуғу вәзифәләрини сәдағәтлә јеринә јетирән адамлар сечилиб кәндәририлди. Бу иш билаваситә јерләрдә партија вә совет органлары тәрәфиндән һәјата кечирилди.

Совет һакимијјәтинин илк илләриндән башлајарағ китабханачы кадрларын һазырланмасы бөјүк сијаси вә мэдәни әһәмијјәтә малик бир вәзифә иди. Азәрбајҹан ССР Маариф Комиссарлығы тәрәфиндән һазырланмыш тәдбирләр планында китабхана ишиндә зијалылардан, партија вә дәвләт ишчиләриндән, мүәллимләрдән истифадә едилмәсинә хүсуси диггәт јетирилирди. Маариф Комиссарлығы гыса мүддәт әрзиндә мүтәхәссис китабхана чы кадрларын һазырланмасы үчүн ләзими шәраитин олмамасыны нәзәрә аларағ вахташыры ихтисасартырма курслары тәшкил едилмәсини ләзым билмишди. Азәрбајҹанда илк китабханачылығ курслары 1920-чи илдән тәшкил едилмәјә башланды. Совет китабхана гуручулуғу бүнөврәсинин гојулмасында вә мөһкәмләндирилмәсиндә јахындан иштирак етмиш илк совет мүтәхәссис китабханачылары мәһз бу курсларын јетишдирмәләри идиләр. Азәрбајҹан ССР Халғ Маариф Комиссарлығы мәктәбдәнкәнар ишләр шө'бәсинин китабхана јарымшө'бәси 1920-чи илин август—сентябр ајларында XI Орду-нун сијаси шө'бәси илә бирликдә 90 нәфәрлик китабханачы курсу тәшкил етди. Курсу гуртаранларын 60 нәфәри Маариф Комиссарлығындан, 15 нәфәри XI Орду-дан, 15 нәфәри Азәрбајҹан ордусундан иди.¹

¹ Народное просвещение, 1920, № 2, с. 75.

1920-чи илин ијулунда Маариф Комиссарлығынын мәктәбдәнкәнар ишләр шө'бәсинин коллекијасы китабханачы кадрлар һазырламаг барәдә китабхана јарым-шө'бәсинин мә'луматыны динләјиб јенидән китабхана-чылыг курсу тәшкил етмәји лазым билмишди.¹

Мә'лум олдуғу кими, 1920—1925-чи илләрдә Азәрбајчанда зәһмәткешләр китабхана хидмәтинин ән мүһүм вә башлыча вәситәси олан гираәт комалары сүр'әтлә артырды. Бу гираәт комаларында ишләмәк үчүн мүтәхәссис кадрлары лазым иди. Тәмин мәгсәдлә 1925-чи илдә Баш Сијаси Маариф идарәси гираәт комасы ишчиләри һазырламаг үчүн ајјарымлыг курс тәшкил етди. Ону битирән 95 нәфәр китабханачы кәнд гираәт комаларына кәндәрилмишди.

Азәрбајчанда сәсиалистчәсинә сәнајеләшдирилмә вә биринчи бешиллик илләриндә ихтисаслы китабханачы кадрларынын һазырланмасына диггәт даһа да артырды. 1926-чы илдә Азәрбајчан К(б)П МК-нын бүросу «Кәнддә мәдәни иш һаггында» мәсәлә музакирә етди. Бүронун гәрарында кәстәриллирди: «Јерли партија тәшкилатларына вә Баш Сијаси Маариф идарәсинә тәклиф едилсин ки, сијаси-маариф идарәләри шәбәкәсини ихтисаслы ишчиләрлә тәмин едилмәсини сүр'әтләндирсинләр.

Ашағы сијаси-маариф ишчиләринин ихтисасыны артырмаг мәгсәдилә Баш сијаси-маариф идарәсинә тапшырылсын ки, бу ил гираәт комасы вә китабхана ишчиләринин ихтисасыны артыран республика курслары тәшкил етсин...»².

Бу вәзифәләри јеринә јетирмәк үчүн Баш Сијаси Маариф идарәсинин коллекијасынын гәрары илә 1927-чи ил апрел ајында Бакы вә Кәнчә шәһәрләриндә гираәт комасы ишчиләринин бирајлыг курсу тәшкил олунду.³ 1928-чи илдә Бакыда јенидән гираәт комасы мүдирләринин ики һәфтәлик курс-конфрансы кечирилди⁴. Бурада муасир шәраитдә кәнддә мәдәни гуручулуғун вә гираәт комаларынын мәгсәд вә вәзифәләри һаггында муһазирәләр охунду вә тәчрүбә мүбадиләси едилди.

О дөврдә китабханачы кадрларын һазырланмасы сәһәсиндә диггәтәләјиг һадисәләрдән бири дә гәзаларда ихтисас курсларынын тәшкил едилмәси иди. Бу, һәр шәјдән әввәл мәркәздә тәшкил едилән ихтисас курсларына кадрларын сечилиб кәндәрилмәси илә әлағәдар олан чәтинликләрлә бағлы иди. Белә чәтинликләрин гаршысычы алмаг үчүн Баш Сијаси-Маариф идарәси 1928-чи илдә бир сыра сыра гәзаларда мәдәни-маариф мүәссисәләри үчүн кадрлар һазырлајан курслар тәшкил етди. Јерләрдә курслары кечирмәк үчүн Бакыдан хүсуси мүтәхәссис—тәшкилатчылар кәндәрилирди.

1928-чи илин мајында Кәнчәдә, 1928-чи илин апрел ајында исә Шәкидә Баш Сијаси Маариф идарәси тәрәфиндән гәза сијаси-маариф ишчиләирнин курс-конфрансы кечирилди¹. Курс-конфрансда муһазирәләр охунмуш, тәчрүби дәрсләр кечилмиш, динләјичиләр билаваситә габагчыл мәдәни-маариф мүәссисәләринин иш тәчрүбәси илә таныш едилмишдиләр.

1926-чы илин апрелиндә Баш Сијаси Маариф идарәси Бакы сијаси-маариф идарәси вә һәмкарлар иттифагы мәдәнијјәт шө'бәси илә бирликдә китабхана ишчиләри һазырламаг үчүн 2 ајлыг курс тәшкил етди. Курсу 44 нәфәр битирди.² Китабханаларын ихтисаслы кадрларла тәмин едилмәси иши гәзалардакына нисбәтән Бакы вә онун рајонларында даһа јахшы тәшкил едилмишди. Бакыда китабханачы кадрлары курсларла јанашы олараг китабхана бирләшмәләринин рәјасәт һеј'әти бөлмәләри, дәрнәкләри вә бирләшмәләринин үмуми јығынчагы да һазырлајырды.

20-чи илләрдә һәмкарлар иттифагы китабханалары үчүн мүтәхәссис китабханачы кадрлар һазырланмасы мәсәләсинә дә муһүм диггәт јетирилирди.³

УИҺИМШ Москвада вә Ленинградда китабханачы кадрлар һазырламаг үчүн курслар тәшкил едирди. Республикамызда белә курслар АҺИМШ тәрәфиндән Бакы шәһәриндә тәшкил едилирди.⁴ 1928-чи илин декабрында вә 1929-чу илин әввәлләриндә һәмкарлар иттифагы

¹ Азәрб. ССР Октјабр Ингилабы Мәркәзи Дөвләт Архиви, ф. 577, сијаһы 1, иш 72, вәрәг 20.

² Сов.ИҚП МК јанында МЛИ Азәрбајчан филиалынын партија архиви, ф. 1, сијаһы 74, иш 260, вәрәг 42—45.

³ Јенә орада.

⁴ Јенә орада, бағлы 25, иш 318, вәрәг 121.

¹ Азәрбајчан ССР Октјабр Ингилабы Мәркәзи Дөвләт Архиви, ф. 1439, сијаһы 2, иш 200, вәрәг 45.

² Бакы шәһәр ХДС ИК-нин архиви, ф. 41, сијаһы 1, иш 835, вәрәг 50.

³ Азәрбајчан ССР Октјабр Ингилабы Мәркәзи Дөвләт Архиви, ф. 114, сијаһы 1, иш 546, вәрәг 53.

китабханалары үчүн ачылмыш ихтисас курсларыны 100 нәфәрә гәдәр китабханачы битирмишди.

Республика Халг Маариф Комиссарлығы илә јана-шы олараг 1928—1934-чү илләрдә Бакы Баш сијаси маариф идарәси вә Кәнчә шәһәр маариф шөбәси дә китабханачылыг курслары тәшкил етмишдиләр.

Азәрбајчан Халг Маариф Комиссарлығы китабханачы кадрлар һазырламаг ишиндә мүнһүм рол ојнајан бу курсларын ишинә хусуси диггәт јетирди. Курсларын тәдрис планларынын тәртиби кениш музакирә едилир, ән мүнһүм мәсәләләр вә китабхана ишинин спесифик хусусијәтләрини, вәзифәләрини әһатә едә билән ихтисас предметләри тәдрис планына дахил едилирди. Курсларда дәрс дејәчәк мүүллим һеј'әтинин сечилмәсинә хусуси фикир верилирди. Көркәмли партија вә дөвләт хадимләри, рәһбәр ишчиләр, мütәхәссисләр, китабханаларын ән тәчрүбәли ишчиләри курсларда дәрс демәјә чәлб олунурду. Бә'зән Москва вә Ленинград китабханачылыг институтларынын мүүллимләри дә курсларда муһазирә охумаг үчүн дә'вәт едилирди. Белә ки, 1934-чү илдә Бакы шәһәриндә тәшкил едилмиш китабханачылыг курсунда Н. К. Крупскаја адына Ленинград китабханачылыг институтунун китабханашунаслыг кафедрасынын мүдири дос. В. Ф. Сахаров вә Москва китабханачылыг институтунун досенти Усов муһазирә охумушлар.

Көрүндүјү кими, республикамызда 20—30-чу илләрдә мütәхәссис китабханачы кадрлар һазырламаг үчүн ғысамүддәтли курслар јеканә васитә олараг галырды. Әлбәттә, республикада китабханаларын, хусусилә дә елми вә хусуси китабханалар шәбәкәсинин сүр'әтлә кенишләнмәси он минләрлә чилд китаб фондларына малик олан бөјүк китабханаларын мејдана кәлмәси, китабхана иши просесинин кетдикчә мүрәккәбләшмәси, әһалинин үмуми мәдәни сәвијјәсинин даһа да јүксәлмәси, китабхана охучуларынын сајынын дурмадан артмасы мütәхәссис китабханачы кадрлара олан тәләбаты даһа да артырырды. Тәбиидир ки, бу тәләбат ғысамүддәтли курслар васитәсилә өдәнилә билмәзди.

Республикада китабхана шәбәкәсинин сүр'әтлә артмасы јүксәк ихтисаслы китабханачы кадрлара бөјүк тәләбат әмәлә кәтирмишди. Азсавадлы, үмуми мәдәни сәвијјәси ашағы олан, китабхана ишини јахшы билмәјән адамларын китабханаларда ишләмәси китабхана ишинин дөврүн тәләбләри сәвијјәсинә јүксәлдилмәси-

нә, мәдәни ингилабын гаршыја гојдуғу вәзифәләрин јеринә јетирилмәсинә мане олурду. Партија китабханаларын гаршысына социализм гуручулуғунун бөјүк вәзифәләринә хидмәт етмәк, әһалинин үмуми мәдәни, пешә-техники сәвијјәсини јүксәлтмәк вә идеја-сијаси тәрбијәсиндә јахындан иштирак етмәк кими чох мүнһүм вәзифәләр гојмушду. Бу вәзифәләрин јеринә јетирилмәси исә әһалинин күтләви сурәтдә китабхана охучулары сырасына чәлб олунмасы, шәхси тәһсилә мәгсәдјөнлү истигамәт верилмәси кими мүнһүм проблемләрин әмәли һәллини тәләб едилди. Мәһз буна көрәдир ки, орта вә али ихтисас тәһсилли китабханачы кадрларын һазырланмасы мәсәләси 30-чу илләрдә там кәскинлији илә гаршыда дурмушду.

1938-чи иләдәк республикамызда китабханачы кадрлар һазырлајан һеч бир али, јахуд орта тәһсил мütәсәссинин олмадығы мәлүмдур. Јухарыда кәстәрдикләримиздән мәлүм олур ки, китабханачы кадрлар вахташыры тәшкил едилән курсларда һазырланырды. Курслар ајлыг, үчајлыг вә бә'зи надир һалларда алты ајлыг олурду. Китабханачылыг курслары Азәрбајчан ССР Халг Маариф Комиссарлығы, Бакы халг маариф шөбәси, Азәрбајчан һәмкарлар Иттифағлары Мәркәзи Шурасы, М. Ф. Ахундов адына республика Дөвләт китабханасы вә бә'зи һалларда китабхана шәбәкәси олан ди-кәр назирликләр тәрәфиндән тәшкил едилирди. Китабханачылыг курслары илк дөврләрдә әксәр һалларда Бакы шәһәриндә тәшкил едилирди. 30-чу илләрин ахырында белә курслар республиканын ди-кәр бөјүк шәһәрләриндә, Нахчыван МССР-дә, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтиндә вә рајон мәркәзләриндә дә тәшкил едилмәјә башлады. Орта ихтисас вә али тәһсилли китабханачыларын һазырланмасында исә республикамыза тардаш РСФСР көмәк едилди. 1936-чы илдән башлајарат Москва Китабханачылыг Институтуна вә Ленинград Сијаси Маариф Институтуна Азәрбајчан ССР Халг Маариф Комиссарлығы тәләбәләр көндәрилди. Һәмчинин бу институтларын вә Ленинград, Москва шәһәрләринин сијаси-маариф техникумларынын Бакы китабханаларында ишләјән мә'зунлары республикада китабхана ишинин инкишафында олдуғча мүнһүм рол ојнајыр, китабханачылыг курсларында тәдрис просесинин тәшкилиндә јахындан иштирак едилди.

ОРТА ИХТИСАС ТӘҢСИЛЛИ КИТАБХАНАЧЫ КАДРЛАРЫН ҺАЗЫРЛАНМАСЫ

1938-чи илин мартында Азәрбајчан ССР ХКС¹ республика китабханаларынын ихтисаслы китабханачы кадрлара бөјүк еһтијачыны нәзәрә алыб Бақыда 1938—1939-чу дәрә илиндә китабханачылыг техникумунун тәшкил едилмәси һаггында гәрар гәбул етди².

Гәрарда дејилирди ки, партија ССРИ халгларынын мәдәни инкишафына бөјүк гәјгы көстәрир. Халг маарифинә милјард манатларла вәсаит хәрчләнир. Үмум-тәһсил мүәссисәләринин, али мәктәбләрин, китабханаларын вә онларын китаб фондларынын мигдары илдән-илә артыр. Бизим китабханаларымыз јени мәрһәләјә жүксәлмиш вә охучулара хидмәт сәһәсиндә хејли мүвәф-фәғијјәт газанмышдыр. Анчаг күтләләрин тәләбат вә сорғулары даһа да артмышдыр. Охучу мәдәни чәһәтдән инкишаф етмиш, ихтисаслашмышдыр. О китабханадан һәр чүр хидмәт мәдәнијјәтинин даһа да жүксәлдилмәсини вә јажшылашдырылмасыны тәләб едир.

Азәрбајчан ССР-дә китабханачы кадрларын һазырланмасы ишиндә мүәјјән систем вә план олмадығындан кадрлар мүхтәлиф гысамүддәтли курсларда һазырланырды ки, бу да жүксәк ихтисаслы кадрлар һазырламаға имкан вермирди. Бүтүн бунлары нәзәрә алараг Азәрбајчан ХКС республиканын күтләви, ушаг вә мәктәб китабханалары үчүн ихтисаслы кадрларын планаујгун вә системли гәјдада һазырланмасыны тәмин етмәк үчүн 1938-чи илдә Бақы шәһәриндә хүсуси орта тәһсил мүәссисәнин јарадылмасыны мәгсәдә мувафиг һесаб едир.

Халг Маариф Комиссарлығына 1938—1939-чу тәдрис илиндә једдиллик тәһсил базасында үчиллик тәһсил мүддәти олан китабханачылыг техникуму тәшкил етмәк тәклиф олунду. Техникумун үч шөбәсинә (Азәрбајчан, рус вә ермәни шөбәләриндә) илдә 300 нәфәр гәбул едилмәли иди. Бундан башга, техникумда китабханачы кадрларын ихтисасыны артырмаг үчүн бириллик ихтисасартырма шөбәси тәшкил едилмәси вә бу шөбәјә илдә 60 нәфәр китабханачы гәбул едилмәси нәзәрдә тутулмушду.

Бақы китабханачылыг техникумунун тәшкили республикамызын һәјатында, хүсусилә мәдәни чәһәннин

¹ Азәрбајчан ССР ОИМДА, ф. 51, с. 1, иш 1265, в. 12—13.

ән мүһүм сәһәләриндән бири олан китабханаларын ишинин јажшылашдырылмасында чох мүһүм һадисә иди. Техникумун тәшкили китабханаларымызы ихтисаслы кадрларла тәмин едилмәсинә, китабхананын халгын маариф вә мәдәнијјәтиндә мүһүм рол ојнајан мүәссисәјә чеврилмәсинә имкан јарадырды.

Китабханачылыг техникуму 1938-чи ил сентјабрын 15-дән фәалијјәтә башлады. 1938-чи ил ијулун 11-дә «Бакински работчи» гәзетиндә техникума гәбул һаггында дәрч едилмиш е'ланда көстәрилирди ки, китабханачылыг техникуму китабхана мүдирләри, китабханачылар, рајон ХМШ-дә китабхана иши үзрә тәлиматчылар, каталогчулар вә с. һазырлајыр.

1938—1939-чу дәрә илиндә техникума 150 нәфәр гәбул едилди. 1939—1940-чы илләрдә артыг техникумда 177 нәфәр тәләбә тәһсил алырды.¹ Азәрбајчан ХМК 1940-чы илдә техникумда ихтисас фәннләриндән дәрә демәк үчүн рус бөлмәсинә С. Јәһјәзәдәни, Азәрбајчан бөлмәсинә исә М. Һ. Рзагулијеви мүәллим тәсдиг етди.²

С. Јәһјәзәдә 1924-чу илдән китабхана ишиндә ишләјирди. 1933-чү илдә Москва Китабханачылыг Институ-туну битирмишди.

Узун мүддәт Азәрбајчан Дөвләт үмуми китабханасында, Халг Маариф Комиссарлығынын китабханачылыг идарәсиндә ишләмишди. М. Һ. Рзагулијев исә республикамызын танынмыш маариф хадимләриндән иди. О, тәрчүмәчи кими дә фәалијјәт көстәрирди. Китабхана ишинин маһир биличиләриндән бири кими шөһрәт тапмышды.

Китабханачылыг техникумунун илк бурахылышы 1940-чы илдә олду.³ Техникумун мәзунлары Бақы шәһәринин бөјүк елми китабханаларына, күтләви китабханаларына вә рајон китабханаларына ишә көндәрилди.

Әсасән клублар, мәдәнијјәт сарајлары, гираәт комалары, китабханалар вә с. үчүн кадр һазырламаг мәгсәдилә 1939—1940-чы тәдрис илиндә Шәкидә икииллик сијаси-маариф мәктәби тәшкил едилди. Икииллик сијаси-маариф мәктәбинин тәшкили һаггында һәлә 1936-чы илин декабрында Азәрбајчан К(б)П МК бүросу мәсәлә мүзакирә етмиш вә сијаси-маариф мәктәбинин

¹ Азәрбајчан ССР ОИМДА, ф. 57, с. 1, иш 404, в. 266.

² Јенә ора да, иш 1318, в. 5.

³ Тағыјев Һ. Совет һакимијјәти илләриндә Азәрбајчанда китабхана ишинин инкишафы.—Б., 1960, с. 60.

1937-чи илин икинчи жарысында Бақыда ачылмасыны лазым билмишди. Лакин мүэјјән сәбәбләрә көрә мәктәби Бақыда ачмаг мүмкүн олмамашды. Мәктәбә плана көрә 1939—1940-чы тәдрис илиндә 150 нәфәр гәбул едилмәли иди, лакин 98 нәфәр гәбул едилмишди. Һәмнин тәдрис илинин ахырында мәктәбдә 56 нәфәр тәләбә тәһсил алырды. Бу тәләбәләрден анчаг 39 нәфәри икинчи курса кечмишди¹. Мәктәбин дәрс планлары вә програмлары лазыми сәвијјәдә дејилди. Ихтисас фәннләриндән әдәбијјат мүәллимләри дәрс дејирди ки, бу да тәдрисин кејфијјәтинә тәсир көстәрмәјә билмәзди². Мүһарибә дөврүнүн чәтинликләри илә әлағәдар олараг мәктәб бағланды.

Бөјүк Вәтән мүһарибәси гәләбә илә баша чатдырылдыгдан сонра совет халгы динч гуручулуг дөврүнә гәдәм гојду. Мүһарибәдән сонракы бешиллик дөврүндә республикамыз халг тәсәррүфатынын вә мәдәнијјәтин бәрпа вә инкишафы саһәсиндә бөјүк наилијјәтләр әлдә етди. Әлдә едилмиш наилијјәтләр ичәрисиндә китабхана иши мүһүм јер тутурду. Республикада 1730 јени китабхана тәшкил едилди, китабханаларын сајы 1946-чы илдәкинә нисбәтән ики дәфә артды. Республикада китабхана ишинин күнүн тәләбләри сәвијјәсинә јүксәлмәсиндә, әһалијә китабхана хидмәтинин тәшкил едилмәсиндә 1945-чи илдә Азәрбајҗан ССР Назирләр Совети нәздиндә јарадылмыш Мәдәни-маариф мүәссисәләри Комитәсинин хүсуси ролу олду. Комитә јени китабханалар ачылмасы, китабханаларын мадди-техники базасынын мөһкәмләндирилмәси, китабхана ишинин идеја-сијаси сәвијјәсинин јүксәлдилмәси, әһалијә китабхана хидмәтинин јени әсаслар үзәриндә гурулмасы саһәсиндә мүһүм ишләр көрдү. Комитәнин јүксәк ихтисаслы китабханачы кадрлар һазырланмасына башламаг һаггындакы тәдбирләри республикамызын мәдәни һәјатында хүсусилә тәғдирәләјиг иди.

Китабхана ишинин бөјүк вүс'әт алмасы, халгда мүталиәјә бөјүк мараг ојанмасы китабхана хидмәтини күнүн тәләбләри сәвијјәсиндә тәшкил едә биләчәк јүксәк ихтисаслы китабханачылар һазырланмасыны тәләб едирди.

Мәһз буна көрәдир ки, Мәдәни-маариф мүәссисәләри Комитәси тә'хирә салынмадан орта ихтисас вә али тәһ-

¹ Сов.ИКП МК јанында МЛИ Азәрбајҗан филиалынын партија архиви, ф. 1, с. 74, иш 451, в. 168.

² Јенә орада, с. 235, иш 1143, в. 71.

силли китабханачы кадрлар һазырламаг үчүн тәдбирләр көрмәјә башлады. 1938-чи илдән фәалијјәт көстәрән Бақы китабханачылыг техникумунун һәмнин комитәнин сәрәнчамына верилмәси онун ишини јенидән гурмаг, тәләбә гәбулуну артырмаг, мадди-техники базасыны мөһкәмләндирмәк, ихтисаслы мүәллим кадрлары илә тәһмин етмәк үчүн шәраит јаратды. Мә'лум олдуғу кими Н. К. Крупскаја адына Бақы китабханачылыг техникумунун фәалијјәти мүһарибә илләриндә хејли зәифләмиш, орада чәми 57 нәфәр мүтәхәссис һазырланмышды. Комитә техникум ишини јахшылашдырмаг үчүн бир сыра әмәли тәдбирләр көрдү: Техникум јени бина вә тәләбә јатагханасы илә тәһмин едилди, күндүз шө'бәсинә гәбул артырылды, тәдрис ишинин кејфијјәтини јүксәлтмәк, тәһлим-тәрбијә ишини јахшылашдырмаг мәгсәди илә техникума јүксәк ихтисаслы мүәллимләр чәлб едилди. Ихтисас фәннләринин тәдрисинә хүсуси диғгәт јетрилди. Тәләбәләр истәһсалат вә тәдрис тәчрүбәси кечмәк үчүн Бақынын ән јахшы китабханаларына көндәрилирди.

Республикамызын көркәмли китабханачыларындан тәдрис просесиндә истифадә едилмәјә хүсуси диғгәт јетрилди ки, бу да тәләбәләрин әмәли биликләринин мөһкәмләnmәсинә, китабханачылыг пешәсинә даһа дәриндән јијәләнмәсинә сәбәб олду.

Көрүлән тәдбирләр нәтичәсиндә гыса бир вахтда техникум ишиндә бөјүк чанланма әмәлә кәлди. Тәләбә гәбулу илбәил артырылды. Тәһлим-тәрбијә ишинин сәвијјәси хејли јүксәлди. Техникум мүһарибәдән сонракы бешиллик дөврүндә 226 нәфәр ихтисаслы мәдәни-маариф ишчиси һазырламаға мүвәффәг олду. Артыг 1950-чи илдә техникумда 364 нәфәр тәләбә тәһсил алырды.

Орта тәһсилли мүтәхәссис кадрлара артан бөјүк тәләбаты өдәмәк мәгсәди илә техникумун нәздиндә гијаби китабханачылыг шө'бәси јарадылды вә бураја 100 нәфәр гәбул едилди. Бу шө'бә узун илләрдән бәри китабханада ишләјән, бөјүк һәјат тәчрүбәсинә малик олан, артыг өз һәјатыны китабханачылыгла бағлајан шәхсләрин ихтисас тәһсили алмасы ишиндә олдуғча бөјүк әһәмијјәтә малик иди. Гијаби шө'бәнин илк бурахылышы 1953-чү илдә олду. 1953—1958-чи илләрдә техникумун гијаби шө'бәсини 507 нәфәр битирди. 1953/54-чү дәрс илиндән башлајараг техникумун гијаби шө'бәсинә орта тәһсилли шәхсләр дә гәбул едилмәјә башланды ки, бу

да کتابханачылыг пешәсинә тәләбатын артмасы илә әләгәдар иди. »

Сов.ИКП МК-нын «Өлкәдә کتابхана ишинин вәзијәти вә ону јахшылашдырмаг тәдбирләри һаггында» 1959-чу ил гәрары илә әләгәдар олараг республикада орта ихтисас тәһсилли کتابханачы кадрларын һазырланмасында диггәт даһа да артырылды. Бу гәрар Н. К. Крупскаја адына Бақы کتابханачылыг техникумунда кадр һазырлығы ишини кејфијјәтчә јахшылашдырылмасына вә тәләбә гәбулунун артырылмасына олдуғча мүсбәт тәсир көстәрди, 60-чы илләрдән етибарән техникума тәләбә гәбулу планы хејли артды. »

Район вә кәнд کتابханалары үчүн кадр һазырламаг ишиндә Бақы کتابханачылыг техникуму 60—70-чи илләрдә хүсусилә мүнһүм рол ојнамышдыр. 60—70-чи илләрдән башлајараг гијаби шө'бәјә гәбулун мүнтәзәм олараг артырылмасы кәнд کتابхана ишчиләринин کتابханачылыг ихтисасына јијәләнмәсинә хүсуси илә бөјүк көмәк көстәрмишдыр.

Техникумун 66—85-чи илләрдәки фәалијјәтини ашағыдакы чәдвәлдән ајдын көрмәк олар.

1980—1985-чи илләрдә Н. К. Крупскаја адына Бақы Мәдәни-Маариф мәктәбинин (1980-чи илдән техникум

Илләр	Тәләбә бурахылышы	
	Әјани шө'бә	Гијаби шө'бә
1966	48	160
1967	74	137
1968	102	150
1969	108	118
1970	110	83
1971	150	100
1972	108	144
1973	194	124
1974	270	147
1975	210	150
1976	180	152
1977	180	150
1978	120	125
1979	120	125
1980	151	156
1981	151	126
1982	120	125
1983	120	125
1984	150	100
1985	150	100

Бақы Мәдәни-Маариф мәктәби адланыр) мадди-техники базасы хејли мөһкәмләнмиш, мәктәб үчүн јени тәдрис бинасы, 300 нәфәрлик мүасир типли јатағхана тикилиб истифадәјә верилмишдыр. Мәктәбдә техники вә саит кабинетси, 2 лингафон кабинетси, کتابханашунаслыг—библиографија, әдәбијјат кабинетләри, методкабинә вә телестудия јарадылмышдыр. Бүтүн бунлар мәктәбдә тәдрисин кејфијјәтинин артмасына, тәләбәләрин коммунист тәрбијәси ишинин дурмадан јүксәлмәсинә әлверишли шәраит јаратмышдыр.

Сон илләрдә мәктәбин мадди-техники базасынын мөһкәмләндирилмәси, мүәллим коллективинин тәркибинин даһа да јахшылашдырылмасы кадр һазырлығынын кејфијјәтинин јүксәлмәсинә сәбәб олмушдыр.

Республикамызда орта тәһсилли کتابханачы кадрларын һазырлајан тәдрис мүәссисәләриндән бири дә М. Әзизбәјов адына Шуша Мәдәни-Маариф мәктәбидир. Әввәлләр јалһыз педагожи кадрлар һазырлајан бу мәктәб 1976/1977-чи дәрс илиндән башлајараг һәр ил کتابханачылыг иши ихтисасы үзрә 30 нәфәр (орта тәһсил базасында) тәләбә гәбул етмәјә башлады. 1981-чи илдән етибарән исә Республика Али вә Орта ихтисас тәһсил Назирлијинин хүсуси әмри илә М. Әзизбәјов адына Шуша Педагожи мәктәби Шуша Мәдәни-Маариф мәктәбинә чеврилди. Буна көрә дә мәктәбә ибтидаи синиф мүәллими үзрә гәбул дајандырылды вә ики ихтисас: «китابخаначылыг иши» вә «мәдәни-маариф иши» ихтисаслары үзрә гәбул башлады. Бу заман шө'бәдә 228 нәфәр тәләбә тәһсил алырды. һәммин ил шө'бәјә 60 нәфәр орта, 30 нәфәр исә натамам орта тәһсил базасын-дан тәләбә гәбул едилди. 1983-чү илдә исә гәбул планында дәјишиклик едиләрәк һәм орта, һәм дә натамам орта тәһсил базасында 60 нәфәр тәләбә гәбул едилмәјә башлады. 1985-чи илдә мәктәбин کتابханачылыг иши шө'бәсинә 90 нәфәр тәләбә гәбул едилди. »

Мәктәбдә 1984-чү илдән ермәни бөлмәси дә фәалијјәт көстәрир. 1984/85-чи дәрс илиндә Шуша Мәдәни-Маариф мәктәбиндә гијаби шө'бә дә ачылмышдыр. Артыг гијаби шө'бәдә کتابханачылыг ихтисасы үзрә 50 нәфәр тәләбә тәһсил алыр. »

Тәшкил олундуғу вахтдан индијә кими کتابханачылыг шө'бәсини 446 нәфәр орта ихтисас тәһсилли کتابханачы битирмишдыр. Һал-һазырда исә 210 тәләбә әјани, 50 тәләбә исә гијаби јолла тәһсил алыр.

Бурахылыш иллэр үзрә ашағыдакы кими олмушдур:

Илләр	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Бурахылыш	30	30	30	30	59	30	89	148

Чәми: 446

Шуша Мәдәни-Маариф мәктәбиндә ихтисас фәнләринин тәдрис илә 1978-чи илдә җарадылмыш җитәрлек һөнәр һөнәрлик фәнн комиссиясы мәшғул олур. Бу комиссияның тәркиби әввәлчә 4 нәфәр мөәллимдән ибарәт идисә, һазырда онларын саҗы 10 нәфәрдир.

АЛИ КИТАБХАНАЧЫЛЫГ ТӘҢСИЛИНИН ҖАРАНМАСЫ ВӘ ИНКИШАФЫ, С. М. КИРОВ адына АДУ-нун КИТАБХАНАЧЫЛЫГ ФАКУЛТӘСИ

Өлкәмиздә мәдәни ингилабын галиб кәлмәси, әһалинин мәдәни сәвијјәсинин дурмадан жүксәлдилмәси совет чәмијјәтиндә җитәрлек вә мөһимләшкән бөйүк тәләбәт җаратды. Бу тәләбәтнүн өдәнилмәси үчүн әһалијә җитәрлек хидмәтинин елми әсаслар үзәриндә тәшкил етмәк лазым иди. Охучуларын тәһсил сәвијјәсинин жүксәлмәси онларын марағ даирәсини дә кенишләндирмишди. Бу да җитәрлекләрдә охучулар хидмәт ишини хејли чәтинләшдирмиш вә мурәккәпләшдирмишди. Китабханалар охучуларын дурмадан артан тәләбәтнүн өдәмәк үчүн өз ишләрини јенидән гурмалы идиләр. Охучуларын тәләб вә сорғуларына чаваб вермәк, онларын мөһимләшкән рәһбәрлик етмәк, ону истигамәтләндирмәк җитәрлекләрдән дәрин билик, кениш вә һәр тәрәfli дүн-җакөрүшү, профессионал сәвијјә тәләб едирди. Һәмчинин республикамызда елми мөәссисәләрин саҗынын артмасы, Азәрбајҗан ССР Елмләр Академијасынын, онларла елми тәдҗигат институтларынын, али мәктәбләрин җаранмасы елми, елми-техники вә хусуси җитәрлекләрдән саҗынын чохалмасына сәбәб олду. Республикамызда елми ишчиләрә вә мөһимләшкәнләрдә җитәрлек хидмәтинин тәшкили мәсәләси дә күнүн мөһим тәләбләриндән бири иди. Бүтүн бунлар чохдан бәри бөйүк еһтијач һисс едилән жүксәк ихтисаслы җитәрлекләрдән һазырланмасыны өн план чәкирди.

18

Азәрбајҗан Коммунист Партијасынын Мәркәзи Комитәси 1947-чи илдә «Республикада мәдәни-маариф мөәссисәләри үчүн кадр һазырламағ һаггында» хусуси гәрар гәбул етди. Гәрарда көстәрилирди ки, 1947/48-чи тәдрис илиндә С. М. Киров адына АДУ-нун филологи факултәси нәздиндә жүксәк ихтисаслы җитәрлекләрдән һазырлајан җитәрлекләрдән шөбәси тәшкил едилсин вә бу шөбә кәләчәкдә ајрыча факултәјә чеврилсин. Шөбәнин ачылмасы ишинин тәшкили С. М. Киров адына АДУ-нун ректорлуғуна вә Азәрбајҗан ССР Назирләр Совети јанында Мәдәни-Маариф Мөәссисәләри Комитәсинә һәвалә олунду.

1947-чи илдә Мәдәни-Маариф Мөәссисәләри Комитәси ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлијинә хусуси мәктубла мурәчиәт едәрәк, республиканын жүксәк ихтисаслы кадрларла олан бөйүк еһтијачыны өдәмәк мәсәди илә университетин филологи факултәси нәздиндә ајрыча тәдрис планына малик олан җитәрлекләрдән шөбәсинин ачылмасыны хәһиш етди вә разылығ алды. 1947/48-чи тәдрис илиндән җитәрлекләрдән шөбәси фәалијјәтә башлады.

Бу шөбәнин тәшкили республикамызын мәдәни һәјәтиндә мөһим һадисә иди. Белә ки, шөбәнин тәшкили социалист мәдәнијјәтинин мөһим тәркиб һиссәси олан җитәрлекләрдән жүксәк ихтисаслы мөһимләшкән кадрларла тәһсил етмәк үчүн әсаслы зәмин һазырлады. Шөбәнин университетдә тәшкил едилмәси бурада тәдрис просесинин уғурлу тәшкилинә сәбәб олмағла јанашы, җитәрлекләрдән ихтисасынын, җитәрлекләрдән сәнәтинин кәләчәк перспективләри вә шөбәнин кәләчәкдә факултәјә чеврилмәси үчүн дә шәраит җаратды.

Мәһлум олдуғу кими җитәрлекләрдән—библиограф ихтисаслары үзрә кадр һазырланмасы үчүн тәртиб едилмиш тәдрис планларына әсасән җитәрлекләрдән—библиографлар бу сәнәтин спецификасына ујғун оларағ мөһимләшкән фәннләрдән дәрәҗә кечмәлидирләр. Мәһз һәр тәрәfli елми кадрларла малик олан университет мөһимләшкән фәннләрин тәдрисини тәшкил етмәк имканына малик иди. Бу шөбәнин җарадылмасында 1945-чи илдән Азәрбајҗан ССР Назирләр Совети јанында Мәдәни-Маариф Мөәссисәләри Комитәсинин сәдри, көркәмли партија вә дөвләт хадими Сүләјман Рәһимовун мөһим хидмәти олмушдур. Сүләјман Рәһимов мәдәни-маариф мөәссисәләринә башчылығ етдији дөврдә республикамызда ки-

2*

19

табхана ишинин һәртәрафли инкишафы, хусуси илә китабханаларын мадди-техники базасынын мөһкәмләндирилмәси, китабхана шәбәкәсинин артмасы, китаб фондларынын чохалмасы, әһалијә китабхана хидмәтинин тәкмилләшдирилмәси саһәсиндә мүнәффегијјәтләр әлдә едилмишдир. Көркәмли јазычы, һәссас инсан вә јеткин бир зијалы кими Сүләјман Рәһимов китаб вә китабхана ишини мәдәни инкишафын мүнһүм саһәси кими чох јүксәк гијмәтләндирир, муталиәни халгын шүүрланмасынын әсас васитәләриндән бири һесаб едирди. Китабхана иши онун нәзәриндә халгын үмуми мәдәнијјәтинин јүксәлдилмәси васитәси, китабханачы исә ишыг вә тәрбијә мәнбәји иди. Мәһз буна көрәдир ки, Сүләјман Рәһимов китабханачылыг шө'бәсинин, сонралар исә китабханачылыг факултәсинин иши илә һәмишә марагланмыш, онун ишинә көмәк етмишдир. О, китабханачылыг факултәсинин тәләбәләринин көрүшүнә кәлмәји, јени әсәрләринин музакирәсиндә иштирак етмәји чох севирди.

Республикамызын али тәһсилли китабханачы кадрлара бөјүк тәләбатыны нәзәрә алараг 1955-чи илдә китабханачылыг шө'бәсинин гијаби бөлмәси тәшкил олунду. Бөјүк иш тәчрүбәсинә малик олан китабханачылар истәһсалатдан ајрылмадан јүксәк ихтисаса јијәләнмәк имканы әлдә етдиләр. 1959-чу илдә гијаби китабханачылыг шө'бәсинин Загафгазијада јеканә рус бөлмәси јарадылды. Бурада Күрчүстан вә Ермәнистандан да китабханачы кадрлар тәһсил алырдылар.

Китабханачылыг шө'бәси 1947-чи илдән 1958-чи иләдәк филоложии факултәсинин 1958-чи илдән 1962-чи иләдәк Шәргшүнаслыг факултәсинин нәздиндә фәалијјәт көстәрмишдир. 1958-чи илдә филоложии факултәнин Шәрг шө'бәси ајрыча факултәјә чевриләркән орада тәләбәләрин сајы аз олдуғундан һәммин факултәни тәшкил етмәк мүмкүн олсун дејә, университетин ректорунун әмри илә китабханачылыг шө'бәси мүнәффегијјәти олараг шәрг факултәсинә верилмишдир.

Китабханашүнаслыг вә библиографија үзрә диссертасија вә диплом мөвзулары, дәрс вәсаитләри, тәдрис програмлары вә һәмчинин бу шө'бәнин диқәр елми, методики мәсәләләри шәргшүнаслыг факултәсинин елми шурасынын профилине ујғун кәлмәдији үчүн орада лазими сәвијјәдә музакирә вә һәлл едилә билмирди. Мәһз буна көрәдир ки, бу ујғунсузлуғ тезликлә һисс едилмә-

јә башлады. Бу дөврдә китабханачылыг шө'бәсинә гәбул олдуғча аз иди. Күндүз шө'бәсинә һәр ил 25 нәфәр, гијаби шө'бәјә 50 нәфәр гәбул едилирди. Бу гәбул вә факултәнин бурахылышы республиканын јүксәкихтисаслы китабханачы кадрлара олан тәләбатыны гәтијјән едәмирди.

Сов.ИКП МК-нын 1959-чу илдә гәбул етмиш олдуғу «Өлкәдә китабхана ишинин вәзијјәти вә ону јахшылашдырмаг тәдбирләри һаггында» гәрарында өлкәдә јүксәк ихтисаслы китабханачы—библиограф кадрларын һазырланмасынын даһа да јахшылашдырылмасы, али тәһсилли кадрларын сајынын әһәмијјәтли дәрәчәдә чохалдылмасы лазым билинмишди. Гәрарда көстәрилирди: «ССРИ Мәдәнијјәт Назирлијинә, Муттәфиг республикаларын Мәдәнијјәт Назирликләринә, һабелә башга назирликләрә вә идарәләрә, партија, совет, һәмкарлар иттифагы вә комсомол органларына тәклиф едилмишдир ки, китабханалары ихтисаслы кадрларла мөһкәмләндирсинләр, китабханалар үчүн, хусусилә елми-техники китабханалар, али мәктәб вә ихтисас китабханалары үчүн али вә орта ихтисаслы китабхана ишчиләри һазырланмасыны јахшылашдырмагдан өтрү тәдбирләр көрсүнләр.»¹ Бу бахымдан 60-чы илләрдә республикамызда да вәзијјәт севиндиричи дејилди. 1960-чы илдә республикамызда 2494 күтләви китабхана ишчиләринин анчаг 10%-ә гәдәринин али ихтисас тәһсили вар иди. Вәзијјәтин бу чүр давам етмәси республикамызда әһалијә китабхана хидмәтинин күнүн тәләбләри сәвијјәсинә галдырылмасына мәнфи тәсир көстәрирди. Әһалијә китабхана хидмәтинин тәшкили социализмин тәкмилләшдирилмәси дөврүнүн тәләбләринә чаваб вермирди.

Мәһз буна көрәдир ки, Азәрбајчан Коммунист Партијасынын Мәркәзи Комитәси МК-нын 1959-чу илдә гәбул етдији «Өлкәдә китабхана ишинин вәзијјәти вә ону јахшылашдырмаг тәдбирләри һаггында» гәрарыны јеринә јетирмәк мәгсәди илә гәбул етмиш олдуғу гәрарда кадр мәсәләсинә хусуси диқгәт јетирмиш, бу саһәдә јахын бир мүддәт әрзиндә тәдбирләр һәјата кечирмәји мувафиг назирликләрә тапшырмышды.

¹ Идеоложија иши мәсәләләри: Сов.ИКП-нин ән мүнһүм гәрарлары мәчмуәси (1954—1961-чи илләр).—Б., Азәрнәшр, 1961, с. 226.

Азәрбајҹан КП МК-нын көстәришинә әсасән 1962-чи илин август ајында Азәрбајҹан ССР Назирләр Советинин Али вә Орта Ихтисас Тәһсил Комитәси китабханачылыг шө'бәсинин әјани вә гијаби шө'бәләриня бирләшдириб мүстәгил факултә јарадылмасы һаггында әмр верди. 1962-чи ил октябр ајынын 1-дә китабханачылыг факултәси тәшкил олунду. Факултәјә китабханачылыг шө'бәсинин јетишдирмәси, тарих елмләри нами-зәди досент Абузәр Алы оғлу Хәләфов декан тә'јин едилди.

Китабханачылыг факултәсинин јаранмасында вә инкишафында Азәрбајҹан ССР Елмләр Академијасы академикләринин; А. Гарајевин, Ш. Ф. Мейдијевин вә Ф. М. Бағырзадәнин хидмәтләри чохдур. Онлар китаб мәдәнијәтинә вә китабхана ишинә јүксәк гијмәт верир, китабханачы кадрларын һазырланмасына республикамызын мәдәни инкишафынын әсас амилләриндән бири кими бахырдылар, китабханашүнаслыг вә библиографијанын инкишаф етдирилмәсинә, бу сәһәдә елмләр нами-зәдләри вә елмләр докторларынын һазырланмасына бөјүк гајғы көстәрирдиләр.

Китабханачылыг факултәсинин сон илләрдә әлдә етмиш олдуғу наилијјәтләр, факултәнин гәбул планынын илбәил артмасы, мүәллим кадрларынын чохалмасы, елми кадрларын јетишдирилмәси сәвијјәсинин јүксәлдилмәси бу гајғынын парлаг тәһһүрүдүр.

1963-чү илдә китабханачылыг факултәсинин ахшам шө'бәси јарадылды. Ахшам шө'бәсинин тәшкили Бақы китабханачыларынын али тәһсил алмалары үчүн әлвәришли шәраит јаратды. Республикамызын китаб тичарәти мүәссисәләринин јүксәк ихтисаслы мүтәхәссис китабшүнас—библиограф кадрлара олан бөјүк тәләбаты нәзәрә алынараг 1963-чү илдә китабханачылыг факултәсинин нәздиндә јени бир шө'бә—китабшүнаслыг шө'бәси тәшкил едилди. Совет һакимијәти илләриндә халг тәсәррүфатынын, мәдәнијәтин вә тичарәтин бүтүн сәһәләри үчүн али тәһсилли кадрлар һазырланмасына бахмајараг, китаб тичарәти сәһәси, демәк олар ки, унутулмушду. Она көрә дә бу шө'бәнин јарадылмасы мәдәнијәтимизин мүһүм сәһәләриндән бири олан китабшүнаслыгын инкишафына мүһүм һәдијјә иди. 1963/64-чү дәрә илиндә китабшүнаслыг ихтисасы үзрә ахшам вә гијаби шө'бәләринә, 1968/69-чу дәрә илиндән исә күндүз шө'бәсинә тәләбә гәбулу башланды.

70-чи илләр республикамызда китабханашүнас—библиограф кадрларын һазырланмасында хусуси мәрһәлә олмушдур. Бу дөврдә факултәдә кадр һазырлығы һәм кәмијјәт, һәм дә кәфијјәтчә инкишаф едиб тәкмилләшмишдир.

Сов.ИКП МК 1974-чү илдә «Зәһмәткешләрин коммунист тәрбијәсиндә вә елми-техники тәрәггидә китабханаларын ролуну артырмаг һаггында» гәрар гәбул етди. Әлкәмиздә китабхана ишинин бөјүк инкишаф програмы олан бу гәрарда, китабханаларын гаршысында идеоложи, мәдәни-маариф вә информасија мүәссисәси кими чох мүһүм вәзифәләр гојулмушду. Китабхана ишинин мүасир дөврүн тәләбләринә, елми-техники тәрәггинин сүр'әтинә ујғун олараг јенидән гурмаг, китабхана ишинин тәшкилиндә кәфијјәт дәјишикликләри етмәк тәләб олунурду. Һәмчинин китабхана ишинин идеја-сијәси сәвијјәсинин јүксәлдилмәси, идеоложи ишдә партија тәшкилатларынын дајаг базасы кими ролунун артырылмасы да зәрури бир мәсәлә кими гаршыда дурурду. Бу гәрарда али тәһсилли кадрлар һазырланмасына вә онларын ихтисаслашдырылмасына хусуси диғгәт верилирди. Тәрарда дејилирди: «...Бүтүн китабханалар үчүн кадр һазырланмасы ишинин кәфијјәти јүксәлдилсин, али тәһсилли ишчиләр һазырланмасыны кенишләндирмәјә вә онлары ихтисаслашдырмаға хусуси фикир верилсин».¹

Сов.ИКП МК-нын гәрарынын јеринә јетирилмәси нәтичәси олараг IX—XI бешиликләр дөврүндә китабханачылыг факултәсинә гәбул мүнтәзәм артмышдыр.

1981-чи илдә тәләбә гәбулу 1969-чу илдәкиңә нисбәтән ики дәфә артмыш, јә'ни 100-ә чатмышдыр. Факултәнин гијаби вә ахшам шө'бәләринә дә гәбул артмышдыр.

Һазырда факултәнин күндүз, ахшам вә гијаби шө'бәләриндә 1128 нәфәр (күндүз шө'бәсиндә 480, ахшам шө'бәсиндә 126, гијаби шө'бәдә 522) тәләбә тәһсил алып. Гијаби шө'бәнин тәләбәләриндән 148 нәфәри рус бөлмәсиндә охујур.

Факултә (шө'бә) фәалијјәт көстәрдији 40 ил мүддәтиндә 2876 нәфәр јүксәк ихтисаслы кадр һазырламышдыр. Бундан 895 нәфәри оғлан, 1981 нәфәри гыздыр.

¹ С. М. Киров адына АДУ-нун елми әсәрләри: Китабханашүнаслыг вә библиографија серијасы, 1974, №2, с. 6.

Факултәнин 40 иллик фәалијјәтини ашағыдакы чәд-
вәлдән көрмәк олар:

Әјани шө'бә

Илләр	Мә'зунарын үмуми сәји	Онлардан	
		оғлан	ғыз
1952	16	5	11
1953	16	6	10
1954	22	7	15
1955	22	4	18
1956	22	11	11
1957	25	7	18
1958	19	5	14
1959	23	7	16
1960	22	12	10
1961	23	13	10
1962	13	8	5
1963	19	4	15
1964	18	10	8
1965	26	12	14
1966	20	11	9
1967	36	20	16
1968	22	6	16
1969	28	16	12
1970	22	6	16
1971	22	7	15
1972	26	14	12
1973	47	19	28
1974	—	—	—
1975	38	10	28
1976	44	13	31
1977	43	16	27
1978	65	26	39
1979	71	29	42
1980	76	22	54
1981	68	22	46
1982	69	20	49
1983	70	29	41
1984	75	22	53
1985	71	18	53
Чәми	1199	437	762

Ахшам шө'бәси

Илләр	Мә'зунарын үмуми сәји	Онлардан	
		оғлан	ғыз
1969	14	8	6
1970	17	8	9
1971	21	13	8
1972	17	8	9
1973	19	10	9
1974	22	9	13
1975	19	4	15
1976	22	11	11
1977	19	9	10
1978	16	1	15
1979	29	7	22
1980	26	9	17
1981	17	6	11
1982	45	10	35
1983	45	10	35
1984	50	5	45
1985	48	13	35
Чәми:	446	141	305

Гијаби шө'бә (Азәрбајчан бөлмәси)

Илләр	Мә'зунарын үмуми сәји	Онлардан	
		оғлан	ғыз
1960	12	2	10
1961	24	11	13
1962	18	12	6
1963	29	14	15
1964	22	14	8
1965	22	8	14
1966	17	11	6
1967	33	14	19
1968	26	13	13
1969	18	12	6
1970	17	8	9
1971	29	12	17
1972	25	15	10
1973	22	8	14
1974	22	6	16
1975	19	6	13
1976	30	12	18
1977	50	26	24

1	2	3	4
1978	46	19	27
1979	57	15	42
1980	48	10	38
1981	41	3	38
1982	70	17	53
1983	58	10	48
1984	69	18	51
1985	44	11	33
Ч ә м и:	858	307	561

Гијаби шө'бә (рус бөлмәси)

1	2	3	4
1966	16	1	15
1967	20	1	19
1968	25	—	25
1969	20	1	19
1970	18	2	16
1971	21	1	20
1972	16	—	16
1973	18	1	17
1974	14	—	14
1975	17	—	17
1976	22	—	22
1977	18	1	17
1978	19	1	18
1979	17	—	17
1980	11	—	11
1981	14	—	14
1982	19	—	19
1983	19	—	19
1984	24	—	28
1985	15	—	15
Ч ә м и:	363	10	353

**ФАКУЛТЭНИН ИХТИСАС КАФЕДРАЛАРЫ,
ЕЛМИ-ТӘДГИГАТ ФӘАЛИЈӘТИ ВӘ ЕЛМИ-
ПЕДАГОЖИ КАДРЛАРЫ**

Университетдә јүксәк ихтисаслы китабханачы кадрларын һазырланмаға башланмасы тез бир заманда бу шө'бәдә ихтисас фәниләриндән дәрс дејә биләчәк мӯәллимләрин мӯәјјәнләшдирилмәсини тәләб едирди. Бу мәғсәдлә дә 1947-чи илин октјабр ајында университети

филологи факултәсинин јанында китабханашүнаслыг вә библиографија кафедрасы јаранды. Китабханашүнаслыг вә библиографија кафедрасынын јаранмасы Азәрбајчан китабханашүнаслыгы вә библиографјашүнаслыгы тарихиндә мӯһүм һадисә иди. Елк елми өзәк олмағ е'тибарилә китабханашүнаслыг вә библиографија кафедрасы республикамызын тарихиндә китабханачылыг вә библиографија елмләринә даир илк елми мӯһазирәләрин охунмасына вә елми мәғаләләрин, методик вәсантләрин, һөстәричиләрин, монографјаларын мејдана чыхмасына сәбәб олду. Республикамызда китабханачылыг вә библиографија елмләринә даир илк әсаслы елми-тәдғигат ишләринин башланмасы үчүн шәраит јаранды. Азәрбајчанда китабханашүнаслыг вә библиографјашүнаслыгын сонракы инкишафы бу кафедранын ады илә бағлыдыр. Оун јаранмасында, кафедра үчүн мӯәллим кадрларын сечилмәсиндә Азәрб. ССР Назирләр Совети јанында Мә'дәни-Маариф Мүәссисәләри Комитәсинин сәдри Сүләјман Рәһимов јахындан иштирак етмишдир. Китабханачылыг шө'бәсиндә китаб тарихиндән илк мӯһазирәни Сүләјман Рәһимов охумушдур. 1947-чи илдә китабханашүнаслыг вә библиографија кафедрасынын илк мүдири Әлиһејдәр Бала оғлу Гәһрәманов олмушдур. Ихтисасча филолог олан Ә. Гәһрәманов узун илләр Бакынын күтләви китабханаларында китабханачы, китабхана мүдири ишләмиш, Н. К. Крупскаја адына Бакы китабханачылыг техникумунун директору олмушдур. Китабханашүнаслыг кафедрасына мүдир тә'јин едиләнә гәдәр исә Республика Дөвләт китаб палатасынын директору иди. 1955-чи илдә «Рус—Азәрбајчан әдәби әлагәләринә даир» диссертасија мӯдафиә едиб филологи елмләр намизәди адыны алмышды. Азәрбајчан Совет библиографјасына даир бир чох гијмәтли библиографик һөстәричиләрин, илк елми әсәрләрин мӯәллифидир. Ә. һ. Гәһрәмановун республикада «китабханашүнаслыг вә библиографија» кафедрасынын тәшкилиндә, али вә орта ихтисас китабханачылыг тәһсилинин инкишафында хидмәтләри бөјүкдүр. Ә. һ. Гәһрәманов 1917-чи илдән өмрүнүн ахырына гәдәр (1959) китабханашүнаслыг вә библиографија кафедрасына башчылыг етмиш, китабханашүнаслыг вә библиографјанын ајры-ајры саһәләринә даир мӯһазирәләр охумуш, китабханачылыг шө'бәсиндә тәдрис просесинин тәшкилиндә, тәдрис планларынын програмларынын тәртибиндә јахындан иштирак етмиш-

дир. О, kitabxanasunaslyg va bibliografiyani sevən, ali kitabxanachylyg təhsilinin inkişafına çanla-başla xidmət edən bir alim idi.

Kitabxanasunaslyg kafedrasında ilk müəllimlərdən biri də Hüsejn Novruz oğlu Tağıjev olmuşdur. O, 1948-ci ildən kitabxanachylyg şöbəsinə kitabxanachylyg fənnlərindən dərslər dəjirdi. H. Tağıjevin kitabxanachylyg təhsili jox idi. O, pedaqoji müəllimlər institutunu bitirdikdən sonra uzun illər boju kitabxanalarda işləmiş, universitetə dəvət olundu. M. F. Axundov adına Respublika Dövlət kitabxanasının direktoru vəzifəsində işləjirdi. Uzun illər kitabxanalardakı təcrübə işi və kitabxana işinə rəhbərlik prosesində qazandığı zənkin təcrübə onun jaxшы bir mütəxəssis kimi formalaşmağına səbəb olmuşdu. Hüsejn Tağıjev kitabxana tarixinə, həmçinin kitabxana işinə dair bir sıra metodik vəsaitlərin, kitab və kitabчаларын müəllifidir.)

50-ci illərdə kitabxanachylyg şöbəsinə M. F. Axundov adına Respublika Dövlət kitabxanasının elmi işlər üzrə direktor müavini, respublikamyzyn goçaman kitabxanachylarından biri Mərcəm xanым Səmədova da dərslər demişdir.)

Kitabxanasunaslyg və bibliografiya kafedrasına 1955-ci ildən kənç müəllimlər də çəlb olundu. Bu əsas etibarilə 1955-ci ildə jeni tədris planının tətbiği nəticəsində ixtisas fənləri üzrə dərslər saatının artması ilə əlaqədar idi. 1955-ci ildə kitabxanasunaslyg və bibliografiya kafedrası kitabxanachylyg fakültəsinin axyрынчы kurs tələbəsi Абузәр Алы оғлу Хələфовун кафедрада müəllim saxlanması haqqında gərar gəbul etdi. Абузәр Хələфов 1955-ci ildə ijuл ајындан гијаби şöбədə, sentjabрдан исə əјани şöбədə dərslər deməjə başлады. 1956-чы ildə kitabxanachylyg şöbəsinə 1953-чү ildə битирмиш Мурад Ибад оғлу Шәмсизадə кафедраја müəllim kəтүрүлдү.)

1956-чы ildə kitabxanasunaslyg və bibliografiya kafedrasının «bibliografiya» ixtisası üzrə ilk аспиранты kitabxanasunaslyg şöbəsinə 1954-чү ildə битирмиш Зəһраб Hüsejn оғлу Əлијев олдү. 50-ci illərin axыры 60-чы illərin əvvəллəриндə fakültənin кечмиш məзунларындан Hачы Балај оғлу Həsənov və Əшрəф Тејмур оғлу Хələфов kitabxanasunaslyg və bibliografiya kafedrasında müəllim işləməjə başлады.



Kitabxanasunaslyg kafedrasının iclası

lar. Kitabxanachylyg şöbəsinə müvəffəgiyyətli битирən кənчлəрин kitabxanasunaslyg və bibliografiya kafedrasında işləməjə başlamасы kafedранын işinin çанланмасына səbəb олдү. Тəдрис процесинин тəшкили даһа да jaxшылашды, ixtisas kursлары охунмаға başлады, tələbələr арасында апарылан елми-ишин, идеја-сијаси тərбијə işinin səviјјəsi хејли jüksəлди. Kafedранын елми-тəдғигат işлəриндə ирəлилəјш олдү. Kitabxanasunaslygын ајры-ајры sahələrində bibliografiјашunaslygа və kitabşunaslygа dair çидди тəдғигатлар başланды. İlk dərslər vəsaitlər, монографик əsərlər və диссертасија işлəri јазылды. 1950-ci illərin axыры və 60-чы illərdə kafedранын мүдири Ə. H. Gəhrəmanovун müəllimləрдən H. H. Tağıjevin, A. A. Хələфовун, З. H. Əлијевин, Ə. T. Хələфовун, H. B. Həsənovун və başталарынын бир sıra dərslər vəsaitləri və елми тəдғигат əsərləri meјдана чыхды. Ə. H. Gəhrəmanovун 1958-ci ildə nəşr едилмиш «Yumumi bibliografiјанын əsasлары» adлы dərslər vəsaiti tələbələr və yumiјјətlə kitabxana işчилəri үçүн ilk giјmətli və санбаллы əsər idi. Bu dövrdə H. Tağıjevin «Kütləvi kitabxanalarda охучуларын мütaliəsinə rəhbərlik», «Совет Азəрбајҹанында kitabxana işinin inkişafы» və с. əsərləri çап олдү.)

Kafedранын кənч müəllimləринин əsasлы елми-тəдғигат işi апармаға, диссертасијалар јазмаға başlamасы respublikamyzyn тарихində ilk dəfə олараг

**С. М. КИРОВ АDYHA AДУ-НУН КИТАБХАНАЧЫЛЫГ
ФАКУЛТАСИНИИ ПРОФЕССОР ВЭ ДОСЕНТЛЭРИ**
Тарих елмлэри доктору, профессор



Азэрбајчан ССР Эмэкдар Мэдэнијјэт ишчиси А. А. Халэфов
Елмлэр намизэдлэри досентлэр:



Азэрбајчан ССР Эмэкдар
Мэдэнијјэт ишчиси
З. Н. Элијев.



Ф. А. Бајрамов



Б. В. Аллаһвердијев



Е. М. Бэдэлов



Т. Ф. Гулијев



Р. Э. Казымов



Э. М. Рүстэмов



Х. И. Исмајылов



С. М. Рзајев



Э. Т. Халэфов



М. М. Həsənov



Н. Б. Həsənov

китабханашүнаслыг, библиографияшүнаслыг вэ китабшүнаслыг сәһәсиндә елми-тәдгигат әсәрләринин, монографик тәдгигатларын мејдана чыхмасына сәбәб олмушдур.

1958-чи илдә А. А. Хәләфовун «Китабхана фонду тәшкилинин бәзи мәсәлэләри», 1959-чу илдә «Сов.ИКП китабхана иши һаггында» адлы дәрс вәсаитләри чапдан чыхды. А. А. Хәләфов 1961-чи илдә «Совет Азәрбајчанында китабхана ишинин тарихиндән (1920—1932-чи илләр)» адлы намизәдлик диссертасијасыны мүвәффегијәтлә мұдафиә едәрәктарих елмләри намизәди алимлик дәрәчәси алды. Диссертантын елми рәһбәри Азәрб. ССР ЕА-нын мүхбир үзвү, тарих елмләри доктору проф. З. Ибраһимов, рәсми оппонентләри исә филологи елмләри доктору проф. Чәфәр Хәндан һачыјев вэ тарих елмләри доктору проф. Шүкүр Садыхов иди.

Абузәр Хәләфовун диссертасија ишинин әсас мәзмуну 1960-чы илдә чап олунмуш Азәрбајчанда китабхана ишинин тарихи «(1870—1920-чи илләр)», «Совет Азәрбајчанында китабхана ишинин тарихиндән (1920—1932-чи илләр)» адлы ики монографијасында үмумиләшдирилмишдир.

1963-чү илдә аспирант Зөһраб Әлијев «Азәрбајчанда библиографија ишинин тарихи (1920—1958-чи илләр)» мөвзусунда намизәдлик диссертасијасы мұдафиә етди.

Кафедранин кәнч үзвләриндән Әшрәф Хәләфов 1966-чы илдә «V—VIII синиф шакирдләринин синифдән кәнар мұталиәсинә рәһбәрлик (республика ушаг вэ мәктәб китабханаларынын материаллары вэ тәчрүбәси әса-

сында)» мөвзусунда намизәдлик диссертасијасы мұдафиә едиб педагожи елмләри намизәди алимлик дәрәчәси алды.

Китабшүнаслыг сәһәсиндә илк елми-тәдгигатла кафедранын мүәллими һачы һәсәнов мәшғул олмушдур. Онун «Совет Азәрбајчанында китаб нәшринин тарихиндән (1920—1932)» адлы намизәдлик диссертасијасы (1966-чы ил) дәрс вәсаити кими дә фајдалы иди.

Китабханашүнаслыг кафедрасынын аспиранты Т. Ф. Гулијев 1968-чи илдә «Азәрбајчан һәмкарлар иттифагы китабханаларынын тарихи (1920—1941-чи илләр)» мөвзусунда диссертасија мұдафиә едиб тарих елмләри намизәди алимлик дәрәчәсинә лајиг көрүлдү.

Факултәдә чалышан илк елмләр намизәдләри дәрс вәсаитләри, көстәричиләр дә һазырлајырдылар. Зөһраб Әлијевин 1960-чы илдә «Азәрбајчанда библиографија ишинин вәзијјәти вэ инкишафы тарихиндән», 1962-чи илдә «Азәрбајчан мәтбуат салнамәсиндән вэ чап картчакаларындан истифада едилмәси тәчрүбәси» китабчалары, 1966-чы илдә «Китабханаларда мәлумат—библиографија ишинин тәшкили», 1967-чи илдә «Төвсијә библиографијасы вәсаитләринин тәртиби методикасы» адлы дәрс вәсаитләри; Әшрәф Хәләфовун 1961-чи илдә «Шакирдләрин мұталиәсинә рәһбәрлик», 1965-чи илдә «Мұталиә мөдәнијјәти һаггында» вәсаитләри; һачы һәсәновун 1965-чи илдә «Ингилабдан әввәл Азәрбајчанда китабчылыг иши» адлы дәрс вәсаитләри нәшр едилди.

Азәрбајчанда китабханашүнаслыгын, библиографияшүнаслыгын вэ китабшүнаслыгын бир елм кими инкишаф едиб формалашмасында, кәнч алимләр јетишдирилмәсиндә С. М. Киров адына АДУ-нун тарих вэ филологи факултәләринин, Азәрб. ССР Елмләр Академијасынын тарих вэ Низами адына әдәбијјат институтларынын, В. И. Ленин адына Азәрбајчан Дөвләт Педагогик институтунун алимләринин чох мұһүм ролу олмушдур. Белә алимләримиз олмаса иди, республикамызда китабханашүнаслыг, библиографияшүнаслыг вэ китабшүнаслыг бәлкә дә бу гәдәр инкишаф етмәзди. Мәһз илк намизәдлик диссертасијалары бу көстәрилән коллективләрин көмәји илә һәмнин институтларда мұдафиә едилмишдир.

Илк диссертасијаларын елми рәһбәри олмуш Азәрб. ССР Елмләр Академијасынын мүхбир үзвү, тарих елмләри доктору, профессор З. И. Ибраһимовун, ССР

Педагожи Елмләр Академијасынын академики М. Мех-
дизаденин хидмәтләрини хүсусилә гејд етмәк јеринә дү-
шәрди.

60-чы илләрдә Азәрб. ССР Елмләр Академијасынын
тарих институтуна башчылыг едән З. И. Ибраһимов ки-
табхана ишинин тарихи сәһәсиндә елми тәдгигат иши
апармағын нәинки мүмкүн, һәтта олдуғча зәрури олду-
ғуну көстәрән, мүдафиә едән бир шәхс иди. Белә бир
бөјүк алимин, елм тәшкилатчысынын бу ишә мүсбәт
мүнасибәти табхана тарихи сәһәсиндә чидди елми
тәдгигатлар апарылмасына кәтириб чыхартды.

Республикамызда илк намизәдлик диссертасијала-
рынын һазырланмасында рус алимләринин хидмәтләри
бөјүкдүр. Доғрудур, 50—60-чы илләрдә факултәнин Мос-
ква табханачылыг институту илә әлагәси олдуғча зә-
иф иди. Буна бахмајараг институтун алимләри намизәд-
лик диссертасијалары мүдафиә едән кәнчләрә өз гиј-
мәтли мәсләһәтләри илә јахындан көмәк едирдиләр. Бу
дөврдә К. И. Абрамовун, Ф. Е. Василченконун вә М. А.
Брискманын јахындан көмәјини хүсусилә гејд етмәк зә-
руридир.

Факултә Москва, Ленинград Дөвләт Мәдәнијјәт ин-
ститутлары илә јанашы башга белә али мәктәбләрлә, о
чүмләдән Вилнүс Дөвләт Университетинин табханачы-
лыг шө'бәси, Кијев, Кујбышев, Дашкәнд мәдәнијјәт ин-
ститутлары илә әлагә јаратмышдыр. Әлагәләр олмасы
кениш тәчрүбә мүбадиләси апармаға имкан верир вә бу
да республикамызда али табханачылыг тәһсилинин
тәкмилләшмәсинә вә јүксәк ихтисаслы мүтәхәссисләрин
јетишмәсинә олдуғча мүсбәт тә'сир көстәрир. 1981-чи
илин октябр ајында С. М. Киров адына АДУ-нун ки-
табханачылыг факултәси илә Москва Дөвләт Мәдәниј-
јәт институтунун табханачылыг факултәси арасында
бағланмыш мүгавилә бу чәһәтдән тәгдирә лајигдир.

ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлијинин
табханачы—библиограф тәһсили үзрә елми-методик
шурасынын (факултәнин деканы А. А. Хәләфов шура-
нын үзвүдүр) 1981-чи ил октябр ајынын 28—30-да Ба-
кы шәһәриндә—доғма университетимиздә кечирилән пле-
нуму али табханачылыг тәһсили верән мүәссисәләр
арасында мә'налы вә мәгсәдјәнлү әлатәләрин бир даһа
кенишләнмәсинә сәбәб олду.

60-чы илләр табханашүнаслыг вә библиографија
кафедрасынын һәјатында дөнүш илләридир. Мәһз ка-

федранын һәјатында баш вермиш елми тәдгигат, мето-
дики, тәдрис вә тәрбијә ишләринин кејфијјәти бу ил-
ләрдә даһа бөјүк вүс'әт алмыш, кафедранын тәркиби
ихтисас үзрә илк елмләр намизәди алимләрлә мөһкәм-
ләнмишдир.

1947-чи илдә табханачылыг шө'бәси јарандығы
күндән 1961-чи илә гәдәр, 14 ил мүддәтиндә бир нәфәр
дә олсун елмләр намизәди јетишмәдији һалда, 60-чы
илләрин 6—7 или әрзиндә 5 нәфәр елмләр намизәди је-
тишди.

Табханашүнаслыг вә библиографија кафедрасына
1959-чу иләдәк дос. Ә. Н. Гәһрәманов, 1963-чү иләдәк
филолож илмләр намизәди Нәсән Әлизадә башчылыг
етмишдир. 1963-чү илдән кафедра мүдир илә вәзифәсиндә
профессор Абузәр Хәләфов чалышыр.

60-чы илләрдә кафедранын мүәллим контингентинин
артмасы, дәрс јүкүнүн чоһалмасы, башлычасы исә јени
елмләр намизәдләринин мејдана кәлмәси, табханаш-
шүнаслыг кафедрасыны ики јерә бөлмәјә, мүстәгил библио-
графија кафедрасы јаратмаға имкан верди. 1968-чи
илдә Азәрб. ССР Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назир-
лијинин әмри илә мүстәгил библиографија кафедрасы
јарадылды. Факултәнин јетишдирмәси, педагожи елм-
ләр намизәди, дос. Әшрәф Хәләфов бу кафедраја мүдир
сечилди. Мүстәгил библиографија кафедрасынын јаран-
масы библиографија фәнләринин тәдрисини, елми-тәд-
гигат вә методик ишләри хејли јахшылашдырды, јени
тәдрис вәсаитләринин, методик вәсаитләрин, методик
көстәричиләрин, програмларын мејдана чыхмасына сә-
бәб олду.

70—80-чи илләр факултәдә елми кадрларын һазыр-
ланмасы, елми-тәдгигат ишләринин сәмәрәсинин арты-
рылмасы, тәдрис просесинин тәкмилләшдирилмәси, дәрс-
ликләр, дәрс вәсаитләринин һазырланмасы сәһәсиндә
даһа гијмәтли ишләрлә зәнжин олмушдур. 70-чи илләр-
дә факултәнин фәалијјәтини һәртәрәfli тәһлил едәрәк
белә бир фикир сөјләмәк јеринә дүшәрди ки, бу илләр
факултәнин, онун коллективинин камилләшмә илләри-
дир. Бу илләрдә факултә мүәллимләринин сырасына
чоһлу кәнч гүввәләр кәлмиш, табханашүнаслыг вә
библиографија кафедраларында әјани аспирантура да-
һа да мүтәшәккилләшмиш, елми тәдгигат ишләри өз
конкретлији, тәчрүбәјә хидмәт етмәји нөгтеји-нәзәрин-



Библіографія кафедрасынын ичласы

дән җахшылашмыш, чидди елми тәдгигат ишләри мејдана кәлмишдир.

70—80-чи илләр китабханачылыг факултәсинин тарихиндә даһа мәһсулдар илләр олмуш, факултәдә 8 елмләр намизәди вә бир елмләр доктору җетишмишдир. Факултәнин җетирмәси Бајрам Вәли оғлу Аллаһвердијев 1968-чи илдә «Орта әср Азәрбајҗан китабы (XI—XVIII)» мөвзусунда Азәрбајҗан ССР Елмләр Академијасы Низами адына әдәбијат вә дил институтунун елми шурасында намизәдлик диссертасијасы мұдафиә етди. Бајрам Аллаһвердијевин тәдгигаты ингилабдан әввәлки китаб тарихинә даир илк тәдгигат кими олдуғча марағлы иди. Китаб мәдәнијәтимизин чох марағлы бир дөврүнә һәср едилмиш бу әсәрдә Азәрбајҗанда җазынын вә китабын мејдана кәлмәси, Азәрбајҗан әлҗазма китабларынын инкишаф мәрһәләләри, орта әср Азәрбајҗан китабынын бејнәлхалг әлагәләри вә тәсири мәсәләләри һәртәрәfli тәдгиг олунмуш, елми үмүмиләшдирмәләр апарылмышдыр.

1970-чи илдә факултәнин җетишдирмәләриндән бири, узун илләр библиографія саһәсиндә тәдгигатлар апаран Ферман Бајрамов «Чәлил Мәммәдгулузадә ирсинин нәшри тарихи вә җазычынын библиографијасы» мөвзусунда Азәрбајҗан ССР Елмләр Академијасынын Низами адына Дил вә Әдәбијат институтунда намизәдлик диссертасијасы мұдафиә едиб филологи елмләр намизәди

алимлик дәрәчәси алды. Ферман Бајрамов бөјүк демократик җазычы, журналист Чәлил Мәммәдгулузадәнин ирсинин нәшр тарихинә вә онун библиографијасына даир гијмәтли әсәр җазмаға мұвәффәг олмушдур.

Диссертасијадә Ч. Мәммәдгулузадә әсәрләринин нәшри вә библиографијасы һағгында кениш вә әтрафлы мәлүмат верилмәклә җанашы, җазычынын әсәрләри мәтіншүнаслыг нөгтеји-нәзәриндән тәдгиг олунмуш, онун тәхәллүсләринин мүәјҗәнләшдирилмәси мәсәләләринә дә тохунулмуш, елм әләми үчүн җени вә гијмәтли фактлар ашқара чыхарылмышдыр.

70-чи илләрдә мұдафиә едилмиш намизәдлик диссертасијалары ичәрисиндә Расим Казымовун Азәрбајҗан совет библиографијашүнаслығынын чох мұһүм проблемләриндән биринә һәср едилмиш «Азәрбајҗанда бәдii әдәбијат вә әдәбијатшүнаслыг библиографијасы (1920—1965-чи илләр)» тәдгигаты хусуси җер тутур. Мәлүм олдуғу кими республикамызда әдәбијата вә әдәбијатшүнаслыға даир библиографія даһа бөјүк инкишаф јолу кечмиш, онларла библиографик көстәричиләр нәшр едилмишдир. Буна көрә дә белә бир мөвзунун тәдгигинә, бу саһәдә апарылан ишләрин үмүмиләшдирилмәсинә вә елми нәтичәләр чыхарылмасына бөјүк еһтијач дујулурду. Расим Казымов тәрәфиндән 1972-чи илдә В. И. Ленин адына Азәрбајҗан Дөвләт Педагожи институтунун елми шурасында мұдафиә едилмиш намизәдлик диссертасијасында мұәллиф Азәрбајҗан бәдii әдәбијат библиографијасынын вә үмүмијәтлә библиографијашүнаслығын бир чох нәзәри мәсәләләринин өјрәнилмәсинә сәј көстәрмиш, гијмәтли елми нәтичәләр чыхармаға мұвәффәг олмушдур. Р. Казымов Азәрбајҗан бәдii әдәбијат вә әдәбијатшүнаслыг библиографијасынын инкишаф јолларыны мүәјҗәнләшдирмиш, совет һакимијәти илләриндә Азәрбајҗан әдәбијаты библиографијасында мејдана кәлмиш мүтәрәгги мејл вә әнәнәләри әдәби бәдii просеслә әлагәдә тәһлил етмишдир. Диссертасијадә Азәрбајҗан әдәбијаты библиографијасынын инкишаф перспективләринә, онун форма вә метод чәһәтчә даһа да кенишләндирилмәсинә даир бир сыра гијмәтли төвсијәләр ирәли сүрүлмүшдур.

Китабханашүнаслыг кафедрасынын җетишдирмәси доцент Саһиб Мирзәли оғлу Рзајев 1973-чү илдә Азәрбајҗан ССР Елмләр Академијасы, Низами адына Әдәбијат Институту илә Нәсими адына Дилчилик Институтунун

бирлэшмиш елми шурасында намизэдлик диссертасија-сы мұдафиә едәрәк филоложи елмләр намизәди алим-лик дәрәчәси алмышдыр.

Диссертасија Азәрбајчанын көркәмли маариф вә мәдәнијјәт хадими, мүбариз публисист вә нашири Өмәр Фаиг Нәманзадәнин һәјәт вә әдәби-публисист јарады-чылығына һәср едилмишдыр.

Диссертасијада XIX әсрин сону XX әсрин әввәллә-риндә Азәрбајчанда китаб мәдәнијјәтинин үмуми мән-зәрәси верилмиш, 1905-чи илдә Тифлисдә јарадылан «Гейрәт» мәтбәәсинин тәшкилатчысы вә мүдири Ө. Ф. Нә-манзадәнин нашірлик фәалијјәти әтрафлы тәһлил олунмушдыр.

Мүәллиф «Гейрәт» мәтбәәсинин бүтүн фәалијјәти әр-зиндә бурада چاپ олунан әдәби-бәдii, ичтимаи-сијаси вә ингилаби руһлу китабларын мәзмуну, ејни заманда бу китабларын халг арасында нечә јайылмасы һаггында марағлы елми мәлүматлар вермишдыр ки, бу да Азәр-бајчан китабшүнаслығынын өјрәнилмәси бахымындан мүһүм әһәмијјәтә маликдыр.

Диссертасијада Ө. Ф. Нәманзадәнин халг маарифи-нин инкишаф етдирилмәси уғрунда мүбаризә идејала-ры, зәһмәткеш күтләләрдә китаб мұталиәсинә, демокра-тик мәтбуатда мејл јаратмағ арзулары, ејни заманда бу саһәдәки фәалијјәти кениш шәрһ едилмишдыр. Ө. Ф. Нәманзадәнин ушағ әдәбијјәти вә ушағ мұта-лиәсинә рәһбәрлик мәсәләләринә даир фикирләринин тәһлилинә д әкениш јер верилмишдыр.

Кафедранын досенти Е. М. Бәдәловун елми-тәдги-гат иши «Социализмин тәкмилләшмәси дөврүндә Азәр-бајчан ССР-дә кәнд әһалисинә китабхана хидмәтинин тәшкили (1959—1970)» адланыр.

Тәдгигатын әсас мәғсәди кәнд јерләриндә мұталиә-нин инкишаф истигамәтләрини кәнд китабханаларынын социал әһәмијјәтини вә инкишаф перспективләрини вә с. мүәјјәнләшдирмәк иди. Тәдгигатда республикамызын бир сыра рајон вә кәндләринин чоғрафи, демографик вә иғтисади шәраити, кәнд јерләриндә әһалијә китабхана хидмәтинин хүсусијјәтләри, кәнд әмәкчиләринә китабла хидмәтин комплекс мәсәләләри өјрәнилмишдыр. Проб-лемин ишләнилмәси просесиндә Губа, Гах, Шамхор, Ағ-дам рајонларында социоложи тәдгигатлар апарылмыш-дыр. Тәдгигатын нәтичәләри мүәллифин бир чох елми мәғаләләриндә вә китабларында өз әксини тапмышдыр.

Тәдгигат әсасында республиканын кәнд китабхана шәбә-кәсинин јерләшдирилмәси принципләринә вә инкишаф перспективләринә даир елми чәһәтдән әсасландырылмыш биткин тәшкилати төвсијәләр системи ишләниб һазыр-ланмышдыр. Бу төвсијәләр китабханаларда ишин идеја сәвијјәсинин јүксәлдилмәсинә, ичтимаијјәтин китабхана ишиндә иштиракынын күчләндирилмәсинә, мадди-техни-ки базанын јахшылашдырылмәсына, кадрларын дүзкүн сечилмәси вә јерләшдирилмәсинә, мәғсәдјөнлү методик иш апарылмәсына јөнәлдилмишдыр.

Китабханашүнаслығ кафедрасында һазырланмыш диссертасијалар ичәрисиндә кафедранын досенти Ә. Рүс-тәмовун «Азәрбајчан нефт сәнајеси ишчиләринин биб-лиографик информасија тәминаты системинин механик-ләшдирмә вә автоматлашдырма васитәләри әсасында ишләнмәси вә тәһлили» адлы тәдгигаты да хүсуси әһә-мијјәт кәсб едир.

Диссертасија 1976-чы илдә Н. К. Крупскаја адына Ленинград Дөвләт Мәдәнијјәт Институтунун ихтисас-лашмыш елми шурасында мұдафиә олунмушдыр. Диссер-тасија ишиндә республика нефт сәнајеси ишчиләринин информасија тәләбаты вә сорғулары комплекс социоло-жи методлар әсасында, электрон һесаблама техникасы базасында тәһлил едилмиш, бу тәһлил әсасында биб-лиографик информасија тәминаты системинин кәмијјәт вә кејфијјәт параметрләри мејдана чыхарылмыш вә прогнозлашдырылмышдыр. Диссертасија ишиндә мұа-сир электрон техникасынын тәтбиги әсасында саһәви вә саһәләрарасы информасијанын ваһид тематик комплек-сдә верилмәсини вә чохчәһәтли тәһлилини тәмин едән мәнтиги информасија ахтарышы системи ишләнмиш вә тәтбиг олунмушдыр.

Диссертасија ишинин елми нәтичәләри—Азәрбајчан Елми-Техники Информасија Институтунун автомат-лашдырылмыш системләринин ишләнмәси вә истисма-ры Республика Елми-Техники китабханасында тәтбиг едилмишдыр.

Мәлүмдур ки, ССРИ-дә китабханалар системи ичә-рисиндә партија китабханалары социализм гуручулу-ғунун бүтүн мәрһәләләриндә вә социализмин тәкмилләш-дирилмәси дөврүндә партија тәшкилатларынын билава-ситә рәһбәрлији алтында тәблиғатчылығ вәзифәләринин өһдәсиндән мүвәфғәијјәтлә кәлмиш, инкишаф едиб

тәкмилләшәрәк, мұһүм идеоложи мәркәзләрә чеврилмиш, марксизм-ленинизм идеја ирсинин кениш күтләләр арасында јайылмасында, партија вә дәвләт гәрарларынын һәјата кечирилмәсиндә кениш тәчрүбә әлдә етмишләр.

Бу бахымдан партија китабханаларынын кечдији тарихи ролу, онларын партијамызын идеоложи ишиндәки чох саһәли фәалијјәтинин мүасир вәзијјәтини вә перспектив инкишафыны (тәһлил едиб өјрәнмәк, үмумиләшдирмәк, елми төвсијләәр вермәк олдуғча бөјүк елми вә тәчрүби әһәмијјәтә маликдир. Китабханашүнаслыг кафедрасынын баш мүәллими Хәлил Исмајыловун «Азәрбајчан партија китабханалары Совет һакимијјәти илләриндә (тарихи, мүасир вәзијјәти вә инкишаф перспективләри)» мөвзусунда јаздығы вә 1984-чү илдә Москва Дәвләт Мәдәнијјәт Институтунда елмләр на¬мизәди алимлик дәрәчәси алмағ үчүн мұдафиә етдији әсәриндә мүәллиф Азәрбајчан партија китабханаларынын мүасир вәзијјәтинин дәрин тәһлилини вермиш, нәзәри вә тәчрүби әһәмијјәтә малик олан нәтичәләр чыхармыш, охучулара хидмәт ишинин тәшкили, ичтиман¬сијаси әдәбијјәтин тәблиғи саһәсиндә партија китаб¬ханаларынын ајры-ајры рекионларда методик мәркәз ки¬ми фәалијјәт көстәрмәси һағгында елми төвсијәләр һа¬зырламышдыр. Бу төвсијәләр тәтбиг олунмағ үчүн С. М. Киров адына республика Сијаси маариф евинин китаб¬ханасына тәғдим едилмишдир. Проф. А. А. Хәләфовун рәһбәрлији алтында һазырланмыш бу диссертасија иши ССРИ-дә партија китабханаларынын тарихи вә мүасир инкишаф проблемләринә һәср едилмиш илк тәдгигат әсәридир. 1984-чү илдә Москва Дәвләт Мәдәнијјәт Ин¬ститутунда мүвәфғәгиләтлә мұдафиә едилмишдир.

Китабханаларын социал функцијалары ичәрисиндә онларын идеоложи фәалијјәти әсас јер тутур. Бу фәалиј¬јәт биринчи нөвбәдә зәһмәткешләр арасында марксизм-ленинчи идеолокијанын јайылмасына, марксизм-ленинизм классикләринин әсәрләринин, елми коммунизм вә марксизм-ленинчи нәзәријјә дәир әдәбијјәтин кениш тәблиғинә јөнәлдилмишдир. Бу бахымдан 70—80-чы илләрдә китабханашүнаслыг кафедрасында проф. А. А. Хәләфовун рәһбәрлији алтында М. Һәсәнов тәрәфиндән апарылан кениш тәдгигат ишләри, шүбһәсиз ки, мұһүм елми әһәмијјәт кәсб едир.

1985-чи илдә Азәрбајчан Дәвләт Университетинин

тарих факултәсинин ихтисаслашдырылмыш елми шура¬сында М. Һәсәнов тәрәфиндән «Инкишаф етмиш соци¬ализм шәраитиндә марксизм-ленинизм классикләри ир¬синин китабхана-библиографија тәблиғатынын опти¬маллашдырылмасы (Бақы күтләви китабханаларынын материаллары әсасында)» мөвзусунда мұдафиә едил¬миш на¬мизәдлик диссертасијасы да китабханашүнаслыг кафедрасынын мұһүм елми на¬илијјәтләриндәндир. Кә¬ниш фактик материаллар әсасында јазылмыш бу диссер¬тасијада 60—70-чи илләрдә Бақы күтләви китабхана¬лары тәрәфиндән марксизм-ленинизм баниләринин әсәр¬ләринин тәблиғи саһәсиндә апарылан чохсаһәли иш тәһ¬лил едилмиш, китабханаларын идеоложи фәалијјәтинин тәкмилләшдирилмәси саһәсиндә олдуғча мұһүм төвсијә¬ләр верилмишдир.

Тәдгигат просесиндә мүәллиф мөвзу илә әлағәдар кениш социаложи тәдгигат ишләри апармыш, китаб¬хана¬ларда марксизм-ленинизм классикләри әсәрләринин тәблиғинин оптималлашмасы илә әлағәдар бир сыра сәмәрәли иш үсулларынын тәтбигинә на¬ил олмушдур.

Республикада китабханашүнаслыг фикринин инки¬шафында А. А. Хәләфовун 1975-чи илдә «Азәрбајчанда китабхана ишинин тарихи (1933—1959-чу илләр)» мөв¬зусунда мұдафиә етдији докторлуг диссертасијасы да мұһүм әһәмијјәт кәсб етди. Мүәллиф совет тарихшү¬наслығына, мәдәнијјәт тарихи, мәдәни гуручулуг нәзә¬ријјәси вә китабхана иши тарихинин марксизм-ленин¬чи методолокијасына әсасланараг республикада бөјүк бир дөвр әрзиндә әһалијә китабхана хидмәтинин елми мәнзәрәсини ачыб көстәрә билмиш вә онун орижинал дөврләшмәсини вермишдир.

Диссертасија ишиндә ирәли сүрүлән бүтүн мүддә¬лар Ленин вә Коммунист партијасынын китабхана иши¬нә дәир нәзәри ирсинә, гәрар вә көстәришләринә әсас¬ланараг бу идејаларын Азәрбајчан шәраитиндә нечә һәјата кечирилмәси тәчрүбәси илә әлағәли шәкилдә ичәрә олунмушдур.

Тәдгигатда сүбүт едилир ки, республикада китаб¬хана иши мәдәни ингилабын ајрылмаз тәркиб һиссәси ки¬ми, чохтәрәфли вә динамик социал тәсисат ки¬ми инки¬шаф етмиш вә һәр бир дөврдә мұвафиг шәрантә ујғун олараг чап әсәрләриндән ичтиман истифадәни тәшкил едән, халгын коммунист тәрбијәсинә, онун мәдәни вә пешә инкишафына көмәк көстәрән, елми, тәсәррүфат

вә мәдәни вәзифәләрин һәлл едилмәсинә сәфәрбәр олу-
нан, партија тәшкилатларынын дајаг базалары функци-
ясыны јеринә јетирмишдир.

70-чи илләрдә китабханашүнаслыг вә библиографија
кафедраларына јени кәнч елми гүввәләрин кәлмәси
факултәнин елми-тәдгигат ишини хејли гүввәтләндир-
миш, онун һәчмини артырмыш, һәмчинин тәдрис просе-
синин тәкмилләшдирилмәсинә, онун кејфијјәтинин жүк-
сәдилмәсинә, јени ихтисас курсларынын јаранмасына
сәбәб олмушдур. 70-чи илләрдә факултәнин тәдрис пла-
нында дөрд ихтисаслашма апарылмасы вә бунунла әла-
гәдар олараг тамамилә јени ихтисас курслары кечилмә-
си нәзәрдә тутулмушду. Нисбәтән кәнч олан китабха-
начылыг факултәсинин коллективинин бу тәдрис пла-
нынын тәләбләринин өһдәсиндән кәлә билмәси онун бө-
јүк мүвәффәғијјәти сәјылмалыдыр. Бу дөврдә китабха-
нашүнаслыг кафедрасында Мајыл Һәсәнов, Елман Бә-
далов, Алмас Аббасова, Саһиб Рзајев, Әли Рүстәмов,
Расим Қазымов, Хәлил Исмајылов, Кәмалә Шејхзамано-
ва, Сәнубәр Мустафајева, Ашур Әлијев, Акиф Чәфәров,
Муртуз Бағыров, Зөһраб Бахшәлијев вә с. кими перспек-
тивли мүәллимләр чалышырдылар.

70-чи илләрдә библиографија кафедрасына да исте-
дадлы кәнчләр чәлб олунду. Бу кафедрада филологи
елмләр намизәди Б. В. Аллаһвердијев, филологи елм-
ләр намизәди Ф. Бајрамов, Акиф Әсәдуллајев, Раифә
Вәзирова вә Гәмзә Һачыјева, Расим Сүләјманов вә Надир
Исмајылов чалышырлар. Һазырда кафедранын мүдири
дос. З. Һ. Әлијев вә китабшүнаслыг саһәсиндә хүсуси
тәдгигатлары олан Б. В. Аллаһвердијев мүвәффәғијјәт-
лә докторлуг диссертасијасы үзәриндә ишләјирләр.

1970-чи илдә Азәрбајҗан Дөвләт Университетинин
елми әсәрләринин «Китабханашүнаслыг вә библиографи-
ја серијасы» нәшр олунмаға башлады. Бу серијанын
нәшрә башламасы республика китабхана ичтимаијјәти
тәрәфиндән бөјүк севинчлә гаршыланды. Гејд етмәк
лазымдыр ки, белә бир серија иттифагда анчаг Азәр-
бајҗан Дөвләт Университетиндә нәшр едилирди.

Бу серијанын нәшри республикамызда китабхана-
шүнаслыг, библиографијашүнаслыг вә китабшүнаслы-
ғын бир елм кими инкишаф едиб формалашмасы, бу са-
һәдә апарылан елми тәдгигат ишинин кенишләнмәси вә
дәринләшмәси, мүәллим вә аспирантларын һазырланма-
сы үчүн олдуғча бөјүк әһәмијјәтә малик иди. Бу серија-

нын редактору проф. Абузәр Хәләфов олмушдур. Сери-
јанын илдә 2 нөмрәси чап олунурду вә һәчми беш чап
вәрәгиндән ибарәт иди. Серија 1970-чи илдән 1979-чу
иләдәк чап олунду вә 1980-чи илдә университетин бү-
түн серијалары илә бирликдә онун да нәшри дајанды-
рылды. Серијанын 85,5 чап вәрәғи һәчминдә 20 нөмрә-
си чапдан чыхмышдыр вә бу нөмрәләрдә 171 адда мә-
галә дәрч едилмишдир. Мүбалиғәсиз демәк олар ки,
«Китабханашүнаслыг вә библиографија» серијасынын
нәшри республикамызда китабханашүнаслыг, библио-
графијашүнаслыг вә китабшүнаслыг елмләринин инки-
шафында хүсуси мәрһәлә тәшкил едир. Мәһз бу мәрһә-
ләдә китабханашүнаслыг вә библиографијашүнаслыға
даир фундаментал елми-тәдгигатларын әһәтә даирәси
хејли кенишләнмиш, индијә гәдәр ишләнмәјән вә ишлән-
мәси чәтин олан мөвзулар үзрә тәдгигатлар апарылма-
ға башланмышдыр. Серија мүәллифләрә, аспирантларә,
диссертантларә өз елми-тәдгигатларынын нәтичәләри-
ни, беләликлә дә факултәдә апарылан елми-тәдгигат
ишләринин нәтичәләрини чап етмәк имканы верирди.
Серија кәнчләрин елми-тәдгигат ишинә һәвәсини арты-
рырды. Серијанын мөвзу даирәси олдуғча кениш вә
һәртәрәfli иди. Китабхана иши вә библиографијанын
демәк олар ки, бүтүн саһәләринә даир мәгаләләр дәрч
едилдијиндән серијанын кениш охучу даирәси әмәлә
кәлмишди. Һәмчинин Серијада нәзәри мөвзуларла јана-
шы, китабханаларын тарихини, иш тәчрүбәсини ишыг-
ландыран, габагчыл иш тәчрүбәсини үмумиләшдириб
тәблиғ едән практик характерли мәгаләләр нәшр едил-
дијиндән, практик ишчиләри дә марағландырырды.

Бу серијада республикамызын алимләри илә јанашы
олараг иттифағын көркәмли алимләринин чыхыш етмә-
си онун елми әһәмијјәтини хејли артырмышды. Мәсә-
лән, Москва Мәдәнијјәт Институту Китабханашүнаслыг
кафедрасынын мүдири, педагожи елмләри доктору, Әмәк-
дар Елм хадими проф. Қ. И. Абрамовун 1976-чы ил
1-чи №-дә дәрч едилмиш «Совет китабханашүнаслы-
ғынын јаранмасы (1917—1920-чи илләр)» адлы мәгалә-
сини буна мисал көстәрмәк олар. Бундан әлавә «Елми
әсәрләр»дә тарих елмләри доктору, Өзбәкистан ССР
Әмәкдар Мәдәнијјәт Ишчиси, Дашкәнд Мәдәнијјәт Ин-
ститутунун китабханашүнаслыг кафедрасынын мүдири
А. Г. Қасымованын «Өзбәкистанда китабханачы кадр-
ларын һазырланмасы системи» (1977, № 2), Москва

Дөвләт Университетинин елми ишчиси Л. Д. Дергачованын «Доггузунчу бешилликдә ССРИ-дә җитабхана гурчулугунун тарихи үзрә тәдгигат ишлеринин инкишафы» (1978, № 2), Молдавија Мәдәнијјәт Институтунун кафедра мүдири И. К. Маданын «Мүттәфиг республикаларда җитабханашунаслыгын инкишафы» (1976, № 1), Азәрбајҗанын көркәмли тарихчиси, тарих елмләрi доктору Сејидаға Онуллаһинин «Тәбриз җитабханалары (X—XVII әсрләрдә)» адлы мәгаләләрi дә дәрҗ едилмишдир. Бүтүн бунлар университет елми әсәрләринин җитабханашунаслыг вә библиографија сәријасынын өлкәмизин көркәмли җитабханашунаслыг алимләрi тәрәфиндән танындығы вә онун иттифаг мигјаслы әһәмијјәтә малик олдуғу барәдә чәсарәтлә фикир јүрүтмәјә имкан верир. Неч дә тәсадүфи дејилдир ки, сәријанын фәалијјәти өлкәмизин җитабхана ичтимаијјәтинин диггәтини чәлб етмишдир. ССРИ Мәдәнијјәт Назирлији җитабханачылыг мүфәттишлијинин инспектору, педагожи елмләрi намизәди Илдар Қажумович Назмутдиновун «Советскаја библиографија» журналынын 1976-чы ил тарихли 6-чы №-дә «Елми әсәрләр» һаггында рәјинин дәрҗ олунмасы буна сүбутдур. Назмутдинов јазырды: «С. М. Қиров адына АДҮ-нун «Елми әсәрләр»инин «Җитабханашунаслыг вә библиографија» сәријасы кими мүһүм бир нәшрсиз Азәрб. ССР-ин җитабхана-библиографија нәшрләринин тәһлили натамам оларды. Бу сәријанын јаранмасына республиканын җитабхана ишчиләри милли кадрларынын јарадычылыг јеткилијинин көстәричиси кими бахылмалыдыр. Сәријанын үч ил әрзиндә 6 бурахылышында верилмиш 50-дән чох мәгаләнин мәзмуну буну парлаг шәкилдә сүбут едир. Азәрб. ССР-дә җитабхана иш, библиографија вә җитаб нәшринин эн мүхтәлиф аспектләрини ишыгландыран бу мәгаләләр бу вә ја дикәр проблемин нә дәрәҗәдә ишләндији вә ја өјрәнилмәкдә олдуғу, ајры-ајры тәдгигатларын нәтичәләринин тәчрүбәјә нечә тәтбиг едилдији һаггында ајдын тәсәввүр јарадыр»¹.

С. М. Қиров адына АДҮ-нун «Елми әсәрләр»инин «Җитабханашунаслыг вә библиографија» сәријасынын нәшри дајандырылдыгдан сонра фәкүлтә елми әсәрләрин тематик мәҗмуәләрини бурахмаға башлады. 1981—1986-чы илләрдә җитабханашунаслыг вә библиографија

кафедраларынын нәшр етдирдији 6 адда 45 чап вәрәги һәҗминдә тематик мәҗмуәләрдә 66 адда мәгалә дәрҗ олунмушдур. Бу мәҗмуәләр ашағыдакылардыр: «Мүасир мәрһәләдә Азәрбајҗанда җитабхана иш мәсәләләри» (1981); «Мүасир мәрһәләдә Азәрбајҗанда библиографија иш мәсәләләри» (1982); «Инкишаф етмиш социализм шәраитиндә Азәрбајҗанда әһалијә җитабхана хидмәтинин тәшкили» (1983); «Социализмин тәкмилләшдирилмәси илләриндә Азәрбајҗанда елми ишчиләрә җитабхана-библиографија хидмәти» (1985); «Азәрбајҗанда җитабхана ишинин мәркәзләшдирилмәси мәсәләләри» (1986); «Азәрбајҗанда сәнәд ахыны вә ајры-ајры елм сәһәләринин библиографик тәминаты проблемләрi» (1986).

Көрүндүјү кими 11-чи бешилликдә фәкүлтәнин коллективи елми тәдгигат ишинин јеринә јетирилмәси вә чап едилмәси сәһәсиндә хејли иш көрмүшдүр. Тематик мәҗмуәләрин адындан вә мүндәричатындан ајдын олур ки, коллектив өз елми јарадычылыгын олдуғча актуал, дөврлә ајаглашан, партија вә дөвләтимизин елми-тәдгигат ишләринин гаршысында гојдуғу вәзифәләрә чаваб верән, мүһүм проблемләринә һәср етмишдир.

Мөвзу мәҗмуәләриндә дәрҗ едилән мәгаләләр һәм елми-нәзәри, һәм дә бөјүк практик әһәмијјәтә маликдир. Бу мәгаләләрин бөјүк әксәријјәти республикамызын габагчыл җитабханаларынын иш тәчрүбәсинин тәдгигинә вә үмумиләшдирилмәсинә һәср едилмишдир.

Җитабханаларын иш тәчрүбәсинә һәср едилмиш мәгаләләрдә мүһүм елми практик нәтичәләр чыхарылмасы вә төвсијәләр һазырланмасы, республикамызда җитабхана ишинин тәкмилләшдирилмәсинә әһәмијјәтли көмәкдир. Фәкүлтәнин коллективинин республикамызда әһалијә җитабхана хидмәтинин тәшкили сәһәсиндә әлдә едилмиш, габагчыл иш тәчрүбәсинин үмумиләшдирилмәсиндә вә јайылмасында, мөвчуд нөгсанларын ашкара чыхарылыб арадан галдырылмасында иштиракы елми тәдгигатын тәчрүбәјә тәтбигиндә мүһүм аддым кими гижәтлидир.

60—70-чи илләрдә фәкүлтә коллективинин даһа да тәкмилләшмәси, елми кадрларла мөһкәмләnmәси, онун елми потенсиалынын артмасы илә әлағәдар олараг фәкүлтәнин ајры-ајры кафедраларынын елми фәалијјәти даһа мәсәдјөнлү характер алмаға башламышдыр.

¹ Советскаја библиографија,—1976,—№6,—с. 87.

Мәлүм олдуғу кими аҗры-аҗры елми коллективләрин фәалијјәтиндә вахташыры апарылан елми семинарлар мүнүм әһәмијјәт кәсб едир. Совет елминин тарихинә нәзәр салдыгда мәлүм олур ки, елми семинар һәмишә бу вә ја дикәр елмин инкишафында бөјүк мәктәб ролуну ојнајыр. Елми семинарларын әсас әһәмијјәти вә ролу апарылан тәдгигатларын әһәмијјәтини мүнәјјәнләшдирмәкдә, истигамәтләндирмәкдә вә ән јахшы тәдгигатлары ашкара чыхармагдадыр. Елми семинарлардакы музакирәләр, мубаһисәләр елмин перспектив инкишафына, елми прогнозлашдырмаја көмәк едир.

Китабханачылыг фәкүлтәсиндә елми семинарларын кечирилмәсинә мүнәшәккил олараг 1964-чү илдән китабханашүнаслыг вә библиографија кафедрасында башланмышдыр. Кафедранын үмуми иш планында башга ишләр кими елми-нәзәри семинар да нәзәрә алыныр, елми нәзәри семинар мөвзулары вә онларын мәрузәчиләри габагчадан мүнәјјәнләшдирилирди. 1968-чи илә гәдәр фәкүлтәдә бир елми семинар вар иди ки, бурада да китабханашүнаслыг вә библиографшүнаслыг проблемләри музакирә едиллирди. 1968-чи илдә фәкүлтәдә мүстәгил библиографија кафедрасынын јаранмасы илә әлағәдар олараг китабханашүнаслыг вә библиографија проблемләринә һәср едилән ики мүстәгил нәзәри семинар фәалијјәт көстәрмәјә башлады.

Елми семинарларда китабханашүнаслыг вә библиографшүнаслыг актуал проблемләринә, китабхана тарихинә, китаб тарихинә, әһалијә китабхана хидмәтинин тәшкили мәсәләләринә, китаб фондунун, каталогларын тәшкили, китабхана тәснифаты мәсәләләринә, саһәви библиографија проблемләринә, Азәрбајҗан библиографијасынын инкишафына, китаб тәблиғинин мухтәлиф форма вә үсулларына, китабхана шәбәкәсинә, онун јерләшдирилмәсинә вә с. аид мәсәләләр музакирә едиллирди. Намизәдлик вә докторлуг диссертасијасы үзәриндә ишләјән муәллимләрин бир гәјда олараг семинарларда өз елми нәтичәләри һаггында мәлүмат вермәси семинарларын ролуну артырмагла бәрабәр, тәдгигатчыларын ишинә дә бөјүк көмәк көстәрилди.

Елми семинарларда Сов.ИКП МК вә Совет дәвләтинин идеолокија мәсәләләринә даир, хүсуси илә китаб-

хана ишинә даир гәрарларынын һәртәрәfli тәһлил едилмәси, онларын јеринә јетирилмәси үчүн төвсијәләр һазырланмасы семинарларын ролуну даһа да артырды.

1964-чү илин октябр ајында илк елми семинарда китабханашүнаслыг вә библиографија кафедрасынын мудири дос. Абузәр Хәләфов «Азәрбајҗанда китабхана ишинин тарихинин өјрәнилмәси вәзијјәти вә онун даһа да јахшылашдырылмасы вәзифәләри һаггында» мәрузә етди. Бу мәрузәнин кафедранын кәнч муәллимләри үчүн мүнүм әһәмијјәти вар иди. О дәврдә семинар иштиракчылары бу чүр мөвзуларын музакирәсинин тез-тез тәшкилини арзу едилди. 60-чы илләрдә елми семинарларда дос. З. Н. Әлијев «Азәрбајҗанда библиографија ишинин инкишафы һаггында», дос. Ә. Хәләфов «Мүталијә рәһбәрлик проблемләри», дос. Нәчы Нәсәнов «Азәрбајҗанда китаб нәшри проблемләринә», дос. Т. Гулијев Нәмкарлар Иттифагы китабханаларынын тарихинә һәср едилмиш өз намизәдлик диссертасијалары һаггында, апардыглары тәдгигатлар вә онун нәтичәләри һаггында чыхыш етмишләр.

70-чи илләрдә елми семинарларын мөвзу даирәси даһа да кенишләнмиш, тәшкили тәкмилләшмиш, музакирәләр даһа чидди елми характер алмаға башламышдыр. Белә бир гәјда дүзкүн һесаб едилмишди ки, кафедранын һәр бир үзвү, һәр бир муәллим мүтләг елми семинарларда өз тәдгигаты һаггында чыхыш етмәлидирләр. Беләликлә елми семинарлар муәллимләрин елми инкишафына, елми дүнја көрүшүнүн јүксәлмәсинә көмәк едән бир вәситәјә чеврилмишди. Бу ән-әнәнин давам етдирилмәси вә даһа да тәкмилләшмәси фәкүлтәнин елми сәвијјәсинин даһа да јүксәлмәсинә көмәк едән әсас амилләрдән бири олмушдур.

70-чи илләрдә китабханашүнаслыг вә библиографија кафедраларынын елми семинарларында дос. Б. Аллахвердијев, дос. Е. Бәдалов, дос. Ф. Бајрамов, дос. С. Рзајев, дос. Ә. Рүстәмөв, дос. Р. Қазымов, елмәр намизәдләри М. Нәсәнов, Х. Исмајылов мәрузәләрлә чыхыш етмишләр. Баш муәллимләрдән А. Аббасова, С. Мустафајева, Ашур Әлијев, К. Шејзаманова, Р. Вәзирова, А. Әсәдуллајев, А. Чәфәров, З. Бахшәлијев, М. Бағыров, Н. Исмајылов, Р. Сүләјманов өз тәдгигатлары һаггында мәлүмат вермишләр. Сон беш илдә китабханашүнаслыг кафедрасында 41, библиографија кафе-

расында исә 31 мөвзуда елми семинар, факултә үзрә чәми 72 елми семинар кечирилмишдир. >

XI бешилликдә елми семинарларын апарылмасы даһа мütәшәккил характер алмыш, даһа чидди елми мөвзуларда мә'рузәләр едилмишдир.

Бунлардан бир нечәсини мисал көстәрәк. Китабханашүнаслыг кафедрасы үзрә: Р. Казымовун «Мәркәзләшдирилмиш китабхана системләринин идарә едилмәси», Ә. Рүстәмөвун «Китабхана ишиндә прогнозлашдырма методлары», А. Әлијевин «Китабханаларда китабханабиблиографија биликләринин тәблиғинин мүасир проблемләри», М. Бағыровун «Китабхана ишинә методик рәһбәрлик», К. Шыхзаманованын «Охучу психолокијасынын өјрәнилмәсинин нәзәри әсаслары» вә с.

Библиографија кафедрасы үзрә исә ашағыдакы актуал мөвзуларда елми семинарлар кечирилмишдир: дос. Ә. Т. Хәләфов «Азәрбајчан дилиндә рус әдәбијјаты библиографијасы проблемләри», дос. Ф. А. Бајрамов «В. И. Ленин Азәрбајчан библиографијасында», дос. З. Н. Әлијев «Библиографик просесин автоматлашдырылмасы вә механикләшдирилмәси проблемләри», б/м. Р. Ә. Вәзирова «Библиографик мә'луматын адда-будда пәјланмасы вә библиографик хидмәт просесиндә онун үстүнлүкләри», мүәл. Г. С. Нәчыјева «М. Ф. Ахундов адына Республика Дөвләт китабханасынын каталог вә картотека системи» вә с.

ТӘЛӘБӘ ЕЛМИ ЧӘМИЈЈӘТИ

Али мәктәбләрдә жүксәк ихтисаслы кадрларын һазырланмасында тәләбә елми чәмијјәтләринин ролу олдуҗа бөјүкдүр. Тәләбәләрин билаваситә кафедраларын елми-тәдгигат ишләринә чәлб едилмәси кафедранын елми-потенснәлинын күчләндирилмәсинә көмәк етмәклә јанашы кәләчәк мütәхәссисин бир тәдгигатчы кими јетишмәсинә, елми-тәдгигат апармағын методикасына јијәләnmәсинә бөјүк көмәклик көстәрир. Тәләбәләрин елми-тәдгигат иши али мәктәбдә тәдريس просесинин кејфијјәтинин жүксәдилмәсинә вә бу ишин даһа да дәринләшмәсинә хидмәт едир. Тәләбәләрин елми иши кафедраларын тәдгигатларынын тәркиб һиссәсини тәшкил етмәлидир. Јүксәк сәвијјәли елми ишләри һәмшә али мәктәб коллективинин мұвәфғәгнјјәтләри кими гижмәтләндирилмишдир. Тәләбәләрин елми јарадычылығы-



Тәләбә елми ишинин гәлибинә диплом тәғдим едилр.

нын сәмәрәли тәшкили тәһсил, тәрбијә, елм вә мәдәни вәзифәләр комплексинин јеринә јетирилмәсиндә мұһүм амилә чеврилир.

Мәһз буна көрәдир ки, университетин дикәр факултәләри кими китабханачылыг факултәсиндә дә тәләбә елми чәмијјәтинин, тәләбә елми ишинин сәмәрәли вә мәгсәдјөнлү тәшкилине хүсуси әһәмијјәт верилмиш, бу иш һәмшә факултә коллективинин диггәт мәркәзиндә олмушдур.

Факултәдә (шө'бәдә) илк тәләбә елми ишләринин апарылмасына һәлә 1949-чу илдән китабханашүнаслыг вә библиографија кафедрасынын нәздиндә «Китабханашүнаслыг вә библиографија» дәрнәјинин тәшкили илә башланмышдыр. Бу дәрнәјин илк мәшғәләси 1949-чу илин октябр ајында олмушдур. Дәрнәјә кафедранын мұәллими Нүсәјн Тағыјев рәһбәрлик едирди. 1955-чи илдән 1962-чи илә гәдәр дәрнәјә бу кафедранын мұәллими Абузәр Хәләфов рәһбәрлик етмишдир. 50-чи илләрдә дәрнәјин иши хејли мütәшәккилләшмиш, елми тәдгигат истигамәти дәјишмиш, тәләбәләр кафедранын елми тәдгигат планына мұвафиг, хүсусилә Азәрбајчанда китабхана иши вә библиографија проблемләринә анд елми тәдгигатлар апармыш, мә'рузәләрлә чыхыш етмишләр. һәмчинин бу дөврдә дәрнәјин үзвләринин са-

жы да артмышдыр. Дәрнәк тәшкил едиләркән онун 10 үзвү вар идисә, артыг 1960-чы илдә 40 нәфәр үзвү вар иди. Тәхминән тәләбәләрин 40 фаиздән чоху елми дәр-нәјин ишиндә фәал иштирак едирди.

1962-чи илдә университетдә ајрыча китабханачылыг факултәси јарандыгдан сонра китабханашунаслыг вә библиографија дәрнәјинин оазасында факултә тәләбә елми чәмијјәти јаранды. Факултә тәләбә елми чәмијјәтинин билк елми рәһбәри вәзифәсинә факултәнин мүәллим Әшрәф Хәләфов тәјин едилди. Тәләбә елми чәмијјәти јарандыгдан сонра ики мүстәгил дәрнәк—китабханашунаслыг вә библиографија дәрнәкләри фәалијәт кәстәрмәјә башлады. Факултә тәләбә елми чәмијјәтинин јаранмасы, тәләбәләр арасында елми-тәдгигат ишинә һәвәси күчләндирмәклә јанашы, чәмијјәтә јени үзвләр гәбул едилмәсинә, елми ишә мараг кәстәрән тәләбәләрин ашкара чыхарылмасына имкан верди.

1962-чи илдән башлајараг факултәнин ихтисас кафедраларынын һәр бир мүәллим тәләбә елми чәмијјәти хәтти илә 2—3 тәләбәнин елми мәрузәсинин һазырланмасына рәһбәрлик етмәли иди. Бу, тәләбә елми чәмијјәтинин ишини чанландырмагла јанашы елми дәрнәкләрин ишинин јенидән гурулмасы үчүн кениш имкан јаратды. Дәрнәкләрин ишинин әввәлчәдән тәртиб едилмиш план әсасында апарылмасы онун ишинә бәјүк мүтәшәккилик кәтирди. Дәрнәкләрдә едилән елми мәрузәләрин сајы ики дәфәдән чох артды. 1962-чи илдән ГЕЧ-ин ајлыг органы «ТЕЧ-ин бүллетени» бурахылмаға башлады. Бу бүллетендә ән јахшы елми мәрузәләрдән парчалар верилир, ки, бу да тәләбәләрин елми ишә һәвәсләндирилмәсиндә мүһүм рол ојнајыр.

60-чы илләрин икинчи јарысындан башлајараг факултә тәләбә елми чәмијјәтинин өлкәмизин башга али мәктәбләринин ТЕЧ-ләри илә әлағәси кенишләнмәјә башламышдыр. Факултә ТЕЧ-и Москва, Ленинград, Кијев, Дашкәнд Мәдәнијјәт институтлары илә, В. Капсукас адына Вилнүс Дөвләт Университетинин китабханачылыг шө'бәси илә, А. С. Пушкин адына Тбилиси Педагожи Институтунун китабханачылыг шө'бәси илә елми әлағә сахлајыр.

1965-чи илдә Вилнүс университетинин китабханачылыг шө'бәсинин ики нәфәр тәләбәси: III курс тәләбәси Ванда Јудофјалијә Тунјанаса вә IV курс тәләбәси Балајкајетә В. И. факултә ТЕЧ-нин дә'вәти илә «Азәрбај-

чанда совет һакимијјәтинин гурулмасынын 45 иллијә»-нә һәср олунмуш тәләбә елми конфрансында елми мәрузәләрлә чыхыш етмишдиләр.

Вилнүс университети китабханачылыг шө'бәсинин III курс тәләбәси В. Јудофјалијә «Волтерин китабханачылыг фәалијјәти һаггында», IV курс тәләбәси Б. Валајкате «Азәрбајчан Литва әдәби әлағәләри мәсәләләри вә онун библиографијада әкс олунмасы» мөвзусунда мүһазирәләр охумушлар.

В. Капсукас адына Вилнүс Дөвләт университетинин китабханачылыг шө'бәси чаваб олараг 1965-чи илин ноябрында С. М. Киров адына АДУ-нун китабханачылыг факултәсинин тәләбәләринин Литва ССР-ин 25 иллијә-нә һәср едилмиш XVIII үмумуниверситет тәләбә елми конфрансына дә'вәт етмишдиләр. Бу конфрансда ишти-рак етмәк үчүн факултәнин ики тәләбәси Вилнүсә е'зам олунмушду. V курс тәләбәси М. Новрузов конфрансда «Азәрбајчан библиографија ишинин инкиша-фы» мөвзусунда мәрузә етмишди. Сонракы илләрдә бу әлағәләр даһа да кенишләнмиш, 1973-чү илдә факултәнин тәләбәләриндән Сүләјманов Расим, 1976-чы илдә Исмајылов Надир вә Таһиров Кәрим мараглы мәрузәләрлә чыхыш етмәк үчүн Вилнүс университетиндә ол-мушлар.

70—80-чи илләрдә факултә ТЕЧ-ин фәалијјәти да-һа да кенишләнмиш, үзвләринин сајы чохалмышдыр. Факултәдә һәр ил ТЕЧ-ин конфрансларыны кечирмәк бир ән'әнә һалыны алмышдыр. 1980-чи илдән башлајараг Азәрб. ССР Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назир-лији һәр ил республика тәләбә елми конфранслары кечирир. Конфрансларын јекунуна көрә ән јахшы тәләбә ишләри назирлик тәрәфиндән мүкафатландырылыр. Китабханачылыг факултәсинин ТЕЧ-и бу конфрансларда јахындан иштирак елир.

1982-чи илдә ССРИ-нин јаранмасынын 60 иллијә-нә һәср едилмиш «ССРИ-дә китабханашунаслыг, библио-графијашунаслыг вә китабшунаслыг елмләринин нан-лијјәтләри» мөвзусунда тәләбә елми чәмијјәтинин кон-франсында 18 елми мәрузә динләнилмишди. Бу кон-франс һәмчинин ССРИ халгларынын дослуғ мәчлис-инә чеврилмишди. Конфрансда факултәнин тәләбәләри илә јанашы олараг Н. К. Крупскаја адына Ленинград Дөвләт Мәдәнијјәт институтунун, А. Н. Корнејчук адына Кијев Дөвләт Мәдәнијјәт Институтунун, А. С. Пушкин

адына Тбилиси Дөвлэт Педагожи Институтунун کتابханачылыг факултэсинин тэлэбэлэри дә олдугча мараглы мөвзуларла чыхыш етмишләр.

Н. К. Крупскаја адына Ленинград Дөвлэт Мәдәнијәт Институтунун کتابханачылыг факултэсинин тэлэбэләриндән: Л. Б. Пронина «ССРИ-дә автоматлашдырылымыш интеграл библиографик системләрдән истифадә проблемләри», О. К. Сироткина «Васитәчи мүнәндис фәалијјәтинин реклаоментасијасы әсасында елми-техники کتابханаларын фәалијјәтинин тәкмилләшдирилмәси», А. Е. Корнејчук адына Кијев Дөвлэт Мәдәнијәт Институтунун тэлэбәләриндән: Л. Н. Јуфименко «Украјна Совет библиографијасынын милли әлагәләри», А. С. Пушкин адына Тбилиси Дөвлэт Педагожи Институтунун کتابханачылыг шәбәсинин тэлэбәләриндән: Л. Квесадзе «Күрчүстан ССР-ин күтләви کتابханаларында کتابхана-библиографија тәснифатынын тәтбиги», К. П. Попхадзе «Күрчү китабынын библиографик тәләбаты тарихинә даир» мөвзуларда мәрузәләр етмишләр.

Факултәдә сон илләрдә ТЕЧ-ин фәалијјәти хејли јакшылашмышдыр. Факултә ТЕЧ-ин һазырда 150 үзвү вардыр. Факултәдә ики елми дәрнәк—китабханашүнаслыг вә библиографија дәрнәји фәалијјәт кәстәрир. Китабханашүнаслыг дәрнәјинин 105 үзвү, библиографија дәрнәјинин 95 үзвү вардыр. Бир гәјда олараг дәрнәкләрин ајда 2—3 ичласы кечирилир. ТЕЧ-ин ишинин тәшкилиндә факултә елми шурасы тәрәфиндән тәјин едилмиш елми рәһбәр хүсуси рол ојнајыр. 1969-чу илдән бу күнә кими факултә ТЕЧ-ин ишинә дос. Б. В. Аллаһвердијев рәһбәрлик едир.

Мүәллим А. Чәфәров «Китабханашүнаслыг», Н. Исмајылов «Библиографија» дәрнәјинин рәһбәридир. ТЕЧ хәттилә ил әрзиндә факултәнин һәр бир ихтисас мүәллиминә вә кафедранын баш лаборантларына 3—4 нәфәр тәләбә тәһким олунур вә онлар һәмин мүәллим вә лаборантларын рәһбәрлији алтында дәрнәк үчүн елми мәрузәјә һазырлашырлар. Дәрнәк үзвләринин елми мәрузәләри үчүн мүәјјәнләшдирилән мөвзулар тәдрис олунан фәннләр вә кафедраларын елми-тәдгигат ишләрилә әлагәдар олур. Һәр ил китабханашүнаслыг вә библиографија дәрнәкләриндә 112 нәфәрдән артыг тәләбәләрин елми мәрузәләри динләнилир вә бу мәрузәләрин ән јакшылары ТЕЧ-ин конфрансларына мәсләһәт көрү-

лүр. Сон беш илдә јәни 1980—1985-чи илләрдә беш гәләбә елми конфрансы кечирилмиш вә конфрансларда 90-дан артыг елми мәрузә динләнилмишдир. Бу мәрузәләрин бир чоху Азәрбајчан ССР Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлијинин, С. М. Киров адына АДУ-нун вә китабханачылыг факултәси деканлығынын, ичтимаи тәшкилатларынын медалларына вә фәхри фәрманларына лајиг көрүлмүшдүр.

1984-чү илдә факултәнин IV курс тәләбәси Қ. Ф. Адыширинов Азәрбајчан ССР Али мәктәбләринин XII республика елми конфрансынын нәтичәләринә көрә Азәрб. ССР Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлијинин медалы илә, IV курс тәләбәси Р. Ј. Әлијев биринчи дәрәчәли дипломла, IV курс тәләбәси Б. С. Гулијев икинчи дәрәчәли диплома, V курс тәләбәси Р. Ј. Мәммәдов үчүнчү дәрәчәли дипломла тәлтиф едилмишләр. 40 нәфәр тәләбә университетин вә факултәнин фәхри фәрманларына лајиг көрүлмүшләр.

Сов.ИКП-нин XXVII гурултајы гаршысында Азәрбајчан ССР Али мәктәбләри тәләбәләринин 1985-чи илин декабр ајында кечирилән XIII республика елми конфрансында 13 мәрузә динләнилмишдир. V курс тәләбәси Н. Шүкурова, IV курс тәләбәси И. һәмидоваја вә III курс тәләбәси Қ. Асланова јакшы мәрузәләринә көрә Азәрбајчан ССР Али вә Орта Ихтисас тәһсили назирлијинин мувафиг олараг I, II вә III дәрәчәли дипломлары верилмишдир.

ФАКУЛТӘ ЕЛМИ ШУРАСЫ

Али мәктәбләрдә јүксәкихтисаслы кадрларын һазырланмасында факултә елми шураларынын мүнһүм ролу вардыр. 1962-чи илин октябр ајында мүстәгил китабханачылыг факултәси јарандыгдан сонра ректорун әмри илә китабханачылыг факултәсинин елми шурасы тәшкил олунду. Елми шуранын сәдри вәзифәсинә факултәнин деканы Абүзәр Хәләфов тәјин едилди. Факултә елми шурасынын тәшкили кәнч факултәнин һәјәтында мүнһүм әһәмијјәт кәсб етди. Шура тәдрис планларынын, програмларынын, методик вәсантләрин, ихтисас курсу програмларынын музакирә вә тәсдигиндә, елми-тәдгигат ишләринин истигамәтинин мүәјјәнләшдирилмәсиндә факултәнин әсас коллектив органы кими мүнһүм ишләр көрүрдү. Һәмчинин шура факултәдә тәдлим вә тәрбијә ишинин мәгсәдјәнлү апарылмасына, тәд-

рис просесинин кеј-фијјатинин даһа да јуксәддилмәсинә, елми тәдғигат ишләри, диссертасија ишләри, диплом вә курс иши мөвзуларынын тәртиб вә тәсдиғинә рәһбәрлик едирди. Факултәдә деканын сечилмәсиндән башламыш, факултәдә гәбул едилән бүтүн мүәллимләр шурадан кечмәли олдугларындан елми кадрларын сечилиб јерләшдирилмәсиндә дә шуранын ролу бөјүк иди. > КИтабханачылыг факултәси јарандыгдан сонра факултә



Факултә елми

тә шурасынын тәшкили ишиндә бөјүк чәтинлик гаршыја чыхды. Факултәдә дәрс дејән ихтисас мүәллимләриндән анчаг бир нәфәрин елми ады олдугундан елми шураја ихтисас мүәллимләриндән үзвләр сечмәк мүмкүн дејилди. Бу чәтинлији нәзәрә алараг университетин рәһбәрлији факултәдә филологи фәннләрден дәрс дејән филологлардан, һәмчинин көркәмли филолог вә педагог алимләрден бир нечәсини шураја дахил етди. Көстәрилән алимләрин бөјүк әксәријјәти факултәдә дил вә әдәбијјат фәннләриндән дәрс дедикләри үчүн факултәнин ичтимай һәјаты илә билаваситә бағлы адамлар иди.

Белә алимләрден Азәрбајҗан әдәбијјаты тарихи кафедрасынын мүдири, филологи елмләри доктору проф. М. Ч. Пашајев, педагогика-психологија кафедрасынын мүдири проф. М. Мәһәррәмову, проф. А. Ахундову, проф. П. Хәлилову, проф. Ф. Нүсәјнову, дос. М. Бағырову көстәрә биләрик. Јухарыда адларыны чәкдиһмиз көркәмли вә хејирхәһ алимләр, китабханачылыг факултәси шурасынын илк үзвләри кими факултәдә тәдريس вә тәрбијә просесинин тәшкилиндә вә апарылмасында өз хејирхәһ мәсләһәтләри илә јахындан иштирак етмиш елми шурада мұзакирә объект олан бүтүн мәсә-



шурасынын ичласы ләләр һағгында өз фикирләрини сөјләмиш, кәнч коллективә јахындан көмәк етмишләр.

Факултәнин коллективи бу көркәмли алимләрин бөјүк зәһмәтини, хејирхәһ ишини, онларын кәнч коллективә көстәрдикләри тәмәннасыз көмәји һәмишә бөјүк миннәтдарлыг һисси илә хатырлајыр.

Факултә елми шурасынын илк үзвләри арасында ихтисас мүәллимләриндән факултәнин јетишдирмәләри олан дос. З. Н. Әлијев, дос. Ә. Т. Хәләфов, дос. Н. Б. Нәсәнов, дос. Т. Ф. Гулијев вә баш мүәллим М. И. Шәмсизадә дә вар иди. Артыг 70-чи илләрдә факултәнин китабханашунаслыг вә библиографија кафедраларында ихтисас үзрә јени елмләр намизәдләри мејдана кәлдикдән сонра елми шура анчаг ихтисас мүәллимләриндән тәшкил едилмәјә башлады.

Китабханачылыг факултәсинин елми шурасы республикамызда китабханашунаслыг вә библиографијаја даир јеканә елми шура олдугундан бурада тез-тез республикамызда китабхана ишинин инкишафы мәсәләринә, әһалијә китабхана хидмәтинин актуал проблемләринә даир мәсәләләр мұзакирә едилир, мәрузәләр динләнилир, елми төвсијәләр һазырланыр. М. Ф. Ахундов адына республика китабханасы илә бирликдә кечирилән ич-

ласларда, әсәсән, елми-методик мәсәләләрин музакирәсинә кениш јер верилрди.

Елми шурада вахташыры олараг китабханашунаслыгын вә библиографияшунаслыгын актуал проблемләринә даир елми-нәзәри характерли мә'рузәләрин динләнилмәси, кениш елми музакирәләрин кечирилмәси 70-чи илләрдә онун факултә һәјатында елми ролуну хејли артырмышды. 70—80-чи илләрдә Сов.ИКП гурултајлары илә әлағәдар китабханачылыг тәһсили системинин вәзифәләринә, Сов.ИКП МК-нын идеолокија иши вә китабхана иши һаггында гәрарларына даир Азәрбајчан китабханашунаслыгынын актуал, индијә гәдәр аз өјрәнилән мәсәләләринә даир, Азәрбајчан милли библиографиясына вә китабханашунаслыгына даир, китабханаларда елми-техники мә'луматын тәшкили проблемләринә даир едилән мә'рузәләр хусуси илә бөјүк елми-нәзәри әһәмијјәт кәсб етмишдир.

Һәмчинин Елми шурада сон илләрдә тәдрис просесинин тәшкили мәсәләләринә: проблем муһазирәләринин охунмасына, практики дәрсләрин, семинар дәрсләринин, истәһсалат тәчрүбәләринин апарылмасы методикасы һаггында едилән мә'рузәләр дә диггәти чәлб етмишдир. Елми шура факултәнин елми-тәдгигат истигамәтинин мүәјјәнләшдирилмәси, елми-тәдгигат ишләринин мөвзусунун дәгигләшдирилмәсиндә дә муһүм ишләр көрмүшдүр.

Елми шура өлкәмиздә али тәһсил вә китабхана иши мәсәләләринә даир партија вә дөвләтимизин гәрарларынын јеринә јетирилмәсиндә јахындан иштирак етмиш, бу мәсәләләрә даир елми музакирәләр, елми-тәчрүби конфранслар кечирмиш, төвсијәләр һазырламышдыр.

Сов.ИКП XXIV, XXV, XXVI вә XXVII гурултајлары гәрарларынын јеринә јетирилмәси елми шура ичласларында музакирә едилмиш вә коллективин конкрет тәдбирләр, һәмчинин перспектив тәдбирләр һазырламышдыр.

Һазырда факултә елми шурасынын 17 нәфәр үзвү вардыр. Факултәнин көркәмли алимләр вә мүтәхәссләри бу шуранын үзвүдүр. Факултә ичтимаи тәшкилатлары да шуранын ишиндә јахындан иштирак едиләр.

Республикамызда али вә орта ихтисас тәһсилли китабханачы мүтәхәссләрин һазырланмасында Азәрбајчан ССР Али вә Орта Ихтисас тәһсили Назирлијинин

«Китабханашунаслыг вә библиография» елми-методики бөлмәсинин дә муһүм рол ојнадыгыны гејд етмәк лазымдыр. Бу бөлмә факултә вә техникумлар үчүн тәдрис планларынын, дәрс, методики вәсантләрин, програмларын һазырланмасында, тәдрис просесинин даһа дә тәкмилләшдирилмәси үчүн әһәмијјәтли олан методик мәсәләләрин һәллиндә вә башга тәдбирләрин һәјата кечирилмәсиндә јахындан иштирак едир.

ТӘДРИС ПЛАНЛАРЫ КАДР ҺАЗЫРЛЫГЫНЫН СТРАТЕКИЈАСЫДЫР

Мә'лум олдуғу кими, јүксәк ихтисаслы кадрларын һазырланмасы тәдрис просесинин планаујгун, ардычыл вә мөгсәдјөнлү тәшкилиндән чох асылыдыр. Бу иш исә биләваситә кадр һазырлығынын стратегијасы һесаб едилән тәдрис планларынын дөврүн тәләбләринә, елми тәрәггинин сәвијјәсинә вә бә'зән дә елми прогнозлар әсасында бу вә ја дикәр елмин инкишаф перспективләринә, ихтисасын, сәнәтин кәләчәјинә әсасланараг тәртиб едилмәлидир. Нәзәрә алмаг лазымдыр ки, бу күн али мәктәбә дахил олан тәләбә беш илдән сонра истәһсалат кедәчәк вә истәһсалатда 10 ил ишләдикдән сонра апарычы мүтәхәсслә сәвијјәсинә јүксәләчәкдир. Демәли, бүгүнкү тәдрис планы илә тәһсил алан тәләбә елм вә мәдәнијјәтин кәләчәк инкишафы илә ајаглашан, перспектив имканлара малик олан мүтәхәсслә олмалыдыр. Бу бахымдан тәдрис планлары, хусусилә, ихтисаслашмаја даир планлар даһа динамик олмалы, кәләчәк инкишаф перспективләри, елми истигамәтләр нәзәрдә тутулмалыдыр. Китабханачылыг факултәси (шө'бәси) мөвчуд олдуғу 40 ил мүддәтиндә әсасән 5 тәдрис планындан истифадә едилмишдир. Совет китабханачылыг тәһсили системинә әсасланараг ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлији тәрәфиндән тәсдиг едилмиш бу планлар мәдәни гуручулуг тәчрүбәсинин үмүмиләшдирилмәси вә онун наилијјәтләринә мувафиг олараг тәртиб едилмиш, мәдәнијјәтин, елмин, техниканын инкишафы илә әлағәдар олараг инкишаф едиб тәкмилләшмишдир. Тәдрис планларынын тәртибиндә стабиллик вә вәрислик принципи әсас көтүрүлсә дә јениләшмә, дөврүн тәләбләринә, китабхана ишинин гаршысында дуран вәзифәләрә чаваб верә билмә амили һәмишә он плана чәкилмишдир. Тәдрис планлары тәртиб едиләркән өлкә

мизин тарихи инкишафынын ајры-ајры мәрһәләләринин характерик хусусијјәтләри, мәдәнијјәтин, елми-техники тәрәггинин сәвијјәси вә инкишаф перспективләри, партија вә дәвләтимизин гаршыја гојмуш олдугу бөјүк ғуручулуг вә тәрәгги вәзифәләри нәзәрә алынмышдыр.

40-чы илләрә гәдәр өлкәмиздә китабханачы кадрлар әсасән китабханачылыг институтларындан вә бә'зи һалларда педагожи институтларда һазырланырды. Университетләрдә китабханачы кадрлар һазырланмадығындан китабханашунаслыг вә библиографија ихтисасы үзрә университет профилинә ујғун тәдрис планы јох иди. Она көрә дә университетин филоложи факултәсинин китабханачылыг шө'бәсинин тәдрис планы китабханашунас—библиограф ихтисасы үзрә өлкәмиздә илк университет тәдрис планы олды. Бу план университетин филоложи факултәсинин тәдрис планы әсасында тәртиб едилмишди. Мәһз буна көрәдир ки, бу планда филоложи елмләрә кениш јер верилмишди. Китабханашунаслыг вә библиографија фәннләри тәхминән, тәдрис планынын 20—30%-ни тәшкил едирди.

Китабханачылыг шө'бәси бу планла 1955-чи илә гәдәр ишләди. 1955-чи илдә ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсилли Назирлији өлкәмизин бир нечә университетиндә китабханачылыг шө'бәләринин јаранмасы илә әлағәдар олараг вә китабханашунас-библиограф кадрлар артан бөјүк тәләбаты, китабханачы сәнәтинин кәләчәк перспективләрини нәзәрә алараг өлкәмиздә «Китабханашунас-библиограф» ихтисасы үзрә илк бешиллик университет тәдрис планыны тәсдиг етди. Бу план өлкәмиздә китабханашунас-библиограф кадрларын һазырланмасы тарихиндә мүһүм рол ојнамыш илк нүмунәви вә мүкәммәл тәдрис планы иди. Бу планда университет тәһсилинин бүтүн хусусијјәтләри, онун универсиаллығы нәзәрә алынмагла китабханашунаслыг вә библиографија елмләринин бүтүн саһәләри өз әкоини тапмышды. План универсиаллығы, һәртәрәфлилији, ихтисас фәнләрини кениш әһатә етмәси бахымындан китабханачылыг институтларынын тәдрис планларындан фәргләнирди. Бу план мүасир китабханалар үчүн кениш елми-мәдәни дүнјакөрүшүнә, һәртәрәфли билијә вә тәшкилатчылыг бачарығына малик олан, совет адамынын дурмадан артан елми, мәдәни вә профессионал тәләбатына чаваб верә билән, әһалијә китабхана хидмәтинин тәшкилини күнүн тәләбләри сәвијјәсинә галдырмағы ба-

чаран јүксәк ихтисаслы китабханашунас—библиограф кадрлар һазырламаг мәгсәди күдүрдү.

Планда ичтимаи вә үмуми тәһсил фәнләри илә јанашы, ихтисас фәнләринин тәдрисинә дә кениш јер верилдијиндән, кәләчәк мүтәхәссләрин даһа јүксәк профессионал сәвијјәдә һазырланмасы үчүн шәраит јаранмышды. Бу планда китабханашунаслыг вә библиографијанын, хусусилә саһәви библиографијанын демәк олар ки, бүтүн бөлмәләри өз әксини тапмышды.

Планда илк дәфә олараг ихтисас фәнләринә даир 15 сечмә курсун кечилмәси нәзәрдә тутулмуш, ихтисас фәнләринә 1300 дәрс сааты ајрылмышды. Бу да кадр һазырлығынын кејфијјәтинә олдугча мүсбәт тәсир көстәрирди. Университетин китабханачылыг шө'бәси 1964-чү илә гәдәр бу план әсасында ишләмиш, 1964-чү илдән јени дәрдиллик плана кечмишди. 1964-чи илдә Дәвләт университетләринин тарих, һүгуг вә китабханачылыг факултәләри үчүн дәрдиллик тәһсил мүддәти мүәјјәнләшдирилди. Университетин факултәләри дәрдиллик планла 1968-чи илә гәдәр ишләдиләр. 1968-чи илдән тарих вә һүгуг факултәләри јенидән бешиллик тәдрис планына кечдиләр. Китабханачылыг факултәләри үчүн јени бешиллик план тәртиб едилмәдијиндән онлар дөрд иллик тәдрис планы әсасында фәалијјәт көстәрирди. Бу онунла әлағәдар иди ки, ССРИ Назирләр Совети китабханашунаслыг вә библиографија ихтисасынын, Мәдәнијјәт институтлары үчүн тәһлил мүддәтини дөрд ил мүәјјән етмишди. Она көрә дә ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлији университетләрин китабханачылыг шө'бәләри вә факултәләри үчүн нүмунәви бешиллик тәдрис планлары тәсдиг етмәди. Мәһз буна көрәдир ки, 1969-чу илдә Вилнүс вә Азәрбајҗан университетләри бешиллик тәдрис планына кечмәк һаггында ССРИ Али вә Орта ихтисас тәһсили назирлији гаршысында мәсәлә галдырды.

ССРИ Али вә Орта ихтисас тәһсили назирлији һәмин университетләрин хаһишини нәзәрә алараг, 1969-чу илдә Вилнүс университети үчүн бешиллик фәрди план тәсдиг етди. С. М. Киров адына АДУ-нун хаһиши илә ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлији 1970-чи илдә С. М. Киров адына АДУ-нун китабханачылыг факултәсинә бу планла ишләмәјә ичазә верди. Бу план Мәдәнијјәт институтларынын тәдрис планларындан вә үмумијјәтлә, индијә гәдәр өлкәмиздә китабханашунас-

лыг-библиографија ихтисаслы үзрә мөвчуд олан тәдрис планларындан чидди сурәтдә фәргләнирди. Башга сөzlә, бу планда индијә гәдәр җитабханачылыг факултәсинин тәдрис планында олмајан јени техники фәннләр: «Али ријазийјат», «Һесаблама машынлары вә һесаблама машынларында програмлашдырма», «Сәнајә игтисадијаты», «Кәнд тәсәррүфаты игтисадијаты», «Җитабхана вә информасија ишинин техники васитәләри», «Тәтбиги дилчилик», «Елми техники информасија» вә с. дахил едилмишдир.

Күтләви җитабханаларла јанашы, елми вә техники җитабханалар үчүн дә кадр һазырламаг мәгсәдилә планда дөрд ихтисаслашма: «Күтләви җитабханалар», «Елми җитабханалар», «Техники җитабханалар» вә «Ушаг вә мәктәб җитабханалары» үзрә ихтисаслашмалар апарылмасы мөүјјәнләшдирилмишди.

Бу планын мүсбәт чәһәтләриндән бири дә ихтисас фәннләринин тәдрисинә кениш јер, јәни 1800 саат верилмәси иди. Һалбуки, әввәлки университет планында ихтисас фәннләринә чәми 1200 саат верилмишди. Ихтисас фәннләриндән мұһазирәләрин, семинарларын, практик мәшғәләләрин вә с. артырылмасы җитабханашунаслыг вә библиографија елмләринә даир фәннләрин дәриндән вә әсаслы тәдрис едилмәси вә өјрәнилмәси үчүн әлверишли шәраит јарадырды. Белә бир мәсәләни хүсусилә гејд етмәк јеринә дүшәрди ки, университет тәдрис планларынын ән бөјүк үстүнлүкләриндән бири тәләбәләрин ихтисас фәннләриндән диплом иши јазмасыдыр. Тәләбәләрин али мәктәбләри диплом иши јазмагла баша вурмасы онларын мүстәгил тәдҗигат апармалары, ихтисасы дәриндән өјрәнмәк габилитәти вә вәрдиши әлдә етмәләри үчүн шәраит јарадыр. Тәләбәләрә мүстәгил фикир сөјләмәк, үмумиләшмәләр апармаг, җитабханаларын практик ишини тәнгиди сурәтдә гүјмәтләндирмәк бачарығы ашылајыр.

Ән әһәми тәдрис планларындан хејли фәргләнән, чидди вә әһәмијјәтли јениликләрә малик олан бу чүр планын тәсдиги вә тәтбиги о дөврдә җитабханашунасбиблиограф алимләрин вә мүтәхәссисләрин чидди мүбаһисәсинә сәбәб олду. Бу планын әлејһдарлары вә тәрәфдарлары мејдана чыхды. Әлбәттә, әсас мүбаһисәләр техники фәннләрин тәдрис планына дахил едилмәси вә онлара кениш јер верилмәси илә әлағәдар иди. Заман кетдикчә бу планын тәрәфдарлары чохалды. Мә-

дәнијјәт Институтларынын тәдрис планларында да техники фәннләр өзүнә кениш јер тапа билди.

Җитабханачылыг факултәләринин тәдрис планларында техники фәннләрин өзүнә кениш јер тапмасы мүасир җитабханаларын вәзифәләри илә бағлы иди. Бу заманын тәләби иди. Артыг җитабханалар тәкчә идеологијә мүәссисәләр кими јох, һәм дә мәдәни-маариф вә информасија мүәссисәләри кими фәалијјәт көстәрирди. Кетдикчә онларын мәлүмат функцијасы артырды. Җитабханалар елми-техники тәрәггинин сүрәтләnmәсинә хидмәт едән, зәһмәткешләрин профессионал вә елми инкишафына шәраит јарадан, елми-техники җитаблары јајан бир мүәссисәјә чеврилмишди. Бүтүн бунлар мүасир җитабханалары идарә едән җитабханачылардан елми-техники тәрәгги илә ајаглашмағы, техники биликләрә, елми-техники мәлүматә јијәләнмәји тәләб едирди. Охучунун истәһсалатә, әмәјин елми тәшҗилинә вә с. даир сорғуларына чаваб вермәк җитабханачынын әсас вәзифәсинә чеврилмишди.

Һеч дә тәсәдүфи дејил ки, Сов.ИҚП МК-нын 1974-чү илдә гәбул етмиш олдуғу «зәһмәткешләрин коммунист тәрбијәсиндә вә елми-техники тәрәггидә җитабханаларын ролуну артырмаг һаггында» гәрарында җитабханаларын мәлүмат функцијаларына, елми-техники тәрәггидә онларын фәалијјәтинә чидди фикир верилди вә гаршыларына чох мұһүм вәзифәләр гојулду. Мүасир дөврүн җитабханачысы җитабханаларда тәтбиг едилән техники васитәләрдән, һесаблама машынларындан баш чыхармалы вә мүасир техники васитәләри җитабхана ишинә тәтбиг етмәји бачармалыдыр. Бүтүн бу көстәрдикләримиз Вилнүс университети үчүн ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлији тәрәфиндән 1969-чу илдә тәсдиг едилән тәдрис планынын бөјүк әһәмијјәтә вә перспективә малик олдуғуну тәсдиг едир. Марағлы һалдыр ки, һәлә 1969-чу илдә бу планда өз әксини тапмыш техники фәннләрин бир чоху 1984-чү илдә ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлији тәрәфиндән университетләрин гуманитар факултәләринин тәдрис планларына да дахил едилмишдир.

Азәрбајҗан Дөвләт Университетинин җитабханачылыг факултәси 1970-чи илдән 1984-чү илә гәдәр Вилнүс университетинин тәдрис планы илә ишләмишдир.

ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсили назирлији тәрәфиндән 1969-чу илдә Вилнүс университети үчүн «Ки-

табханашүнас-библиограф ихтисасы үзрә тәсдиг едилмиш тәдрис планы жүксәк ихтисаслы мütәхәссисе китабханачы кадрлар һазырламаг саһәсиндә јени мәрһәләнин башланғычы олду. Бу мәрһәлә, билаваситә, китабханаларын елми-мәлүмат функцијалары, елми-техники тәрәггijә хидмәт етмәк вәзифәләри илә бағлы иди.

План тәдрис просесиндә тәтбиг едиләркән республикамызын јерли хүсусијјәтләри нәзәрә алынмышдыр. Разылыг һисси илә гејд етмәк олар ки, бу планын факүлтәмиздә мүвәффегijјәтлә тәтбиги жүксәк ихтисаслы китабханашүнас-библиограф кадрлары һазырламаг ишинә олдугча мүсбәт тәсир көстәрмиш, республикамызда әһалијә китабхана хидмәтинин күнүн тәләбләри сәвијјәсинә жүксәлмәсиндә мүһүм рол ојнамыш, китабханаларымызы өз ихтисасыны дәриндән билән, жүксәк профессионал сәвијјәјә, кениш вә һәртәрәfli дүнјакөрүшүнә малик олан жүксәк ихтисаслы китабханачыларла тәмин етмишдир.

Бу мүддәтдә университетин башга факүлтәләри вә мәдәнијјәт институтлары үчүн ики-үч дәфә план тәсдиг едилмишдир.

С. М. Киров адына Азәрбајчан Дөвләт Университети вә В. Капсукас адына Вилнүс Дөвләт университети ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлијинә китабханашүнас-библиографија ихтисасы үзрә беш-иллик тәдрис планларынын тәсдиг олунмасы үчүн дәфәләрлә мүрациәт етмишди. Назирлик тәрәфиндән бу планлар анчаг 1984-чү илдә тәсдиг олунду.

1984-чү илдә Азәрбајчан Дөвләт Университети үчүн тәсдиг едилмиш бу фәрди тәдрис планы китабханачылыг факүлтәсиндә 1984—1985-чи тәдрис илиндән тәтбиг олунмаға башланды. ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлијинин С. М. Киров адына АДУ-нун китабханачылыг факүлтәси үчүн фәрди тәдрис планы тәсдиг етмәси, жүксәк ихтисаслы китабханашүнас-библиограф кадрлар һазырланмасы саһәсиндә факүлтәнин хүсуси хидмәти кими гијмәтләндирилмәлидир.

1947-чи илдән фәалијјәтә башлајан факүлтә, кадр һазырлығы саһәсиндә хејли наилијјәтләр әлдә етмиш, зәнкин тәчрүбә топламышдыр. Факүлтәдә китабханашүнаслыг вә библиографијанын ајры-ајры саһәләриндән дәрс дејә билән, ихтисас курслары охуја билән бәјүк коллектив јетишмишдир. Факүлтәдә чох сәјдә елми



Дос. З. Әлијев II курсда мұһазирә охујур.

дәрәчәли мұәллимләрин олмасы тәдрис просесинин кејфијјәтинә мүсбәт тәсир көстәрир.

Јени тәсдиг едилмиш тәдрис планы өз универсаллығы вә елмлији илә фәргләнир. План тәртиб едиләркән университетләрин вә мәдәнијјәт институтларынын тәдрис планларындан истифадә едилмиш, ән јахшы чәһәтләр нәзәрә алынмышдыр. Кечмиш планда олан нөгсанлар дүзәлдилмиш, елм, мәдәнијјәт вә техниканын сон наилијјәтләри илә бағлы јени фәннәр плана дахил едилмишдир. Планда ихтисас фәннәринә даһа кениш јер верилмиш, онларын саатлары хејли артырылмышдыр. Вилнүс университетинин тәдрис планында ихтисас фәннәри үзрә 1700 саат дәрс олдуғу һалда, јени тәдрис планында 2000 саатдан артыгдыр. Кечмиш пландан фәрqli олараг, ихтисаслашмалар әдәбијјат комплексләринә көрә апарылмыш, китабханаларын вәзифәләринә мүвафиг јени фәннәр ихтисаслашмалара дахил едилмишдир. Бу планда 7 ихтисаслашманын апарылмасы нәзәрдә тутулмушдур:

1. Ичтимаи-сијаси әдәбијјатын китабханашүнаслыг вә библиографијасы.

2. Бәдii әдәбијјатын вә инчәсәнәтә даир әдәбијјатын китабханашүнаслыг вә библиографијасы.

3. Ушаг вә кәнчләр әдәбијјатынын китабханашүнаслыг вә библиографијасы.

4. Көнд тәсәррүфаты әдәбијјатынын китабханашүнаслығы вә библиографијасы.

5. Техники әдәбијјатын китабханашүнаслығы вә библиографијасы.

6. Елми-тәбни әдәбијјатын китабханашүнаслығы вә библиографијасы.

7. Күтләви китабханалар.

Һәр бир ихтисаслашманын өзүнүн тәркибинә исә бир нечә әсас, әләвә вә сечмә курслар дахил едилмәси, тәләбәнин бу вә ја дикәр әдәбијјат комплексини вә комплекслә бағлы олан китабхана иши просесини дәриндән мәнимсәмәсинә имкан јарадыр. Ихтисаслашмалардан әләвә плана сечмә курсларын салынмасы факултәтјә вә кафедралара имкан верир ки, елми-техники тәрәгги илә әләгәдар олараг гаршыја чыхан јени проблемләрин өјрәнилмәсини тәшкил етсин, јени сечмә курслары јаратсын.

Јени тәдрис планында тәчрүби вә семинар дәрсләри саатларынын артырылмасы, тәләбәләрин һазырлашмасы вә мүстәгил ишләмәси үчүн әлверишли шәраит јаратмышдыр. Јени планда тәләбәләрин елми-тәдгигат һазырлығынын јүксәлдилмәси үчүн кениш имканлар вардыр. Беш ил мүддәтиндә јазылан курс ишләри вә нәһајәт тәһсилин диплом иши илә баша чатмасы тәләбәләрин елми-тәдгигат вәрдишләрини хејли артыыр, мүстәгил елми тәдгигат иши апармаг үчүн шәраит јарадыр. Јени тәдрис планынын үстүн чәһәтләриндән бири дә планда ичтимаи, үмумтәһсил вә техники фәнләрин өјрәнилмәсинә кениш јер верилмәсидир. Планда ичтимаи елмләрин мүәјјән мәнтиги ардычыллыгла тәдриси тәләбәләрә марксизм-ленинизм нәзәријјәсинә дәриндән јијәләнмәк имканы верир. Һәмчинин али ријазијјатын, электрон һесаблама машынларынын, техника вә тәбиәт елмләринин вә с. өјрәнилмәсинә хејли саат ајрылмасы кәләчәк китабханачыларын елми-техники наилијјәтләриндән истифадә ишини асанлашдыр. Мүасир дөврүн китабханачысы кечмиш китабханачылардан фәргли олараг техники биликләрин тәблиғиндә даһа сәриштәли олмалыдыр. Индики шәраитдә китабхана хидмәтинин гаршысында дуран идеологи, мәдәни-маариф вә елми мәлүмат вәзифәләринин һәртәрәfli јеринә јетирилмәсини тәшкил едә билән кадрлар јетишдирилмәсинә диггәт чох артырылмышдыр.

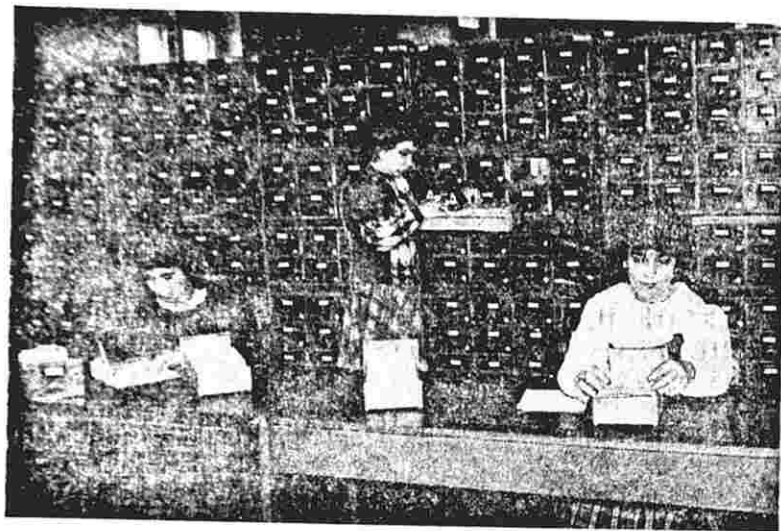
Јени тәдрис планынын тәсдиги китабханачылыг факултәсинин ичтимаи вә фундаментал елмләри, ихтисас фәнләрини дәриндән билән, јүксәк профессионал вә интеллектуал сәвијјәли китабхана ишчиләри, китабхана иши тәшкилатчылары һазырламасы үчүн имкан јаратмышдыр. Әсас вәзифә бу планын тәләбатына ујғун олараг тәдрис просесини јүксәк сәвијјәдә тәшкил етмәкдән, онун сәмәрәлилијини вә кејфијјәтини артырмагдан ибарәтдир.

ЈҮКСӘК ИХТИСАСЛЫ КАДР ҺАЗЫРЛЫҒЫНДА ИСТЕҢСАЛАТ ТӘЧРҮБӘСИ ӘСАС АМИЛДИР

Јүксәк ихтисаслы мүтәхәссис кадрларын һазырланмасында истеһсалат тәчрүбәләринин уғурлу тәшкили мүһүм әһәмијјәт кәсб едир. Али мәктәбләрдә тәдрис просесинин мүһүм тәркиб һиссәси олан истеһсалат тәчрүбәләри кәләчәк мүтәхәссисин тәчрүби фәалијјәтә һазырланмасынын әсас аминләриндән биридир. Тәләбә тәһсил мүддәтиндә алмыш олдуғу нәзәри биликләри мәһз истеһсалат тәчрүбәләри заманы тәтбиг едир вә иш просесиндә әмәли вәрдишләр газана билир. Истеһсалат тәчрүбәси кәләчәк мүтәхәссисә нәзәријјәни тәчрүбә илә әләгәләндирмәк вәрдиши ашылајыр, ону кәләчәк бөјүк әмәјә, кәнч мүтәхәссис әмәјинә һазырлајыр.

Китабханачылыг факултәләриндә истеһсалат тәчрүбәсинин тәшкили просесинә хусуси диггәт јетирилир. Бу, һәр шејдән әввәл китабхана иши просесинин характериндән ирәли кәлир. Јүксәк ихтисаслы кәнч китабханачы мүтәхәссисләри елә һазырламаг лазымдыр ки, онлар әсаслы тәчрүби вәрдишләр газансынлар вә бу вәрдишләри китабхана иши практикасында тәтбиг етмәји бачарсынлар. Чүнки китабхана фондунун комплектләшдирилмәсиндән башламыш, охучулара хидмәт ишинин тәшкилине гәдәр бүтүн китабхана—библиографија иши просеси кәнч мүтәхәссисин тәчрүби биликләрә вә әмәли вәрдишләрә јијәләнмәсини тәләб едир. Мәһз буна көрәдир ки, китабханачылыг факултәсинин тәдрис планында истеһсалат тәчрүбәсинин тәшкилине кениш јер верилир.

Истеһсалат тәчрүбәләринин мүвәффәгијјәтли тәшкили һәр шејдән әввәл тәчрүбә базаларындан чох асылыдыр. Тәчрүбә базалары елә сечилмәлидир ки, орада истеһсалат тәчрүбәләринин програмларындан ирәли кә-



Тələбələr istehsalat təcrübəsində

лән tələбат өдəнилсин. Тəcrүбə базасында тələбələr əмəли вəрдишлэр əлдə етмəклə јанашы, китабханаларын габагчыл тələбинин профессионал сəвијјəсинин лэр. Тəcrүбəчи тələбəнин профессионал сəвијјəсинин јүксəлмəsi тəcrүбə базасындан да асылыдыр. Буна көрə дə тəcrүбə базасынын дүзкүн сечилмəsi истehсалат тəcrүбəсинин уғурлу тəшкилинин зəрури шəртидир. Дəјилəнлəri нəзэрə алараг китабханачылыг факүлтəsi тəcrүбə базасы кими республикамызын эн габагчыл күтлəви, универсал, хусуси вə али мəктəб китабханаларындан истифадə едир.

1949-чу илдən башлајараг индијə кими М. Ф. Ахундов адына Республика китабханасы, Республика елмитехники китабханасы, Республика кəнчлэр китабханасы, Республика кəнд тəсəрруфаты китабханасы, Ф. Көчэрли адына Республика ушаг китабханасы, Республика тибб китабханасы, Азэрб. ССР Елмлэр Академијасынын елми китабханасы вə с. факүлтəнин тəcrүбə базасыдыр. Республиканын эн бөјүк китабхааларындан тəcrүбə базасы кими истифадə едилмəsi истehсалат тəcrүбəсинин мүвəффəгijјəтли вə сəмэрəли тəшкилинə сəбəб олмуш, онун програм тələбатына вə дөврүн тələблəринə ујғун шəкилдə апарылмасына шəраит јаратмышдыр.

Факүлтəнин илк тəдрис планларында ихтисаслашмаларын апарылмасы нəзəрдə тутулмадығындан тəcrүбə базалары истehсалат тəcrүбəлəринин програмына мүвəфиг олараг китабханашунаслыг вə библиографија кафедрасынын гəрары илə мүəјјəнлəшдирилди. > Истehсалат тəcrүбəлəринин программаларында кениш профилли, китабхана ишини һəртəрəфли билən кадрлар һазырламаг вəзифəлəринə мүвəфиг олараг тələбələr китабхана ишинин бүтүн просеслəri ардычыл олараг өјрəдилди.

1964-чу илдə факүлтə јени 4 иллик тəдрис планы илə ишлəмəјə башлады. Бу планда илк дəфə олараг үч ихтисаслашма («Елми-күтлəви китабханалар», «Техники китабханалар», «Ушаг вə мəктəб китабханалары») апарылмасы нəзəрдə тутулмушду. 1964-чу илдən башлајараг тəдрис планына мүвəфиг олараг тəcrүбələr тələбələrин ссчидји ихтисас үзрə апарылмаға башлады. Ихтисаслашмалар үзрə тəcrүбəнин апарылмасы онун мəгсəдјөнлү олмасыны тəмин етмəклə тəcrүбəнин кəјфијјəтинин јүксəлдилмəсинə, кəлəчək мүтəхəссисин билаваситə өз иш просесинə ујғун тəcrүбə биликлэрə вə вəрдишлэрə јијəлəнмəсинə сəбəб олду. Белəликлə дə истehсалат тəcrүбəлəринин мəзмунунда вə тəшкилиндə мүнүм јениликлэр баш вєрди ки, бу да јүксəкихтисаслы кадр јетишдирилиб тəрбијə едилмəсинə əһəмијјəтли тəсир кəстəрди. >

1970-чи илдən факүлтə јени бешиллик тəдрис планы илə ишлəмəјə башлады. Бу планда 4 ихтисаслашманын («Елми китабханалар», «Техники китабханалар», «Күтлəви китабханалар», вə «Ушаг вə мəктəб китабханалары») апарылмасы нəзəрдə тутулмушду. > Факүлтə бу планла узун мүддəт јəни 1970-чи илдən 1984-чу илə гəдэр ишлəмишдир. Көрүндүјү кими бу ихтисаслашмалар да əввəлки тəдрис планында олдуғу кими функционал характер дашыјыр, билаваситə китабханаларын функцијаларына мүвəфиг кадр һазырламаг мəгсəди күдүрдү. Бу ишин мүвəффəг чəһəтлəri илə јанашы гүсурлу чəһəтлəri дə вар иди. Бу да əсасən кəнч кадрларын бөлкүсү заманы өзүнү даһа ачыг кəстəрди. > Əнч кадрларын бөлкүсү үзрə планларда факүлтəдə апарылан ихтисаслашмалар нəзэрə алынмадығындан, тələбələrи ихтисаслашдыглары китабханалар үзрə ишə кəндəрмəк мүмкүн олмурду. Бу гүсур тəкчə Азəрбајчанда јох, бүтүн иттифаг үзрə ашкара чыхдығындан

70-чи илләрдә белә ихтисаслашма апарылмасы мütәхәссисләр тәрәфиндән тәнгид едилди. Јени формада, јә'ни «әдәбијјат комплекснә» көрә ихтисаслашмалар апарылмасы тәклифи ирәли сүрүлдү. 70-чи илләр икинчи јарысындан башлајараг өлкәмизин мәдәнијјәт институтлары үчүн тәртиб едилмиш тәдрис планларында «әдәбијјат комплекснә» көрә ихтисаслашмалар апарылды. Бу тезликлә өзүнү доғрултду вә кәләчәк тәдрис планларынын һамысында тәтбиғ едилмәси мәгсәдә мувафиг сајылды.

С. М. Киров адына АДУ-нун китабханачылыг факултәси үчүн 1984-чү илдә ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсилли Назирлијинин тәсдиг етмиш олдугу фәрди бешиллик тәдрис планында ихтисаслашмаларын «Әдәбијјат комплекснә» үзрә апарылмасы нәзәрдә тутулмушдур. Факултәсини јени тәдрис планына көрә 6 ихтисаслашма («Ичтиман-сијаси әдәбијјатын китабханашүнаслыг вә библиографијасы», «Бәдиәи әдәбијјат вә инчәсәнәт әдәбијјатынын китабханашүнаслыг вә библиографијасы», «Ушаг вә кәнчләр әдәбијјатынын китабханашүнаслыг вә библиографијасы», «Кәнд тәсәррүфаты әдәбијјатынын китабханашүнаслыг вә библиографијасы», «Техники әдәбијјатын китабханашүнаслыг вә библиографијасы», «Елми-тәбиәи әдәбијјатын китабханашүнаслыг вә библиографијасы») вардыр.

Үмумијјәтлә, тәдрис планында истәһсалат тәчрүбәсинә 22 һәфтә, 1000 саатдан артыг вахт ајрылмышдыр. Тәләбәләр III курсда 6 һәфтә, IV вә V курсларда 8 һәфтә истәһсалат тәчрүбәсиндә олурлар.

Тәләбәләр III курсда китаб фонду вә каталогларын тәшкили, китабларын китабхана гәјдасы илә ишләнмәси вә мә'лумат библиографија апаратынын тәшкили мәсәләләринә, IV курсда китабханада охучулар китабхана вә библиографија хидмәтинә, V курсда китабхана вә библиографија ишинин бүтүн мәсәләләринә даир комплекс тәчрүбә кечирләр. V курсда тәләбәләр истәһсалат тәчрүбәси заманы өз диплом ишләри илә әлағәдар китабхана вә библиографија мәсәләләри илә дә таныш олур, материал топлајырлар.

Китабханачылыг факултәсинин тәләбәләри III курсда истәһсалат тәчрүбәсинин ики һәфтәсини Москванын, Ленинградын вә мütтәфиг республикаларын бөјүк китабханаларында олурлар. Факултәдә бу ән'әнәнин әсасы 1961-чи илдә гојулмушдур. III курс тәләбәләри

Москвада В. И. Ленин адына ССРИ Дөвләт китабханасынын, Үмумиттифаг Дөвләт Харичи әдәбијјат китабханасынын, ССРИ Дөвләт Үмуми Елми-техники китабханасынын, хусуси китабханаларын вә габагчыл күтләви китабханаларын иши илә таныш олмушлар. Сонрақы илләрдә дә бу ән'әнә давам етдирилмиш, тәләбәләр Москвада, Ленинградда, Дашкәнддә, Алма-Атада, Јереванда вә Тбилисидә тәчрүбә кечмишләр. Башга шәһәрләрдә кечирилән истәһсалат тәчрүбәси экскурсија характери дашыса да, бу ишин бөјүк характерик вә тәрбијәви әһәмијјәти вардыр.

Тәләбәләрин иттифагымызын бөјүк китабханаларында тәчрүбә кечмәси онларын китабхана иши саһәсиндә елми биликләрини мөһкәмләндирир, мүасир китабхана һаггында тәсәввүрләрини кенишләндирир. Үмумдүнја вә иттифаг әһәмијјәтли бөјүк китабханаларла, онларын ајры-ајры шөбәләри, фондлары илә, охучулар хидмәт просеси илә, китабхана ишинин автоматлашдырылмасы вә механикләшдирилмәси илә танышлыг тәләбәләри нәзәри вә тәчрүби биликләрлә зәнкинләндирир, онларын өз ихтисасларынын әһәмијјәтини, китабхана ишинин чәмијјәтин инкишафында ојнадыгы бөјүк ролу даһа дәриндән баша дүшмәјә көмәк едир.

ФАКУЛТӘДӘ ИДЕЈА-СИЈАСИ ТӘРБИЈӘ ИШЛӘРИ

Јүксәк ихтисаслы кадр һазырланмасында тәләбәләр арасында идеја-сијаси тәрбијә ишләри мүнһүм амилләрдән биридир. Кәнч мütәхәссис һәр шәјдән әввәл идеологи чәһәтдән мәтин, марксизм-ленинизм идеја ирсинә јијәләнмиш, партија вә дөвләтин сијасәтинин һәјата кечирилмәсиндә фәал мүбаризә апаран јүксәк интеллектли шәхс олмалыдыр. Мәһз буна көрәдир ки, али мәктәбләрдә тәдрис вә тәрбијә ишләри комплекс һалда һәјата кечирилир. Бу комплексә әмәк тәрбијәси, әхлаг тәрбијәси, идеја-сијаси тәрбијә вә естетик тәрбијә дахилдир. Тәрбијә просесинин комплекс һалда һәјата кечирилмәси јүксәк ихтисаслы кадр һазырлығынын әсас вә һәлләдичи шәртидир.

Китабханачылыг факултәсиндә деканлығын, илк партија тәшкилатынын, комсомол вә һәмкарлар тәшкилатларынын јахындан иштиракы илә тәләбәләрин идеја-сијаси тәрбијәси саһәсиндә мүнһүм ишләр апарылыр.

1962-чи илдә факултә јарандыгдан сонра факултә



Партија бүросунун ичласы

илк партија тәшкилаты јарадылды. Нәмчинин факултә комсомол вә һәмкарлар бүролары фәалијјәтә башлады. Факултә партија бүросу факултәнин сијаси авангарды вә мүбариз штабы кими ичтиман тәшкилатларла бирликдә мүһүм идеоложи—тәрбијә иши апармаға башлады. Факултә партија бүросу јарадыларкән онун 20 нәфәрә јахын үзвү вар иди. Илк дәфә факултә партија бүросунун катиби вәзифәсинә дос. З. Һ. Әлијев сечмишди. Сонракы илләрдә факултә мүәллимләриндән дос. Һ. Б. Нәсәнов (1964—1968), дос. Т. Ф. Гулијев (1969—1972), е. н. А. Хәлилов (1972—1973), дос. Б. Аллаһвердијев (1973—1975), дос. Е. М. Бәдәлов (1975—1979), дос. Ф. Бајрамов (1979—1986) факултә партија бүросунун катиби ишләмишләр.

Факултә партија бүросу тәләбәләрин идеја-сијаси тәрбијәси ишини мүвәффегијәтлә һәјата кечирмәк үчүн С. М. Киров адына АДУ-нун партија комитәсинин бешиллик перспектив комплекс идеја-сијаси тәрбијә ишинин планына мүвафиг перспектив план тутмуш вә бу плана мүвафиг тәләбәләрин әмәк, әхлағ, идеја-сијаси вә естетик тәрбијәсинин комплекс шәкилдә һәјата кечирилмәсини тәмин етмишди. Идеја-сијаси тәрбијә иши планынын курслар үзрә һәјата кечирилмәси бу ишин кон-

кретлијини вә ардычыллығыны тәмин етмиш, јүксәк көстәричиләр әлдә етмәјә имкан вермишди.

Партија бүросу идеја-тәрбијә ишини билаваситә кураторлар васитәсилә һәјата кечирир. 1970-чи илдән башлајарағ университетдә, о чүмләдән kitabxanachылығ факултәсиндә һәр бир тәдрис групуна тәчрүбәли мүәллимләрдән кураторлар тәһким едилмәјә башлады. Куратор һәр бир груп үчүн биринчи курсдан бешинчи курса гәдәр тәһким едилир. Һәр бир мүәллим беш ил мүддәтиндә тәһким олундуғу курсун рәһбәри кими орада мүһүм тәдрис вә идеја тәрбијә иши апарыр. Тәләбәнин јүксәк ихтисаслы мүтәхәссис вә јахшы вәтәндаш кими тәрбијә едилмәси просесинә һами тәрбијәчи кими көмәк көстәрир. Узун илләрдән бәри факултәдә апарылан сијаси-тәрбијә ишинин тарихинә нәзәр салдыгда, тәләбәләрин коммунист тәрбијәси саһәсиндә олан мүвәффәгијјәтләри көз габағын кәтирдикдә мәлум олур ки, идеоложи тәрбијә вә тәлим просесинә кураторлар васитәсилә рәһбәрлик едилмәси бу ишин јүксәк сәвијәјә галхмасына имкан вермишди. Факултә социализм јарышына јекун вуруларкән «ән јахшы груп» вә «ән јахшы куратор»лар мүәјјәнләшдирилир.

Факултә партија бүросу факултә комсомол вә һәмкарлар буроларынын ишинә рәпоэрлик етмәкдә, ону истигамәтләндирмәкдә мүһүм иш көрүр.

Али мәктәб партија тәшкилатларына мүдиријјәтин фәалијјәтинә нәзарәт етмәк һүғуғу верилдикдән сонра али мәктәбин һәјатында онларын ролу даһа да артмышдыр. Факултә партија тәшкилатлары билаваситә идеја-сијаси тәрбијә ишләри илә јанашы, тәдрис просесинин тәшкилиндә дә јахындан иштирак едир. Факултә деканлығынын фәалијјәтинин мәгсәдјөнлү тәшкилинә вә истигамәтләндирилмәсинә көмәклији вә нәзарәт тәсирини күчләндирир.

Факултәнин партија бүросу 70—80-чи илләрдә кәнч коммунистләрин тәрбијәсинә рәһбәрлијин тәкмилләшдирилмәси вә даһа да јахшылашдырылмасы мәгсәдилә партија тәшкилаты ишләрини даһа да күчләндирди. Бу, әсасән факултә тәләбәләри ичәрисиндә кәнч коммунистләрин сајынын артмасы илә әлағәдар иди. Факултә коммунистләринин 60 фаизини тәләбә коммунистләр тәшкил едир. Она көрә дә факултә партија бүросу кәнч коммунистләрин тәлим вә тәрбијә просесинә даһа јахындан диггәт јетирмәјә вә ду ишдә јүксәк

наиліжјәт элдә етмәк үчүн партија тәшкилаты ишини мұхтәлиф васитәләриндән истифадә етмәјә башлады. Кәнч коммунистләр ичтимаи ишләрдә фәал чалышыр, партија групу ичласларында, партија бүросу ичласларында онларын һесабатлары динләнилир. Факүлтә партија ичласларында кәнч коммунистләрлә иш ајрыча мәсәлә кими дәфәләрлә мұзакирә олунмуш, кениш гәрарлар гәбул едилиб һәјата кечирилмишдир.

Факүлтә партија бүросу мұхтәлиф тәблиғат васитәләриндән истифадә едәрәк факүлтәнин бүтүн коллективини Сов.ИКП вә Азәрб. КП гурултајлары вә пленумлары гәрарларынын, Мәркәзи Комитәнин идеоложи ишләрә даир гәрарларынын јеринә јетирилмәсинә сәфәрбәрлијә алмагда чох мұһүм рол ојнајыр. Партијамызын XXIV, XXV, XXVI вә XXVII гурултајларына һәср едилмиш елми-нәзәри, елми-практик конфранслар кечирилир, мә'рузә вә мұһазирәләр охунур.

Партија бүросу профессор, мұәллим вә ишчи һејәтинин идеја-сијаси сәвијјәсинин даһа да јүксәлдилмәсиндә мұһүм ролу олан партија маарифинин тәшкили саһәсиндә дә мұһүм ишләр апарыр. Факүлтәмиздә 1982-чи илә гәдәр партија маарифи шәбәкәси үзрә нәзәри семинар кечирилмишдир. Партијамызын дахили вә харичи сијасәти мәсәләләринә һәср едилән семинарлар кечирилир. Бу семинарларда коммунистләрлә јанашы, битәрәфләрин дә иштиракы факүлтәнин бүтүн коллективинин партијамызын сијасәтини дәриндән өјрәнмәсини, беләликлә дә факүлтәдә идеја-сијаси ишин даһа да јүксәлмәсини тәмин едир.

1983-чү илдән башлајараг факүлтәдә партија маарифи шәбәкәси хәтти илә «Мәдәнијјәт вә јени инсан тәрбијәси» мөвзусунда методоложи семинар тәшкил олунмушдур. Бу, факүлтәдә мұәллимләрин китабханашұнаслығын вә библиографижашұнаслығын методоложи әсасларына, марксизм-ленинизм нәзәријјәсинә дәриндән јијәләнмәсинә вә беләликлә дә тәдрис просесинин тәкмилләшдирилмәсинә хејли көмәк едир. Методоложи семинарда бүтүн мұәллимләрин мә'рузәләринин динләнилмәси вә һамынын мұзакирәләрдә фәал иштирак етмәси онун күтләвилијини даһа да артырыр, мұәллимләрин сијаси, идеоложи һазырлығыны даһа да јүксәлдир, онларын нәзәри инкишафына көмәк едир.

Факүлтәдә апарылан мұһүм идеоложи ишләрдән бири дә мұһазирә тәблиғатыдыр. Факүлтәнин бүтүн мұәллимләри университет билик чәмијјәтинин үзвләри-



Факүлтә һәмкарлар бүросунун ичласы

дир. Онлар ајры-ајры китабханаларда, мәдәни-маариф идарәләриндә китабханашұнаслыг вә библиографижанын актуал проблемләри һаггында илдә 100-дән артыг мұһазирә охујурлар. Мұһазирә тәблиғатында мұәллимләрлә јанашы, факүлтәнин јухары курс тәләбәләри дә јахындан иштирак едирләр. Гыш вә јәј тәтилләри заманы комсомолчу мұһазирәчиләр комсомол путјовкасы илә республикамызын рајонларында онларла мұһазирәләр охујурлар. Факүлтә комсомол тәшкилатынын мұһазирәчиләр группунда 150-дән артыг мұһазирәчи вардыр. Факүлтәнин ајры-ајры группларында сијаси чәһәтдән даһа һазырлыглы тәләбәләр сијаси мәлу-матчылар кими чыхыш едирләр.

Комсомолчуларын ичтимаи-сијаси фәаллығыны јүксәлтмәјин әсас формаларындан бири дә Ленин зачотларыдыр. В. И. Ленинин анадан олмасынын 100 иллијинин тәнтәнә илә гејд едилдији 1970-чи илдән башлајараг Ленин зачотлары бир ән'әнә олараг һәр ил кечирилир. Сов.ИКП-нин XXIV, XXV вә XXVI гурултајларына һәср едилмиш Ленин зачотлары «Сов.ИКП гурултајларынын гәрарларыны һәјата кечирәк» девизи алтында кечирилмишдир. Ленин зачотларында һәр ил 500-ә гәдәр тәләбә иштирак едир.

Факүлтәнин мұәллимләри халг университетләринин ишиндә дә фәаллыг көстәрирләр. 1980-чи илдә респуб-



Мүәллимләр тәләбә јатагханасында

лика көнүллү kitabsevərlər cəmiyyəti «Kitab» халг университети тәшкил етмишдир. Бу университетин ректору kitabxanəşünasлыг кафедрасынын мүдирин проф. А. А. Хələфовдур. Университетин ики факултеси: Kitabxanəşünasлыг və kitabşünasлыг факултеси вардыр. Нәр ики факултədə дәрсләр kitabxanəçылыг факултесинин мүәллимләри тәрәфиндән апарылыр. Дос. З. Н. Әлијев, е. н. Р. Ә. Қазымов, дос. Е. М. Бəдалов, дос. С. М. Рзајев, дос. Б. В. Аллаһвердијев, б. м. Е. А. Ағајева, мүәллим Р. И. Сүлейманов мәдəнијјət университетиндә мүнтəзəм олараг мұһазирələr охујурлар.

Kitabxanəçылыг факултесиндә тәләбələrин идејасијаси тәрбијесиндә мүнтəзəм олараг кечирилән күтлəви тəдбирләр мүнүм рол ојнајыр. Факултədə күтлəви тəдбирлəрин кечирилмəsi ән'əнəви характер дашыјыр. Күтлəви тəдбирләр идејасијаси, əхлаг və естетик тәрбијə ишиндә мүнүм рол ојнадыгы кими, дəрс кəјфијјəтинин, тәләбələrин профессионал һазырлыг сəвијјəсинин јүксəлмəсинə дə бəјүк көмəклик көстəрир. Көркəмли јазычылар, ширләр, əмək və мұһарибə ветеранлары və габагчыл kitabxanəçылар илə кечирилән көрүшләр факултədə ән чох тəшкил едилән күтлəви тəдбирлəрдəндир. Нəм тəдريس группарында, нəм дə факултə мигјасында јени kitabларын мұзакирəsi (нәр тəдريس илиндə 50—60 дəфə) кечирилир. Бу, тәләбələrдә kitab һаггын-



Факултə комсомол бүросунун ичласы

дә мұстəгил фикир сөјлəмək, онун мənфи, мұсбət чəһəтлəрини гижмəтлəндирмək бачарыгы ашылајыр.

Факултədə көрүшлəрин кечирилмəсинə даһа чидди диггəт јетирилир. Габагчадан тәләбələrин арзусу илə көрүшə дəвəт едилмəли мүәллифләр мұəјјəнлəшдирилир, онларын јарадычылыгынын ајры-ајры дəврлəри və эсəрлəри һаггында данышмаг үчүн тәләбələr ајрылыр.

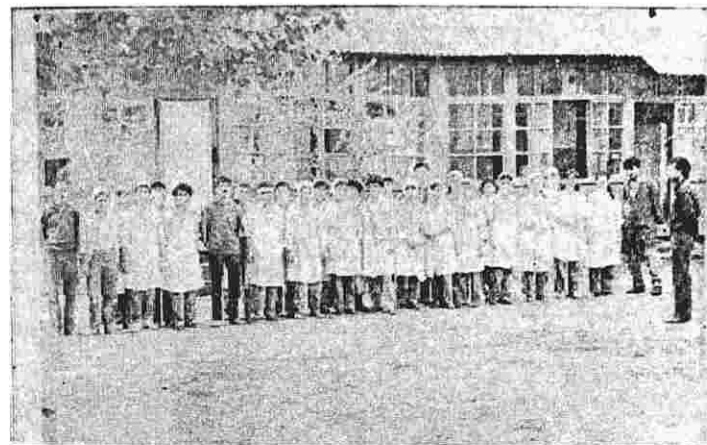
Белə көрүшлəрдə факултəнин тәләбə və мүәллим коллективинин эксəријјəти иштирак едир. Мə'рузə və чыхышлары билаваситə тәләбələrин һазырламасы белə көрүшлəрин əһмијјəтини гат-гат артырыр. Тәләбələr гаршысында мүәллифин чыхышы və тәләбələrин суалларына чаваб вермəsi көрүшүн даһа да чанлы кечмəсинə, мүәллиф və тәләбələr арасында фикир мұбадилəси апарылмасына, бир чох һəјати мəсəлəлəрин мұзакирə објектинə чеврилмəсинə və с. сəбəб олур. 1962-чи илдən башлајараг факултədə нәр ил 10 белə көрүш кечирилир. Севиндиричи һалдыр ки, республикамызын көркəмли јазычы və шаирлəри бəјүк мəмнунијјəтлə белə көрүшлəрдə иштирак едирләр.

Факултəнин тәләбələrи Азəрбајҗанын халг јазычысы, Сосналист Әмəји Гəһрəманы Сүлейман Рəһимовла, халг шаири, Сосналист Әмəји Гəһрəманы Сүлейман

Рүстәмлә, халг шаири, Сосиалист Эмәји Гәһрәманы Рәсул Рза илә, халг шаири, Дөвләт Мүкафаты лауреаты Нәби Хәзри илә, халг шаири, Дөвләт Мүкафаты лауреаты Бәхтијар Ваһабзадә илә, шаир Хүсејн Хүсејнзадә илә, шаир Чабир Новрузла, шаир Тофиг Бајрамла, шаир Рәфиг Зәка илә, шаир Мәммәд Исмајылла вә с. көрүшләр кечирмишләр.

Мүһарибә вә әмәк ветеранлары вә габагчыл китабханачыларла кечирилән көрүшләр дә тәләбәләрин һәр би вәтәнпәрвәрлик, әмәк вә идеја тәрбијәсиндә, һәмчинин онларын өз ихтисасына дәриндән јијәләнмәсиндә мүнһүм рол ојнајыр. Ыу бахымдан 1985-чи илдә Совет халгынын Бөјүк Вәтән мүһарибәсиндә тарихи гәләбәсинин 40 иллијинә һәср едилмиш мүһарибә ветеранлары илә көрүш даһа диггәтәләјиг олмушдур. Тәләбәләрин көрүшүнә кәлмиш Совет Иттифагы гәһрәманы Мәлик Мәһәррәмов вә мүһарибә ветераны, республика мүһарибә ветеранлары комитәсинин сәдр мұавини Дүррә Мәмәдова—Космодемјанскаја коллектив гаршысында өз дәјүш јоллары һаггында, совет ордусунун фашизм үзәриндә бөјүк гәләбәси һаггында мараглы чыхыш етмиш, өз чәбһә хатирәләрини сөјләмиш, бөјүк тәрбијәви әһмијјәтә малик төвсијәләр вермишләр. Республкамызын габагчыл китабханачыларындан Ә. Әлијев, Т. Бабајева, Н. Рзагулијев вә башгалары илә көрүшләр дә мараглы кечмишдир.

Тәләбәләрин әмәк тәрбијәсиндә мүнһүм рол ојнајан амилләрдән бири дә онларын кәнд әһмәткешләринә мәһсул јыгымы заманы көмәји вә әмәк семестридир. Факултәнин тәләбәләри сентјабр—октјабр ајларында дәфәләрлә республикамызын ағ гызыл усталарына бечәрмиш олдуғлары бол памбыг мәһсулуну тез вә иткисиз топламагда көмәк етмәк үчүн Азәрбајчанын кәнд рајонларына кетмишләр. Факултәнин тәләбәләри Шамхор, Гасым Исмајылов, Сабирабад, Саатлы, Нефтчала, Бәрдә вә с. рајонларда олмуш, он тонларла памбыг топламышлар. Севиндиричи һалдыр ки, факултәнин тәләбәләри памбыг јыгымы үзрә университет факултәләри арасында кечирилән сосиализм јарышынын дәфәләрлә галиби олмуш, кечичи тырмызы бајраг алмышлар, һәмчинин колхозларын, идарә һејәтләринин вә рајонларын ичтимаи тәшкилатларынын тәрифнамәләринә вә кечичи вымпелләринә лајиг көрүлмүшләр. Әмәк чәбһәсиндә әлдә едилән бу наилијјәтләр факултә



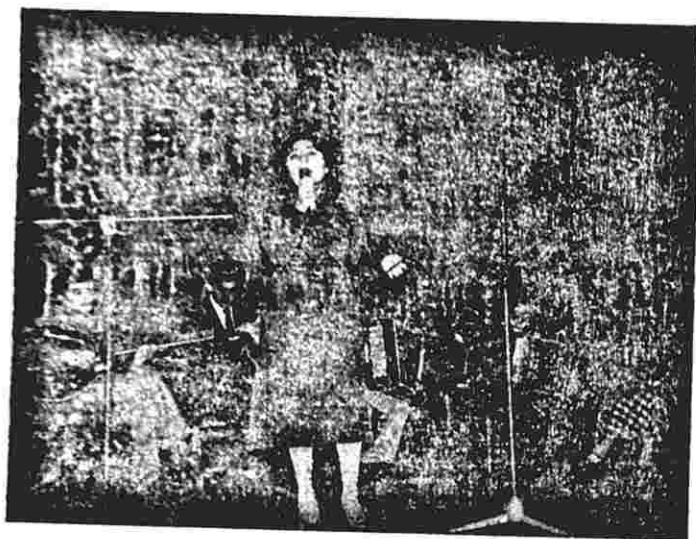
Тәләбәләр әмәк семестриндә

деканлығынын, партија вә ичтимаи тәшкилатларынын бөјүк мүвәфғејјәти кими, тәләбәләр арасында коммунист тәрбијәси ишинин нәтичәси кими гијмәтләндирилмишдир.

Факултәнин һәјаты әмәк семестри олмадан тәсәввүр едилә билмәз. 1970-чи илдән башлајараг факултәнин тәләбәләри әмәк семестрләриндә тикинти тәшкилатларына, әмәк коллективләринә бөјүк көмәклик көстәрирләр.

Тәләбә дәстәләринин тәчрүбәси инандырычы сурәтдә көстәрир ки, јај семестри тәдрис тәрбијә просесинин ајрылмаз һиссәси кими тәләбәләрин әмәк, әхлағ вә идеја тәрбијәсиндә бөјүк мәктәб ролу ојнајыр. Тәләбә тикинти дәстәләри әсл коммунист әмәји мәктәбидир. Өз әмәјинин бәһрәсини көрән, онунла фәрәһләнән тәләбә баша дәшүр ки, јајда ишләмәклә өзүнә вә чәмијјәтә бөјүк фәјда верир. Иш просеси заманы тәләбә тикинти дәстәсинин дәјүшчүләри ајры-ајры фәһлә коллективләри илә гајнајыб гарышыр, онларла бирликдә тикинти планынын јеринә јетирилмәсиндә иштирак едир, мұхтәлиф фәһлә пешәләринә јијәләнирләр.

Китабханачылыг факултәсинин тәләбә тикинти дәстәси университет тәләбә дәстәсинин тәркибиндә бир нечә илләрдир ки, республикамыздан чох-чох узағларда—Арханкелск вә Түмән вилајәтләриндә чалышыр. Өз бејнәлмиләл борчларыны јеринә јетирән тәләбә дәјүшчүләр бөјүк әмәк рәшадәти көстәрир, һәр ил планы 180,



Факултә бәдин өзфәалијјәт коллективи чыыш едир.

200 фанз јеринә јетириләр. Онлар Арханкелскдә социализм өһдәлији һесабына ушаг бағчасы тикмишләр. 1975-чи илдән башлајараг тәләбә тикинти дәстәсиндә һәр ил факултәдән 50 нәфәр дөјүшчү иштирак едир. Тәләбәләр дәфәләрлә Арханкелск ЛКК-и Виләјәт комитәсинин фәхри фәрманына лајиг көрүмүш, дәфәләрлә университет комсомол комитәсинин бајрағыны алмышлар. Сөиндиричи палдыр ки, 1981-чи илгә факултә тәләбә тикинти дәстәсинин командири, факултә комсомол бүросунун катиби Ағаәддин Мирзәчанов университет тәләбәләри ичәрисиндә илк дәфә олараг јүксәк һөкүмәт мұкафатына—«Шәрәф нишаны орденинә» лајиг көрүлмүшдүр. Һазырда факултәнин тәләбәләри бу ән"әнәни мұвәффәғијјәтлә давам етдириләр.

«Китабханачылыг факултәсиндә апарылан комплекс тәрбијә системиндә тәләбә кәңчләрин естетик тәрбијәсиндә мұһүм рол ојнајан бәдин өзфәалијјәт ишинин тәшкили мұһүм јер тутур. Факултәдә өзфәалијјәт коллективи 1966-чы илдә јаранмышдыр. Илк дәфә халг чалғы алатләри үчлүјү вә драм дәрнәји тәшкил едилмишдир. Драм коллективи Самәд Вурғунун «Вагиф» драмындан бир пәрдә сәһнәјә гојмушду.» Узун мүддәт мәшиг едән кәңч коллектив бу чәтин јарадычылыг иши-

нин өһдәсиндән мұвәффәғијјәтлә кәлмишди. Факултәнин бәдин өзфәалијјәт коллективи 1985—1986-чы илләрдә университет факултәләри арасында кечирилән јарышда биринчи јер тутмуш вә пул мұкафаты алмышдыр. »

Сон илләрдә факултәдә өзфәалијјәт коллективинин сыралары хејли артмыш, коллектив даһа да тәкмилләшмиш, бөјүк халг чалғы алатләри оркестри, драм дәрнәји, бәдин гираәтчиләр групу, рәгс групу јарадылмыш, профессионал сәвијјәли тәләбә мұғәнниләр јетишмишдир. Һазырда тәләбә бәдин өзфәалијјәт коллективиндә 60 нәфәрдән артыг тәләбә иштирак едир. »

АЗӘРБАЈЧАНДА КИТАБХАНА ИШЧИЛӘРИНИН ИХТИСАСАРТЫРМА СИСТЕМИ

«Республикада китабханачылыг тәһсилинин инкишафындан данышаркән китабхана ишчиләринин ихтисасартырма системи һағгында да мә'лумат вермәк јеринә дүшәрди. »

Ихтисасартырма системи олмадан јүксәк ихтисаслы мұтәхәссисләрин заманла ајаглашмасы, мұасир шәраитин тәләбләриндән ирәли кәлән вәзифәләри јеринә јетирә билмәси, дурмадан инкишаф едиб тәкмилләшән елми-техники ингилабын һакимијјәтләринин мәнимсәјә билмәси чох чәтинләшәр. »

Мәһз буна көрәдир ки, өлкәмиздә ихтисасартырма мұәссисәләринин бөјүк шәбәкәси јаранмышдыр. Öлкәмиздә вә республикамызда кениш тәкмилләшдирмә институтлары вә курслары фәалијјәт көстәрир. 1966-чы илгәдәр республикамызда китабхана ишчиләринин ихтисаслары вахташыры тәшкил едилән, курслар, курс-конференслар, семинарлар вәситәсилә артырылырды. » Бу курслар республиканын ән"әнәви зона мәркәзләриндә: Губа, Сәлјан, Ләнкәран, Шәки вә Ағдам, һәбелә Кировабад, Нахчыван, Степанакерт шәһәрләриндә кечирилди. «Бу бирајлыг курсларын тәдрис планында әсасән ичтиман елмләр вә ихтисас фәнләриндән 144 саатлыг дәрә јүкү нәзәрдә тутулурду. Ихтисас фәнләри мәдәнијјәт назирлијинин, һәбелә мұхтәлиф мәдәнијјәт сәһәләри үзрә республика методик мәркәзләринин ишчиләри тәрәфиндән тәдрис олунурду. Әлбәттә, бу курслар өз вахтында мұәјјән иш көрә билмиш, республиканын китабхана ишчиләринин ихтисасларынын артырылмасында

мүһүм рол ойнамышдыр. Лакин курсларын бу истига-
мәтдә апардығы ишләр планујгун, системли характер
дашымадығындан онларын даһа да тәкмилләшмәсинә
вә данми ихтисасартырма мүәссисәсинин јарадылмасы-
на бөјүк еһтијач һисс едилирди. Мәһз буна көрә дә
Азәрб. ССР Назирләр Совети 1966-чы ил октябрын
20-дә «Мәдәнијјәт ишчиләринин республика ихтисасар-
тырма курсунун јарадылмасы» һаггында сәрәнчәм вер-
ди. Сәрәнчама мұвафиг сурәтдә Азәрбајчан ССР Мәдә-
нијјәт Назирлијинин 1966-чы ил декабр ајынын 4-дә
«Мәдәни-маариф ишчиләринин республика ихтисасар-
тырма курсунун јарадылмасы һаггында» әмри олду.
Әмрдә республиканын бүтүн мәдәни-маариф ишчиләри-
нин, о чүмләдән дә китабханачыларын 4 илдә бир дө-
фә, 1966-чы илин декабр ајындан Бақыда фәалијјәт
көстәрән курсларда өз ихтисасларыны артырмалары
нәзәрдә тутулурду. Беләликлә, 1967-чи илдән китабхана
ишчиләринин системли шәкилдә ихтисасартырмалары-
нын әсасы гојулду. Һәр ил курсларда 200 нәфәрә гәдәр
китабхана ишчиси, о чүмләдән дә 100 нәфәр кәнд ки-
табханачылары өз ихтисасларыны артырырдылар. Әв-
вәлләр бу курслара анчаг орта тәһсилли китабхана иш-
чиләри дөвәт олунурду. Сонрадан музеј ишчиләри, ра-
јон вә шәһәр мәдәнијјәт шөбәләринин ишчиләри дә дө-
вәт олунмаға башлады. 1967-чи илдә курсларын 580
нәфәр динләјичисинин 300 нәфәри китабхана ишчиләри
иди. 1968-чи илдә динләјичиләрин сајы 708 нәфәрә, ки-
табхана ишчиләринин сајы исә 402 нәфәрә чатмышды.

Республика курсларынын јарадылмасы китабхана
ишчиләринин ихтисасартырма ишиндә мүһүм һадисә
олса да, илк вахтлар күнүн тәләбләринә чаваб
вермирди. Мәһз буна көрә дә 1969-чу илдә ССРИ вә
Азәрбајчан ССР Назирләр Советинин гәрарларына
мұвафиг олараг мәдәни-маариф ишчиләринин Респу-
блика ихтисасартырма курслары мәдәнијјәт ишчиләри-
нин һазырланмасы вә ихтисасларынын артырылмасы
үзрә Республика курсуна чеврилди. Беләликлә, 1972-чи
илдән етибарән курслара 12 категоријадан мәдәнијјәт
ишчиләри дөвәт олунмаға башлады.

ҫ 70—80-чи илләрдә китабхана ишчиләринин ихтисас-
ларынын артырылмасында бу курс бөјүк рол ойнамыш-
дыр. Курсларда китабхана ишчиләри дөврүн гаршыја
гојдуғу вәзифәләрлә әлағәдәр китабхана ишиндә баш
верән бүтүн јениликләрлә таныш олурлар. Мәсәлән,

курсун тәдрис планларында сон заманлар китабхана
ишинин мәркәзләшдирилмәси мәсәләләринә кениш јер
верилмишдир. Буна көрә дә китабхана ишчиләринин
ихтисасартырма системиндә тәдрис иши фәргли шәкил-
дә һәјата кечирилләр. Әкәр әввәлләр мүхтәлиф групплар
јарадылмасы үчүн китабхана ишчиләринин тәһсил сә-
вијјәләри нәзәрә алынырдыса, инди һәр шәјдән әввәл
китабханачынын иш хусусијјәтләри әсас көтүрүлүр.
Үмумијјәтлә, һазырда республика курсунда китабхана
ишчиләри ашағыдакы категоријалара әсасән групплаш-
дырылыр:

—ихтисас тәһсили олмајан, ишә јени гәбул едил-
миш китабханачылар,

—МКС-ин кәнд филиалларынын ишчиләри,

—МКС-ин шәһәр (Бақыдан башга) филиалларынын
ишчиләри,

—МКС-ин ушаг филиалларынын ишчиләри,

—библиографлар,

—комплектләшдирмә илә мәшғул олан ишчиләр,

—китаб фондларынын ишләнмәси илә мәшғул олан
ишчиләр,

—хидмәт вә КАА шөбәләринин ишчиләри,

—дикәр категоријадан олан китабханачылар,

—идәрә апаратынын ишчиләри вә методистләр.

Курсда тәдрис просесини тәшкил етмәк үчүн С. М.
Киров адына АДҮ-нун тәчрүбәли китабханашүнас-
библиограф алимләри, республикамызын бөјүк китаб-
ханаларынын ишчиләри дөвәт олунурлар. Курсун пе-
дагожи коллективи 78 нәфәрдән ибарәтдир. Онлардан
2 нәфәри елмләр доктору, 11 нәфәри елмләр намизәди,
3 нәфәри досент, 3 нәфәри исә әмәкдар мәдәнијјәт иш-
чисидир. Һазырда курсларда мүхтәлиф категоријадан
олан китабхана ишчиләринин ихтисасларыны артыр-
маг үчүн системли шәкилдә иш апарылыр. Белә ки,
1985-чи илдә курсларда 8 ихтисас үзрә 686 нәфәр ки-
табхана ишчиси өз ихтисасыны артырмышдыр.

Республика курсларында тәдрис просесини даһа јах-
шы тәшкил етмәк үчүн тәдрисин мәзмунуну динләјичи-
ләрин тәчрүби тәләбатлары илә әлағәләндирмәк, јени
иш методларындан истифадә етмәк, тәдрис просесини
даһа јүксәк сәвијјәли програм вә планларла тәмин ет-
мәк лазымдыр.

“Азербайжанда али җавабкерчилик тәһсилнин инкишаф тарихинин өйрәнилиб үмумиләшдирилмәси көстәрир ки, өтән 40 ил мүддәтиндә партија вә дәвләтимизин даним гәйғәси сәјәсиндә бу сәһәдә бөјүк наилијәтләр әдә едилмиш, јүксәк ихтисаслы җавабкерчилик кадрларын һазырланмасы ишиндә бөјүк кәмијәт вә кәјфијәт дәјишклији баш вермишдир. 1947-чи илдә С. М. Киров адына АДУ-нун филоложик факултәси јанында јаранмыш вә илдә 25 нәфәр тәләбә гәбул едән шөбә һазырда 1200 тәләбәси олан бөјүк факултәјә чеврилмишдир. Кадр һазырлығынын мәзмуну кәјфијәтчә јүксәлмиш, тәдрис просесинин тәшкили көкүндән јахшылашмышдир. Инди факултә биләваситә иттифагда ән универсал вә бөјүк перспектив имканлара малик олан, елми-техник тәрәггинин сүрәтләндирилмәси илә ајаглашан тәдрис планы илә ишләмәјә башламышдир. Факултәнин педагогик кадрларынын елми-нәзәри вә методик сәвијәсинин јүксәлмәси вә даһа да тәкмилләшмәси ихтисас фәнләринин тәдриси просесинин кәјфијәтчә јахшылашмасы үчүн әсаслы шәраит јаратмышдыр. Һазырда факултәдә ихтисас фәнләри үзрә 1 нәфәр елмлар доктору, профессор вә 12 нәфәр елмлар намизәди, доцент чалышыр ки, бу да өлкәмизин җавабкерчилик али мәктәпләри илә мүгајисәдә јүксәк көстәричидир. Сон заманлар факултәнин мадди-техник базасы да хејли мөһкәмләнмишдир. Һазырда факултәдә 2 кафедра, 4 лабораторија фәалијәт көстәрир. Јени лабораторијаларын јаранмасы практик дәрсләрин кәјфијәтинин јүксәлдилмәсини тәмин етмәклә бәрәбәр, тәләбәләрлә апарылан фәрди ишин јахшылашдырылмасы үчүн дә әлверилиш шәраит јаратмышдыр. Факултәдә тәләбәләрин идеја-сијаси тәрбијәси сәһәсиндә апарылан ишин мүнтязәм оларак тәкмилләшмәси, тәрбијә просесинин јени-јени методларындан һәртәрәfli истифадә едилмәси, тәләбәләрин һәм јүксәк ихтисаслы мүтәхәссис, һәм дә вәтәндаш кими јетишмәси үчүн бөјүк имканлар ачмышдыр.”

Јүксәк ихтисаслы җавабкерчилик кадрлара бөјүк тәләбат һисс едилән мүасир шәраитдә җавабкерчилик факултәсинин гаршысында даһа бөјүк вәзифәләр дурур.

Сов. ИКП XXVII гурултајынын гәрарларында көстәрилдији кими али вә орта ихтисас тәһсилнин је-

нидән гурулмасы мүасир мәрһәләдә өлкәмизин игтисади вә социал инкишафынын тәһирәсалынмаз, ән мүһүм вәзифәләриндән биридир.

М. С. Горбачов јолдаш гејд едир ки: «Бу күн партијанын јени тәрздә дүшүнмәјә вә ишләмәјә чағырдығы бир заманда тәһсил вә тәрбијә просесини дә хејли дәрәдә јени гәјдада гурмаг зәруридир»¹. Мәһз буна көрәдир ки, Сов. ИКП МК XXVII гурултајын гәрарларына мүвафиг оларак өлкәдә али вә орта ихтисас тәһсилнин јенидән гурулмасынын әсас истигамәтләри ләјһәсини үмумхалг музакирәсинә вермиш, бу мәсәләни дәфәләрлә музакирә едиб чох чидди әмәли әһәмијәтә малик олан гәрарлар гәбул етмишдир.

Гәрарда нәзәрә тутулан јенидәгурмада әсас мәгсәд мүтәхәссисләрин һазырлығынын кәјфијәтини кәскин сурәтдә јүксәлтмәкдир. Кәләчәк мүтәхәссис али мәктәпләрдә социалист ишкүзарлығы вә тәшәббүскарылығы, әмәк вә вәтәндаш јеткинлији мәктәби кечмәлидир.

Партијамызын «Өлкәдә али вә орта ихтисас тәһсилнин јенидән гурулмасынын әсас истигамәтләри» гәрарында ирәли сүрүлән мүддәаларын һәјата кечирилмәси сәһәсиндә бүтүн университет коллективи кими, җавабкерчилик факултәсинин коллективи дә мүһүм тәдбирләр һәјата кечирмәјә башламышдыр. Факултә партија јығынчағында вә елми шурасында бу ләјһә дәфәләрлә музакирә едилмиш, јүксәк ихтисаслы җавабкерчилик кадрлар һазырламағын кәјфијәтинин јахшылашдырылмасы үчүн кениш тәдбирләр планы һазырланмышдыр. Факултәдә јени тәләбәтә мүвафиг оларак јүксәк ихтисаслы җавабкерчилик кадрлар һазырламаг үчүн тәдрис просесинин даһа да тәкмилләшдирилмәси, мүтәхәссисләр һазырланмасынын кәјфијәтинин јүксәлдилмәси, тәләбәләрлә ишкүзарлыг вә елми сәриштәлилик, идеја инамы, сијаси вә мәдәни дүнја көрүшү формалашдырмаг сәһәсиндә кениш елми-методик вә тәшкилати иш апарылыр. Нәзәрә алмаг лазымдыр ки, кәләчәјин җавабкерчиликләри коммунизм гуручулуғунун ән фәал зијалы нүмајәндәләри кими елми-техник тәрәггинин сүрәтләндирилмәсиндә, өлкәнин игтисади вә социал инкишафында јахындан иштирак едән мүтәхәссисләр олмалыдыр. Мәһз буна көрә дә мүасир дөврүн

¹ Коммунист—1986,—2 октябр.

китабхана мütəхəссəсəс əсəслы Марксизм-Ленинизм һа-зырлығына, мүасир иғтисади вə сийаси тəфəккүрə, идарəетмə вə тəшкилатчылығ иши вəрдишлəринə, китабхана фəалийјəтинин профилинə мүвафиг сурəтдə информатика техникасындан истифадə едилмəсини фəал мөтəдларына јилəнмиш јүксəк үмүми вə сийаси мəдəниј-јəтə малик бир шəхс олмалыдыр. Бүтүн бунлар фəкүлтə коллективинин гаршысында олдуғча бөјүк вə тəхирəсалынмаз вəзифəлэр гојур. Әминик ки, фəкүлтə коллективинин 40 ил мүддəтиндə əлдə етмиш олдуғу зəн-кин тəчрүбə партијамызын гаршыја гојдуғу мүнүм вəзифəлəрин өһдəсиндэн мүвəфəғијјəтлə кəлмəсинə им-кан вəрəчəкдир.

С. М. КИРОВ АДЫНА ГЫРМЫЗЫ ӘМӘК БАЈРАҒЫ ОРДЕНЛИ АДУ-НУН КИТАБХАНАЧЫЛЫҒ ФАКҮЛТӘСИНИН ӘМӘКДАШЛАРЫНЫН ӘСӘРЛӘРИ

(Библиографик көстəричи)

1.Китабханашүнаслығ кафедрасы:

ХƏЛƏФОВ АБУЗƏР АЛЫ ОҒЛУ — тарих елмлəри доктору, профессор, Азəрбајчан ССР Әмəкдар Мəдəнијјəт ишчиси.

КИТАБЛАР

1. Азəрбајчанда китабхана ишинин тарихиндэн: (1870—1929).—Б.: АДУ, 1960.—95. с.
2. Азəрбајчанда китабхана ишинин тарихи: (1933—1958-чи иллəр).—Б.: Азəрнəшр, 1974.—244 с.
3. Азəрбајчанда китабхана ишинин тарихиндэн: (Гəдим дөвлəрдэн башламыш XVII əсрин ахырынадəк).—Б., 1986.—52 с.
4. Библиотечный факультет. — Б., 1983. — 32 с.
5. В. И. Ленин вə китабхана иши.—Б.: Азəрнəшр, 1974.—104 с.
6. Из истории библиотечного дела в Советском Азəрбајджане (1920—1933 гг.): Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук.—Б., 1961. — 17 с.
7. История библиотечного дела в Азəрбајджане:

(1933—1958 гг.): Автореферат, диссертации на соискание /ученой степени доктора исторических наук.—Б., 1974.—138 с.

8. Китабхана ишчисинин мəлүмат китабы.—Б.: Азəрнəшр, 1986.—286 с.

9. Китабхана фонду тəшкилинин бəзи мəсəлəлəри.—Б.: АДУ, 1958.—64 с.

10. Совет Азəрбајчанында китабхана ишинин тарихиндэн: (1920—1932).—Б., 1961.—189 с.

11. Совет Иттифагы Коммунист Партијасы китабхана иши һаггында.—Б., 1959.—30 с.

ЕЛМИ МƏГƏЛƏЛƏР

12 АДУ-нун китабханачылығ фəкүлтəси // Мəдəни-маариф иши.—1969.—№ 1.—С. 14—16.

13. АДУ-нун китабханачылығ фəкүлтəсинин тарихи //Елми əсəрлəр: Дил вə əдəбијјат сер. /Азəрбајчан Дөвлəт Университети.—1969.—№ 3.—С. 28—34.

14. Азəрбајчанда китабхана ишинин мəркəзлəшдирилмəсинин бəзи јекунлары вə тəкмиллəшдирилмəси мəсəлəлəри // Азəрбајчанда китабхана ишинин мəркəзлəшдирилмəси мəсəлəлəри: (Елми əсəрлəрин тематик мəчмүəси) // Азəрбајчан Дөвлəт Университети.—Б., 1986.—С. 3—24.

15. Азəрбајчанда китабхана ишинин тарихиндэн: (1828—1850) // Елми əсəрлəр: Дил вə əдəбијјат сер. /Азəрбајчан Дөвлəт Университети.—1966.—№ 2.—С. 34—40.

16. Азəрбајчанда китабхана тарихи курсунун өјрəнилмəсинə даир // Елми əсəрлəр: Китабханашүнаслығ вə библиографија сер. /Азəрбајчан Дөвлəт Университети.—1977.—№ 2.—С. 9—15.

17. Азəрбајчанда китабханаларын үмүмиттифаг сийаһыја алынмасы јекунлары // Елми əсəрлəр: Китабханашүнаслығ вə библиографија сер. /Азəрбајчан Дөвлəт Университети.—1972.—№ 2.—С. 30—36.

18. Азəрбајчан ССР Мəркəзи Ичрайјə комитəсинин вə Азəрбајчан ССР Халғ Комиссарлары Советинин Азəрбајчан ССР-дə китабхана иши һаггында гəрары вə онун тарихи əһəмијјəти // Елми əсəрлəр: Китабханашүнаслығ вə библиографија сер. /Азəрбајчан Дөвлəт Университети.—1977.—№ 2.—С. 24—29.

19. Библиотечное дело в Советском Азəрбајджане:

(1920—1925 гг.) // Библиотеки СССР. Опыт работы. — 1966. — № 33. с. 65—22.

20. Библиотечную работу на уровень требований дня // Коммунист Азербайджана. — 1985. — № 10. — с. 76—82.

21. Бөјүк Вәтән муһарибәси илләрində Азәрбајҹанда китабхана иши: (1941—1945) // Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. / Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1971. — № 2. — С. 8—16.

22. В. И. Ленинин ингилабдан әввәл китабхана ишинин демократикләшдирилмәси уғрунда мубаризәси // Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. / Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1970. — № 1. — С. 8—16.

23. В. И. Ленин китабхана иши һаггында // Елми әсәрләр / Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1957. — № 6. — С. 12.

24. Вәзифәләримиз // Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. / Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1970. — № 1. — С. 4—7.

25. Газыјев Мәммәд: Библиографија // Газыјев Мәммәдин елми вә педагожи фәалијјәти. — Б.: АДУ, 1969. — С. 3—16.

26. Әмәли тәчрүбә // Мәдәни-маариф иши. — 1969. — № 2. — С. 24—25.

27. XXVI съезд КПСС и задачи высшего библиотечно-библиографического образования в Азербайджане // Вопросы библиографической работы в Азербайджане на современном этапе. / Сборник научных трудов / Азербайджанский Государственный Университет. — Б., 1982. — с. 3—21.

28. Ингилабдан әввәл В. И. Ленин китабхана иши һаггында // Елми әсәрләр: Дил вә әдәбијат сер. / Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1970. — № 1. — С. 24—36.

29. Инкишаф етмиш социализм чәмијјәти илләрində Азәрбајҹанда китабхана иши // Муасир мәрһәләдә Азәрбајҹанда китабхана иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) / Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — Б., 1981. — С. 3—21.

30. Инкишаф етмиш социализм чәмијјәти шәраитində Азәрбајҹанда күтләви китабханаларын инкишафы // Инкишаф етмиш социализм шәраитində Азәрбајҹанда әһалијә китабхана хидмәтинин тәшкили: (Елми әсәрләр)

рин тематик мәчмуәси) / Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — Б., 1983. — С. 3—24.

31. Кәнд китабханасы: Тәклифләр, проблемләр // Азәрб. Коммунисти. — 1974. — № 1. — С. 60—68.

32. Китабханачылыг тәһсилли // Китаблар аләминдә. — 1966. — № 1. — С. 45—49.

33. Муһарибәдән әввәлки бәшилликләр дөврүндә Азәрбајҹан ушаг вә мәктәб китабханаларынын инкишафы: (1933—1940) // Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. / Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1973. — № 2. — С. 3—10.

34. Научно-исследовательская работа в области библиотекосведения // Советское библиотекосведение. — 1973. — № 1. — С. 74—75.

35. Некоторые вопросы подготовки библиотечных кадров высшей квалификации на современном этапе // Ученые записки: Сер. библиотекосведение и библиографии / Азербайджанский Государственный Университет. — 1975. — № 2. — С. 46—52.

36. Новый факультет // Библиотекарь. — 1963. — № 3. — С. 58.

37. Подготовка высококвалифицированных библиотечных кадров в Азербайджане // Ученые записки: Сер. библиотекосведение и библиографии / Азербайджанский Государственный Университет. — 1970. — № 2. — С. 20—30.

38. Развитие библиотекосведения и библиографии в Азербайджане // Материалы юбилейной научной конференции посвященной 60-летию образования СССР. — Б., 1982. — С. 15—19.

39. Развитие сети массовых библиотек в Азербайджане: 1920—1925 // Ученые записки: Сер. библиотекосведение и библиографии / Азербайджанский Государственный Университет. — 1976. — № 1. — С. 40—45.

40. Развитие сети массовых библиотек в Азербайджане: 1926—1932 // Ученые записки: Сер. библиотекосведение и библиографии / Азербайджанский Государственный Университет. — 1975. — № 1. — С. 24—33.

41. Совет Азәрбајҹанында китабханачылыг тәһсиллинин инкишафы // Елми әсәрләр: Тарих вә фәлсәфә сер. / Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1963. — № 7. — С. 3—11.

42. Совет Азәрбајҹанында китабхана ишинин инкишафы // Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библио

графија сер. / Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1977.—№ 2.—С. 3—6.

43. Сов.ИКП XXII гурултајы вә китабханаларымызын вәзифәләри // Мәдәни-маариф иши.—1967.—№ 1.—С. 54—59.

44. Сов.ИКП XXIV гурултајы вә совет китабханаларынын вәзифәләри // Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. / Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1972.—№ 2.—С. 3—9.

45. Сов.ИКП XXVI гурултајынын гәрарлары илә әләгәдар олараг китабханаларын вәзифәләри // Мәдәни-маариф иши.—1981.—№ 2.—С. 1—5.

46. Сосиализм чәмијјәтинин тәкмилләшдирилмәси вә тәдричән коммунизмә кечилмәси илләриндә Азәрбајчанда китабхана иши: (1959—1965-чи илләр) // Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. / Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1974.—№ 1.—С. 8—16.

47. ССРИ-дә китабхана ишинин тарихи курсунун өјрәнилмәсинә даир // Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. / Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1978.—№ 1.—С. 9—16.

48. Халг тәсәрруфатынын сосиалистчәсинә јенидән гурулмасы, сосиализм чәмијјәтинин мөһкәмләндирилмәси вә инкишафы дөврүндә Азәрбајчанда китабхана иши (1933—1940) // Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. / Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1973.—№ 2.—С. 23—30.

ЕЛМЛӘР НАМИЗӘДИ ВӘ ДОСЕНТЛӘР

БӘДӘЛОВ ЕЛМАН МАҢМУД ОҒЛУ—тарих елмләри намизәди, доцент.

КИТАБЛАР

49. Библиотечное обслуживание сельского населения Азербайджанской ССР в период развитого социализма: /1959—1970 гг./: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук по специальности: библиотековедение и библиографоведение. — Б., 1976. — 39 с.

50. Китабхана ишчисинин мә'лумат китабы / А. Хәләфов, Р. Казымов, Е. Бәдәлов.—Б.: Азәрнәшр, 1986.—287 с.

51. Рәјон китабханаларынын 1970-чи ил фәалијјәти

/ Азәрбајчан Дөвләт Республика Китабханасы.—Б., 1973.—32 с.

52. Сов.ИКП XXII гурултајы гәрар вә материалларынын китабханаларда тәблиги / Ә. Әфәндијев, Е. Бәдәлов: Азәрбајчан Дөвләт Республика Китабханасы.—Б., 1962.—64. с.

53. Шамхор рәјон китабханасы / (Азәрбајчан Дөвләт Республика Китабханасы.—Б., 1966.—36 с.

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

54. Азәрбајчанда китабханашүнаслығын инкишафы вә мүасир вәзијјәти /Е. Бәдәлов, Н. Исмајылов// Мәдәни-маариф иши.—1978.—№ 3.—С. 38—39.

55. Азәрбајчанын кәнд әһалисинә китабхана хидмәтинин бә'зи мәсәләләри // Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1971.—№ 2.—С. 46—51.

56. Азәрбајчанын кәнд әһалисинә китабхана хидмәтинин бә'зи мәсәләләри //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. / Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1972.—№ 1.—С. 30—38.

57. Азәрбајчанын кәнд әһалисинә китабхана хидмәти: (1926—1933) // Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. / Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1970.—№ 1.—С. 63—69.

58. Азәрбајчанын кәнд әһалисинә китабхана хидмәти: (1934—1940) // Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. / Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1971.—№ 1.—С. 61—66.

59. Барлы-бәһрәли өмүр. / З. Әлијев, Е. Бәдәлов // Мәдәни-маариф иши.—1979.—№ 1.—С. 31—32.

60. Бөјүк Вәтән мұһарибәси илләриндә Азәрбајчанын кәнд әһалисинә китабхана хидмәти // Китабхана ишчисинә көмәк.—1970.—№ 1.—С. 19—23.

61. IX вә X бешилликдә Азәрбајчан ССР-дә кәнд әһалисинә китабхана хидмәтинин инкишафы вә әсас јекунлары // Мүасир мәрһәләдә Азәрбајчанда китабхана иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмүәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети.—Б., 1981.—С. 33—44.

62. Инкишаф етмиш сосиализм чәмијјәти дөврүндә Азәрбајчан ССР-дә кәнд тәсәрруфаты мұтәхәссисләри—

нә җытабхана хидмәтинин бә'зи мәсәләләри // Елми әсәрләр: Җытабханашүнаслыг вә библиографија сер. / Азәрбајҗан Дөвләт Университети.—1978.—№ 1.—С. 34—42.

63. Җадр башлыча мәсәләдир // Җытаблар аләминдә.—1972.—№ 2.—С. 57—58.

64. Кәнд әһалисинә җытабхана хидмәти: (1946—1970) // Мәдәни-маариф иши.—1972.—№ 1.—С. 16—17.

65. Кәнд әһалисинә җытабхана хидмәти // Инкишаф етмиш сәсиализм шәраитиндә Азәрбајҗанда әһалијә җытабхана хидмәтинин тәшкили: (Елми әсәрләрин тематик мәҗмуәси) / Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — Б., 1983.—С. 78—86.

66. Кәнд җытабханаларымыз Х бешилликдә // Мәдәни-маариф иши.—1981.—№ 2.—С. 32—33.

67. Кәнд җытабханасы: Проблемләр, тәклифләр /А. Хәләфов, Е. Бәдәлов // Азәрбајҗан коммунисти. — 1973. — № 4. — С. 60—68.

68. Җытабхана-библиографија тәснифатынын җытабхана тәҗрүбәсиндә тәтбиғи /Ә. Рүстәмов, Е. Бәдәлов// Мәдәни-маариф иши. — 1978. — № 4. — С. 36—45.

69. Җытабханаларарасы абонемент вә кәнд охучуларына җытабхана хидмәтинин тәшкили мәсәләләри //Елми әсәрләр: Җытабханашүнаслыг вә библиографија сер./ Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — 1973. —№ 1. С. 49—52.

70. Җытабханаларда кәнд тәсәррүфаты биликләринин тәблиғи //Елми әсәрләр. Җытабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — 1978. —№ 2. — С. 10—17.

71. Мәркәзләшдирилмиш җытабхана системләриндә методика иш //Мәдәни-маариф иши. — 1983. — № 3. — С. 9—11.

72. Мәркәзләшдирмә шәраитиндә кәнд әһалисинә җытабхана хидмәтинин тәшкили /Е. М. Бәдәлов, А. Ә. Чәфәров //Азәрбајҗанда җытабхана ишинин мәркәзләшдирилмәси мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәҗмуәси) /Азәрбајҗан Дөвләт Университети.—Б., 1986.—С. 25—31.

73. Мүәллимин шәхси җытабханасы //Җытаблар аләминдә. — 1978. — №1. —С. 67—68.

74. Некоторые вопросы библиотечного обслуживания сельского населения в Азербайджанской ССР //Тезисы докладов научной конференции, посвященной 50-летию образования ССР. — Ереван, 1972. — С. 71—73.

75. Рәјон вә кәнд җытабханаларынын комплекtlәшдирилмәсинин бә'зи мәсәләләри: (Азәрбајҗан ССР материаллары әсасында) //Мәдәни-маариф иши.—1972.—№ 2. — С. 63—68.

76. Совет һакимијјәтинин илк илләриндә кәнд әһалисинә җытабхана хидмәти //Мәдәни-маариф иши. — 1969. — № 4. — С. 5—7.

77. ССРИ-нин јарадылмасынын 60 иллији вә җытабханаларын вәзифәләри //Мәдәни-маариф иши,—1982.—№ 2.—С. 6—8.

ГУЛИЈЕВ ТАЧӘДДИН ФӘРҲАД ОҒЛУ — тарих елмләри
намизәди, досент.

ҖЫТАБЛАР

78. Азәрбајҗанда җытабханачылыг иши: (Республика һәмкарлар иттифагы җытабханаларынын материаллары әсасында): Дәрс вәсанти Б: АДУ, 1986.—85 с.

79. История профсоюзных библиотек в Азербайджанской ССР: (1920—1941): Автореферат на соискание ученой степени кандидата исторических наук.—Б., 1969.—32 с.

ЕЛМИ МӘҒАЛӘЛӘР

80. Азәрбајҗан ССР-дә һәмкарлар иттифагы җытабханаларынын иши: 1966—1970-чи илләр //Мүасир мәрһәләдә Азәрбајҗанда җытабхана иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәҗмуәси) /Азәрбајҗан Дөвләт Университети.—Б., 1981.—С. 45—53.

81. Азәрбајҗан һәмкарлар иттифагы җытабханалары өлкәнин сәнајеләшдирилмәси вә биринчи бешиллик дөврүндә: (1926—32) //Елми әсәрләр: Тарих вә фәлсәфә сер./ Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — 1966. —№ 8. С. 35—45.

82. Азәрбајҗан һәмкарлар иттифагы җытабханалары сәсиализм гәләбәсинин мөһкәмләндирилмәси вә инкишафы дөврүндә: (1933—1941-чи илләр) //Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — 1967. — № 3.—78—86.

83. Азәрбајҗан һәмкарлар иттифагы җытабханала-

рынын тарихиндэн (1920—1925) //Елми эсэрлэр: Китабханашұнаслыг вэ библиографија сер. /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — 1971. — № 1. — С. 48—56.

84. Азэрбајчанда һәмкарлар иттифагы китабханаларынын тарихиндэн //Китаблар аләминдә. — 1971. — № 1. — С. 37—42.

85. Азэрбајчан һәмкарлар иттифагы китабханалары Бөјүк Вәтән мұһарибәси илләриндә: (1941—1945) //Елми эсэрләр: Китабханашұнаслыг вэ библиографија сер. /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — 1973. — № 1. — С. 42—50.

86. 60 јашлы китабхана (И. М. Губкин адына Республика һәмкарлар Иттифагы китабханасынын јубилеји) //Мәдәни-маариф иши. — 1985. — № 1. — С. 7—10.

87. Бөјүк Вәтән мұһарибәсиндән сонра сосналист халг тәсәррүфатынын бәрпа вэ инкишаф дөврүндә Азэрбајчанда һәмкарлар иттифагы китабханалары: (1945—1953) //Елми эсэрләр: Китабханашұнаслыг вэ библиографија сер. /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — 1971. — № 2. — С. 23—32.

88. И. М. Губкин адына Республика һәмкарлар иттифагы мәркәзи китабханасынын фәалијјәти: 1924—1974-чү илләр //Елми эсэрләр: Китабханашұнаслыг вэ библиографија сер. /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — 1974. — № 1. — С. 17—24.

89. Инкишаф етмиш соснализм чәмијјәти дөврүндә Азэрбајчанда һәмкарлар иттифагы китабханалары: (1959—1965-чи илләр) //Елми эсэрләр: Китабханашұнаслыг вэ библиографија сер. /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — 1976. — № 1. — С. 19—24.

90. Инкишаф етмиш соснализм чәмијјәти дөврүндә Азэрбајчан ССР-дә һәмкарлар иттифагы китабханалары: (1966—1970) //Елми эсэрләр: Китабханашұнаслыг вэ библиографија сер. /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — 1978. — № 1. — С. 17—25.

91. Инкишаф етмиш соснализм чәмијјәти дөврүндә Азэрбајчан ССР-дә һәмкарлар иттифагы китабханалары: (1966—1970-чи илләр) //Елми эсэрләр: Китабханашұнаслыг вэ библиографија сер. /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — 1979. — № 2. — С. 57—62.

92. Инкишаф етмиш соснализм чәмијјәти шәраитиндә Азэрбајчан һәмкарлар иттифагы китабханалары //Инкишаф етмиш соснализм шәраитиндә Азэрбајчанда әһалијә китабхана хидмәтинин тәшкили. (Елми эсэр-

ләрин тематик мәчмуәси) /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — Б., 1983. — С. 33—45.

93. Мәркәзләшдирилмиш китабхана системи шәраитиндә мұһәндис-техники ишчиләрә китабхана хидмәтинин тәшкили //Азэрбајчанда китабхана ишинин мәркәзләшдирилмәси мәсәләләри: (Елми эсэрләрин тематик мәчмуәси) /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — Б., 1986. — С. 46—56.

94. Н. К. Крупскаја вэ һәмкарлар иттифагы китабханалары //Елми эсэрләр: Китабханашұнаслыг вэ библиографија сер. /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — 1975. — № 2. — С. 39—45.

95. Сәнајә мұтәхәссисләринә китабхана хидмәтинин тәшкили //Соснализмин тәкмилләшдирилмәси илләриндә Азэрбајчанда елми ишчиләрә китабхана-библиографија хидмәти: (Елми эсэрләрин тематик мәчмуәси) /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — Б., 1985. — С. 3—12.

96. Совет һакимијјәтинин илк илләриндә вэ бәрпа дөврүндә Азэрбајчан һәмкарлар иттифагы китабханаларынын тарихиндән (1920—1925) //Елми эсэрләр: Дил вэ әдәбијјат сер. /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — 1966. — № 1. — С. 41—51.

97. Соснализм чәмијјәтини тәкмилләшдирмәк вэ тәдричән коммунизмә кечмәси уғрунда мұбаризә дөврүндә Азэрбајчанда һәмкарлар иттифагы китабханалары: (1959—1965) //Елми эсэрләр: Китабханашұнаслыг вэ библиографија сер. /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — 1975. — № 1. — С. 39—46.

98. Халг тәсәррүфатынын јүксәлиши вэ соснализм гуручулуғунун баша чатдырылмасы уғрунда мұбаризә дөврүндә Азэрбајчан һәмкарлар иттифагы китабханалары: (1953—1958) //Елми эсэрләр: Китабханашұнаслыг вэ библиографија сер. /Азэрбајчан Дөвлэт Университети. — 1972. — № 2. — С. 3—13.

ИСМАЈЫЛОВ ХӘЛИЛ ИСМАЈЫЛ ОҒЛУ—педагожи елмләр
намизәди, доссент.

КИТАБЛАР

99. Партийные библиотеки Азербайджана в годы Советской власти: (История, современное состояние и перспективы развития): Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата педагогических наук.—М., 1984.—16 с.

100. Азәрбајчан партија китабханаларынын јаранмасы вә инкишафы //Мүасир мәрһәләдә Азәрбајчан китабхана иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмүәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1981.— С. 103—123.

101. Азәрбајчан партија китабханаларынын фондунун формалашмасы вә ишинин тәшкили //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1979. — № 2. — С. 44—50.

102. Азәрбајчан партија китабханаларынын фәалијәтинин сијаси тәһсилә көмәјинин форма вә методларынын әсас истигамәтләри //Азәрбајчан али мәктәб аспирантларынын II республика елми конفرансы мәрузәләринин тезиси. — Б., 1978.—С. 132—133.

103. Вопросы обслуживания читателей в библиотеке республиканского Дома политического просвещения им. С. М. Кирова в свете решений XXV съезда КПСС //Научн. труды: Сер. библиотековедение и библиография /Азербайджанский Государственный Университет. — 1979. — № 1. С. 39—46.

104. Марксизм-ленинизм классикләринин әсәрләри зәһмәткешләрин идеја-сијаси тәрбијәсиндә әсас мәнбә кими //Елми әсәрләр/ Республика Дөвләт Китабханасы. — Б., 1986. — С. 95—105.

105. Партийные библиотеки центры пропагандийской работы //Коммунист Азербайджана. — 1984. — № 5.— С. 72—76.— (/так же на азерб. Языке).

106. Развитие партийных библиотек Азербайджана и вопросы организации обслуживания читателей //Библиотечное обслуживание населения в Азербайджане в условиях развитого социализма: (Тематич. сб. науч. тр) /Азербайджанский Государственный Университет. — Б., 1983. — С. 106—115.

107. Роль и задачи партийных библиотек по пропаганде материалов XXV съезда КПСС /I республиканская научная конференция аспирантов вузов Азербайджана: Тезисы докл.—Б., 1978.—С. 125—126.

108. Партија, совет ишчиләринә, тәблиғатчыларә вә тәсәррүфат фәалларына китабхана-библиографија хидмәтинин бәзи мәсәләләри //Сосиализмин тәкмилләшдирилмәси илләриндә Азәрбајчанда елми ишчиләрә китабхана-библиографија хидмәти: (Елми әсәрләрин тематик

мәчмүәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1985.—С. 35—41.

109. Становление развития сети партийных библиотек Азербайджана //Вопросы библиотечной работы в Азербайджане на современном этапе: (Тематич. сб. науч. тр) /Азербайджанский Государственный Университет.—Б., 1931.—С. 109—124 (на азерб. яз).

КАЗЫМОВ РАСИМ ӘМӘД ОҒЛУ — педагожи елмәр намизәди, досент.

КИТАБЛАР

110. Азәрбајчанда бәди әдәбијјат вә әдәбијјатшүнаслыг библиографијасынын вәзијјәти вә инкишафы мәсәләләри. — Б., 1965.—74 с.

111. Азәрбајчан Дөвләт китаб палатасы. — Б., 1965.—38 с.

112. Библиография художественной литературы и литературоведения в Азербайджане: (1920—1965 гг).— Б., 1972.—32 с.

113. Библиография художественной литературы и литературоведения в Азербайджане: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата педагогических наук: Спец.: библиотековедение и библиографоведение.—Б., 1972. — 36 с.

114. Библиотечный факультет. — Б., 1983.—32 с.

115. Ивановка китабханасы. — Б., 1961.—34 с.

116. Китабхана ишчисинин мә'лумат китабы. — Б.: Азәрнәшр, 1986.—286 с.

117. Совет библиографијасынын әсаслары. — Б., 1955.—38 с.

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

118. Азәрбајчанда елми китабханаларын мәркәзләшмәси мәсәләләри // Азәрбајчанда китабхана ишинин мәркәшләшдирилмәси мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмүәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети—Б., 1986. — с. 75—79.

119. Kitabxana və zəhmətkəşlərin asudə vaht problemi // Mədəni-maarif işi. — 1984. — № 2. — С. 24—29.

120. Книгоиздательское дело в Советском Азербайджане. // Книга, графика и плакат Азербайджана. — Б.: Азернешр, 1959. — С. 8—24.

121. Научно-исследовательская деятельность кафедр библиотекостроения // Ученые записки: Сер. библиотекостроение и библиография / Азербайджанский Государственный Университет. — 1978. — № 1. — С. 3—11.

122. Некоторые вопросы внедрения Советской библиотечно-библиографической классификации в массовых библиотеках Азербайджана // Вопросы библиотечной работы в Азербайджане на современном этапе: (Сборник науч. тр.) / Азербайджанский Государственный Университет. — Б., 1981. — С. 53—59.

123. О системе каталогов и картотек в академических библиотеках // Библиотечно-библиографическая информация библиотек АН СССР и АН союзных республик: Сборник. — М., 1964. — № 2. — С. 19—26.

124. О состоянии информационной и ретроспективной библиографии в академических библиотеках Закавказских республик // Советская библиография. — 1975. — № 1. — С. 89—96.

125. О ходе выполнения Постановления ЦК КПСС по библиотечному делу в академических библиотеках // Библиотекостроение и библиография: Сборник. — М., 1975. — вып. 1. — С. 54—65.

126. Проблемы эффективности работы научных библиотек // Библиотечно-библиографическая информация библиотек АН СССР и АН Союзных республик: Сборник. — М., 1969. — № 2. — С. 55—59.

127. Развитие прогрессивных форм и методов обслуживания читателей в ФБ АН Азерб. ССР на основе идей В. И. Ленина // Библиотечно-библиографическая информация АН СССР и АН союзных республик. Сборник. — М., 1970. — № 4. — С. 112—118.

128. Работа фундаментальной библиотеки АН Азерб. ССР // Библиотечно-библиографическая информация библиотек АН СССР и АН Союзных республик: Сборник. — М., 1973. — № 3. — С. 72—81.

РЗАЈЕВ САЊИБ МИРЗАЛЫ ОҒЛУ — филологија елмләри
намизәди, досент.

КИТАБЛАР

129. Литературно-публицистическая деятельность Омар Фаиг Нейманзаде: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. — Б., 1973. — 28 с.

130. Kitabxanaların kolxoz istehsalına köməji. — Б., 1964. — 33 с.

131. С. Вурğun адына Хыллы гәсәбә китабханасы. — Б., 1965. — 38 с.

132. Ушағларын Бејнәлхалғ мұдафиә күнү. — Б., 1962. — 16 с.

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

133. Бөјүк идеалларын хидмәтиндә // Мүхбир. — 1973. — № 3. — С. 9—18.

134. Демократик мәтбуатын мұбариз чарчысы // Елми әсәрләр: Журналистика сер. / Азербайжан Дөвләт Университети. — 1969. — № 4. — С. 31—39.

135. IV—VIII синиф шакирдләринин јаш хусусијјәләри вә мұталиәләринин характерик чәһәтләри // Елми әсәрләр: Китабханашұнаслығ вә библиографија сер. / Азербайжан Дөвләт Университети. — 1978. — № 1. — С. 43—50.

136. Јенијетмәләр арасында китабхана вә библиографија биликләринин тәблиғи // Мүасир мәрһәләдә Азербайжанда китабхана иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмүәси) / Азербайжан Дөвләт Университети. — Б., 1981. — С. 22—33.

137. Јенијетмәләр арасында китабханашұнаслығ вә библиографија биликләринин тәблиғи // Мүасир мәрһәләдә Азербайжанда китабхана иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмүәси) / Азербайжан Дөвләт Университети. — Б., 1981. — С. 22—32.

138. Јухары синиф шакирдләринин шәхси тәһсил мұталиәсинә чәлб едилмәси // Елми әсәрләр: Китабханашұнаслығ вә библиографија сер. / Азербайжан Дөвләт Университети. — 1975. — № 2. — С. 32—38.

139. Кичик јашлы мәктәблиләрдә мұталиә мәдәнијјәти тәрбијәси // Елми әсәрләр: Китабханашұнаслығ вә

библиографија сер. /Азәрбајҹанҹ Дөвләт Университети. — 1974. — № 1. — С. 37—43.

140. Кичик мәктәбјашлы шакирдләрин мүталиәсинә фәрди рәһбәрлијин педагожи вә психоложи әсаслары //Инкишаф етмиш социализм шәраитиндә Азәрбајҹан әһалисинә китабхана хидмәтинин тәшкили: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — Б., 1983. — С. 61—71.

141. Н. К. Крупскаја ушаг мүталиәсинә рәһбәрлик һаqqында //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1979. — № 1. — С. 14—19.

142. Ө. Ф. Не'манзадәнин јарадычылыгында китаб вә мүталиә мәсәләләри //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1971. — №2. — С. 54—57.

143. Өмәр Фаиг Не'манзадәнин ишријјатчылыг фаәлијјәти //Елми әсәрләр: Журналистика сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1971. — №1. — С. 24—35.

144. Ушаг китабханаларында охучуларын өјрәнилмәсинин педагожи-психоложи әсаслары //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1975. — № 1. — С. 9—16.

РУСТӘМОВ ӘЛИ МУСА ОҒЛУ — педагожи елмләри һәмизәди, доцент.

КИТАБЛАР

145. Бурение нефтяных и газовых скважин /Мехтиев Д. М., Рустамов А. М. — (Указатель KWOC) — Б. — АЗНИИТИ, 1970. — 185 с.

146. Елми-техники мә'луматын тәшкили вә ахтарышы системләри /Мөһдијев Ч. М., Рустамов Ә. М.: Дәрс вәсаити. — Б., Маариф, 1976. — 286 с.

147. Методика составления указателя «KWOC» на азербайджанском языке /Мехтиев Д. М., Рустамов А. М. — Б., 1970. — 48 с.

148. Методика составления машинного «Указателя ссылок». /Мехтиев Д. М., Рустамов А. М., Бабаев А. М. — Б., 1972. — 66 с.

149. Определение эффективности применения счетно-

перфорационных машин при изучении спроса потребителей информации /Мехтиев Д. М., Рустамов А. М., Араkelов Р. К. — Б., АЗНИИТИ 1973. — 43 с.

150. Разработка и анализ системы информационно-библиографического обеспечения специалистов — нефтяников Азербайджана с применением механизации и автоматизации: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности Библиотековедения и библиографоведения — Б., 1973. — 31 с.

151. Разработка указателя цитированной литературы по экономике нефтедобывающей промышленности и межотраслевым вопросам экономики с использованием ЭВМ «Минск—22» и изучение на его базе потока экономической информации /Мехтиев Д. М., Рустамов А. М., Бабаев А. М. — Б., АЗНИИТИ, 1973. — 50 с.

152. Сводный координационный план ЕРСИФ-а Азерб. ССР /Рустамов А. М., Совекина Л. Г. — Б.: АЗНИИТИ, 1979. — 60 с.

153. Указатель рубрик справочных картотек ЕРСИФ-а Азерб. ССР. /Рустамов А. М., Мустафаева Р. И. — Б.: АЗНИИТИ, 1980. — 268 с.

154. Указатель цитированной литературы по нефтяной науке и технике («УЦЛ—нефть»). В 2-х частях: Ч. 1. Указатель ссылок. — Б., АЗНИИТИ, 1971. — 202 с.; Ч. 2. Указатель источников /Мехтиев Д. М., Рустамов А. И. Бабаев С. М. — Б., АЗНИИТИ, 1971. — 178 с.

155. Указатель цитированной литературы по экономике нефтедобывающей промышленности и межотраслевым вопросам экономики («УЦЛ—экономика») В 4-х частях: Ч. 1. Указатель ссылок. — Б., АЗНИИТИ, 1973. — 174 с.; Ч. 2. Указатель источников. — Б.: АЗНИИТИ, 1973. — 251 с.; Ч. 3. Указатель цитируемых авторов. — Б.: АЗНИИТИ, 1973. — 110 с.; Ч. 4. Предметный указатель. Б., АЗНИИТИ, 1973. — 90 с.

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

156. Автоматизированная подготовка указателя цитированной литературы и разработка информационно-поисковой системы на его базе /Мехтиев Д. М., Бабаев А. М., Рустамов А. М. //Научно-техн. информ. — сер. 1 — 1974. — № 10. С. 22—29.

157. Автоматизация процессов межбиблиотечного

абонемент в региональной интегральной библиотечно-библиографической системе /Рустамов А. М., Умаров Я. А. //Советское библиотековедение. — 1983. — № 4. — С. 68—76.

158. Автоматизация управления библиотечно-информационными ресурсами народного хозяйства Азерб. ССР: практические результаты, перспективы развития /Рустамов А. М., Мамедов Г. Д. //Народное хозяйство Азербайджана. — 1982. — № 11. — С. 53—61.

159. Единый республиканский справочно-информационный фонд Азерб. ССР: Состояние и перспективы развития /Рустамов А. М., Советкина Л. Г. //Научн. и техн. б.-ки. СССР.—1982. — № 1. — С. 17—22.

160. Информационная база банка данных региональной интегральной автоматизированной библиотечно-библиографической системы: принципы формирования и ведения /Рустамов А. М., Джанибекова Н., Закиев В. Г. //Научн. и техн. б.-ки СССР.—1984.— № 5.—С. 32—44.

161. Книгаханан ишинин комплекс автоматлашдырмасы: Проблемлэр, тэчрүби нэтичэлэр вэ перспективлэр /Рустамов А. М., Умаров Я. А. //Мэдэни-маариф иши. — 1982. — № 1. — С. 26—31.

162. Некоторые результаты сравнительного изучения информационной потребности и запросов нефтяников республики на базе механизации. //Уч. записки: Сер.: Библиотековедения и библиография. /Азербайджанский Государственный Университет. — 1973. — № 2. — С. 107—122.

163. Некоторые принципы оптимизации процесса библиотечного обслуживания на основе распределенных автоматизированных документальных фондов регионального автоматизированного информационного центра /Рустамов А. М., Умаров Я. А. //Научн. и техн. б.-ки СССР. — 1984. — № 11. — С. 38—41.

164. О языковой совместимости РИАБИС в республиканской АСУ народным хозяйством. /Рустамов А. М., Умаров Я. А. //НТИ. Сер. 1. — 1984. — № 4. — С. 14—18.

165. X бешилликдэ Азербайжан нефтьчыхарма сәнајеси ишичләринә китабхана хидмәтинин әсас јекунлары вә перспектив вәзифәләр /Рустамов Ә. М., Бахшәлијев З. Б. //Азербайжан нефть тәсәррүфаты. — 1982 — № 3.— С. 56—60.

166. Опыт комплексной автоматизации библиотечно-

библиографических процессов в Азербайджанской ССР. /Рустамов А. М., Мамедов Г. Д., Джанибеков Н. Г. //Науч. и техн. б.-ки СССР. — 1981. — № 11. — С. 23—29.

167. Организация патентов информации в Азербайджанской ССР: Современное состояние /Рустамов А. М., Джанибеков Н. Г. //Вопросы изобретательства. — 1983. — № 12. — С. 32—38.

168. Региональная интегральная автоматизированная библиотечно-библиографическая система: Принципы разработки подсистем «Библиотечное обслуживание» /Рустамов А. М., Закиев В. Г., Джанибеков Н. Г. — НТИ: сер. 1.—1985. — № 11.—С. 7—13.

169. Состояние и некоторые задачи совершенствования обслуживания работников народного хозяйства Азербайджана нормативно-технической документацией /Рустамов А. М., Алиева Т. М. //Научн. и техн. б.-ки СССР. —1984. — №12. — С. 9—14.

170. Техники китабханаларда автоматлашдырма /Рустамов Ә. М., Умаров Ј. А. //Китаблар аләминдә.—1984. № 1. — С. 48—51.

171. Указатель цитированной литературы в интегральной автоматизированной библиотечно-информационной системе /Рустамов А. М., Алиева Т. М. //Вопросы информационной теории и практики. — М.: ВИНТИ, 1983. — № 48. — С. 69—81.

НӘСӘНОВ МАЈЫЛ МИКАЈЫЛ ОҒЛУ—тарих елмләри намизәди досент.

КИТАБЛАР

172. Книгаханна-библиография тәснифаты: (Ғысалдылмыш вариант): Методики вәсаит) /М. Нәсәнов; Азербайжан Дөвләт Университети. — Б., 1981. — 36 с.

173. «Китабхана фонду» фәнни үзрә практикы мәшғәләләр (Методик көстәриш) /Әлавәләрлә тәрчүмә едәнләри М. Нәсәнов, С. Мустафајева; Азербайжан Дөвләт Университети. — Б., 1986.—66 с.

174. Оптимизация библиотечно-библиографической пропаганды наследия классиков марксизма-ленинизма в условиях развитого социализма: (На примере массовых библиотек г. Баку за 1959—1971 гг): Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук: По специальности библиотековедения и библиографоведения. — Б., 1984,—23 с.

175. Чап эсэрлэринин библиографик тэсвир гайдалары: (Дөвлэт стандарты эсасында) /Тэртиб едэнлэри М. Насанов, А. Аббасова, А. Әлијев; Азәрб. ССР Алл вә Орта Ихтисас Тәһсилли Назирлији.—Б., АДУ, 1984.— 85 с.

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

176. Аналитик тэсвирләр //Мәдәни-маариф иши. — 1983.— № 3. — С. 12—14.

177. Бақы шәһәр күтләви китабханаларында В. И. Ленин эсэрлэринин тәблиғи //Елми эсэрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1970. — № 1. — С. 39—44.

178. Бақы шәһәр күтләви китабханаларында партија тарихинә даир әдәбијјатын тәблиғи //Елми эсэрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1971.— № 2. — С. 62—67.

179. Бақы шәһәр күтләви китабханаларында тарихә даир әдәбијјатын тәблиғи //Елми эсэрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1975. — №1. — С. 56—63.

180. Бөјүк нәзәри ирсә јијәләnmәк јоллары //Тәшвиғатчы. — 1970. — № 6. С. 14—16.

181. В. И. Ленин китабхана фондларынын комплектләшдирилмәси һаггында //Елми эсэрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1977. — № 2. — С. 44—49.

182. Китабханаларда В. И. Ленин эсэрлэринин тәблиғи //Китаблар аләминдә. — 1969. — № 3. — С. 13—16.

183. Китабхана фондунун горунмасынын бә'зи мәсәләләри //Елми эсэрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1978. — № 2. — С. 29—35.

184. Китабхана фондларынын өјрәнилмәси вә онун комплектләшдирмәјә тә'сири //Мүасир мәрһәләдә Азәрбајчанда китабхана иши мәсәләләри: (Елми эсэрлэрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети.— Б., 1981. — С. 58—73.

185. Китабхана фондларынын комплектләшдирилмәси вә онун китаб верилишинә тә'сири //Елми эсэрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1974. — № 2. — С. 16—21.

186. Китабханаларда чари комплектләшдирмәнин тәшкили вә онун әһәмијјәти: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети.— 1977. — № 2. — С. 33—41.

187. Күтләви китабханаларда марксизм-ленинизм классикләри эсэрлэринин тәблиғи едилмәси //Елми эсэрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1969. — № 4.—С. 36—41.

188. Күтләви китабханаларда марксизм-ленинизм классикләри эсэрлэри тәблиғинин јени форма вә үсуллары //Елми эсэрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1973.— № 1. — С. 11—19.

189. Күтләви китабханаларда марксизм-ленинизм классикләри эсэрлэри тәблиғинин фәрди иш формалары //Елми эсэрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1975. — № 2. — С. 15—23.

190. Күтләви китабханаларда чап эсэрлэринин библиографик тәсвири һаггында /М. Насанов, А. Әлијев //Мәдәни-маариф иши. — 1982. — № 2. — С. 26—29.

191. Коллектив мүәллифли эсэрлэрин тәсвири /М. Насанов, С. Мустафајева //Мәдәни-маариф иши. — 1984.— № 4. — С. 30—31.

192. Марксизм-ленинизм классикләринин эсэрлэри күтләви китабхана фондларынын әсас тәркиб һиссәсидир. //Елми эсэрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1974.—№1.—С. 3—7.

193. Мә'налы һәјат //Мәдәни-маариф иши. 1980.— № 1. С. 42—43.

194. Мәркәзләшдирилмиш китабхана ишинин мәркәзләшдирилмәси мәсәләләри: (Елми эсэрлэрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1986.—С. 39—45.

195. Н. К. Крупскаја китабхана фондларынын комплектләшдирилмәси һаггында //Елми эсэрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1979,—№1.—С. 8—13.

196. Некоторые результаты исследования читательских интересов на труды классиков марксизма-ленинизма в массовых библиотеках и определение путей их оптимизации //Библиотечное обслуживание населения в

Азербайджане в условиях развитого социализма: (Тематический сборник научных трудов) /Азербайджанский Государственный Университет. — Б., 1983. — С. 94—105.

197. Охучуларын ичтиман-сијаси көрүшләринин формалашмасында китабхананын ролу //Китаблар аләминдә. — 1986. — № 2. — С. 37—39.

197. Партија вә дәвләт сәнәдләринин Бақы шәһәр күтләви китабханаларында тәблиғи //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дәвләт Университети. — 1972. — № 1. — С. 18—23.

199. Серијалы нәшрләрин тәвири /М. Нәсәнов, А. Әлијев //Мәдәни-маариф иши. — 1983. — № 1. — С. 29—31.

200. Чохчилдди нәшрләрин тәвири //Мәдәни-маариф иши. — 1982. — № 4. — С. 24—87.

БАШ МҮӘЛЛИМ ВӘ МҮӘЛЛИМЛӘР

ШӘМСИЗАДӘ МУРАД ИБАД ОҒЛУ — баш мұәллим.

ЕЛМИ МӘҒАЛӘЛӘР

201. Бақы күтләви китабханаларда XXV гурултајын материалларынын тәблиғи //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дәвләт Университети. — 1978. — № 2. — С. 18—22.

202. Бақы ушаг китабханалары социализмин гәләбәси, мөһкәмләnmәси вә инкишафы дөврүндә //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дәвләт Университети. — 1970. — № 1. — С. 59—62.

203. Бақы ушаг китабханаларынын инкишафы тарихиндән: (1945—1950) //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дәвләт Университети. — 1972. — № 1. — С. 56—60.

204. Бақы ушаг китабханаларынын јаранмасы вә инкишафы //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дәвләт Университети. — 1969. — № 3. — С. 59—64.

205. Бақы ушаг китабханалары өлкәнин социалистчәсинә сәнәјеләшдирилмәси вә 1-чи 5-илликләр дөврүндә //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиог-

рафија сер. /Азәрбајчан Дәвләт Университети. — 1972. — № 2. — С. 54—57.

206. Бақы ушаг китабханалары инкишаф етмиш социализм дөврүндә //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дәвләт Университети. — 1976. — № 1. — С. 46—50.

207. Н. К. Крупскаја охучу марағы һаггында //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дәвләт Университети. — 1979. — № 1. — С. 3—7.

АББАСОВА АЛМАС НҮСРӘТ ГЫЗЫ — баш мұәллим.

КИТАБЛАР

208. Чап әсәрләринин библиографик тәсвир гәјдалары: (Дәвләт стандарты әсасында) /Азәрбајчан ССР Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлији. — Б., АДУ, 1984. — 86 с.

ЕЛМИ МӘҒАЛӘЛӘР

209. Бејнәлмиләл тәрбијәјә даир китаб фондларынын формалашмасы //Мүасир мәрһәләдә Азәрбајчанда китабхана иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмүәси) /Азәрбајчан Дәвләт Университети. — Б., 1981. — С. 92—100.

210. Мәркәзләшдирилмиш китабхана системи шәраитиндә методики иш //Азәрбајчанда китабхана ишинин мәркәзләшдирилмәси мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмүәси) /Азәрбајчан Дәвләт Университети. — Б., 1986. — С. 32—45.

211. Мәркәзләшмә шәраитиндә охучулар хидмәт ишинин тәшкилинин сәмәрәлилији //Инкишаф етмиш социализм шәраитиндә Азәрбајчанда әһалијә китабхана хидмәтинин тәшкили, филиал китабханаларда хидмәтин тәшкили: (Елми әсәрләрин тематик мәчмүәси) /Азәрбајчан Дәвләт Университети. — Б., 1983. — С. 45—54.

212. Мәркәзләшдирилмиш китабхана системи шәраитиндә физнал китабханаларда хидмәтин тәшкили //Елми әсәрләр /Азәрбајчан Дәвләт Республика китабханасы. — Б., 1986. — С.

213. М. Ф. Ахундов адына республика китабханасынын инкишаф тарихиндән: 1923—1940 //Елми әсәрләр:

Китабханашунаслыг вэ библиографија сер. /Азербайжан Дөвлэт Университети. — 1974. — № 1. — С. 25—31.

214. М. Ф. Ахундов адына республика китабханасы Бөйүк Вәтән муһарибәси илләриндә //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вэ библиографија сер. /Азербайжан Дөвлэт Университети. — 1977. — № 2. — С. 33—42.

215. Сосиалист бејнәлмиләлчилији тәрбијәсиндә китабханаларын ролу //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вэ библиографија сер. /Азербайжан Дөвлэт Университети. — 1973. — № 2. — С. 73—76.

МУСТАФАЈЕВА СӘНУБӘР МИКАЈЫЛ ГЫЗЫ — баш муәллим.
КИТАБЛАР

216. «Китабхана фонду» фәнни үзрә практик мәшгәләр (Методики көстәриш) /Азербайжан Дөвлэт Университети. — Б., 1986.—66 с.

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

217. Бакы шәһәриндә әһалијә сәјјар китабхана хидмәти //Инкишаф етмиш сосиализм шәраитиндә Азербайжанда әһалијә китабхана хидмәтинин тәшкили: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азербайжан Дөвлэт Университети. — Б., 1983. — С. 87—93.

218. Елми атеистик әдәбијатын тәблиғинин формалары //Мүасир мәрһәләдә Азербайжанда китабхана иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азербайжан Дөвлэт Университети. — Б., 1981. — С. 101—108.

219. Кәнчләрә китабхана хидмәтинин тәшкили //Мәдәни-маариф иши. — 1986. — № 1. — С. 12—13.

220. Коллектив муәллифли әсәрләрин тәвири //Мәдәни-маариф иши. — 1984. — № 4. — 30—31.

221. Күтләви китабханаларда елми-атеистик әдәбијатын тәблиғи //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вэ библиографија сер. /Азербайжан Дөвлэт Университети. — 1974. — № 1. — С. 44—49.

ШИХЗАМАНОВА КӘМАЛӘ МӘММӘДРЗА ГЫЗЫ — баш муәллим.

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

222. Массовая работа библиотек на современном этапе //Библиотечное обслуживание населения в Азербайджане в условиях развитого социализма: (Темати-

ческий сб. науч. трудов) /Азербайджанский Государственный Университет. — Б., 1983. — С. 71—77.

223. Поэзия как важное средство эстетического воспитания читателей //Ученые записки: Сер. библиотечное и библиография /Азербайджанский Государственный Университет. — 1973. — № 1. — С. 11 — 15.

224. Пропаганда Ленинского населения в массовых библиотеках //Вопросы библиотечной работы в Азербайджане на современном этапе: (Тематич. сб. науч. трудов) /Азербайджанский Государственный Университет. — Б., 1981.—С. 86—91.

225. Пропаганда литературы по интернациональному воспитанию //Ученые записки: Сер. библиотечное и библиография /Азербайджанский Государственный Университет. — 1972. — № 2. — С. 65—69.

226. Пропаганда художественной литературы и эстетического воспитания //Ученые записки: Сер. библиотечное и библиография /Азербайджанский Государственный Университет. — 1971. — № 2. — С. 64—68.

ӘЛИЈЕВ АШУР МҮСӘЈИБ ОҒЛУ — баш муәллим.

КИТАБЛАР

227. Чап әсәрләринин библиографик тәсвир гәјдалары: (Дөвлэт стандарты әсасында) /М. Нәсәнов, А. Аббасова, А. Әлијев; Азәрб. ССР Али вә Орта Ихтисас Тәһсилли Назирлији.—Б.: АДУ, 1984.—86 с.

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

228. Аналитик библиографик тәсвирләр /М. Нәсәнов, А. Әлијев //Мәдәни-маариф иши. — 1983. — № 3. — С. 12—14.

229. Күтләви китабханаларда чап әсәрләринин библиографик тәвири һаггында //Мәдәни-маариф иши. — 1982. — № 2. — С. 26—29.

230. Көркәмли китабханашунаслыг-алим //Мәдәни-маариф иши. — 1982: — № 4. — С. 32—33.

231. Мәркәзләшдирилмиш китабхана системи шәраитиндә республика әһалисинә китабхана хидмәтинин тәшкили //Азербайжанда китабхана ишинин мәркәзләшдирилмәси мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуә-

си) /Азәрбајчан Дөвләт Университети.—Б., 1986.—С. 56—65.

232. Мүһарибәдән сонра халг тәсәррүфатынын бәрпа вә инкишафы дөврүндә Нахчыван МССР-дә китабхана иши: (1946—1951) //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1978. — № 2. — С. 42—50.

233. Нахчыван МССР-нин елми вә хүсуси китабханаларында елми ишчиләрә вә мүтәхәссисләрә китабхана-библиографија хидмәтинин бәзи мәсәләләри //Соснализмин тәкмилләшдирилмәси илләриндә Азәрбајчанда елми ишчиләрә китабхана-библиографија хидмәти: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1985.—С. 26—34.

234. Нахчыван МССР-дә күтләви китабханаларын инкишафы: (1966—1970) //Мүасир мәрһәләдә Азәрбајчанда китабхана иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети.—Б., 1981. — С. 71—85.

235. Нахчыван МССР-дә мәркәзләшдирилмиш китабхана системинин тәшкилине даир //Елми әсәрләр/ Республика Дөвләт Китабханасы. — 1983.—Бур. 2.—С. 105—119.

236. Нахчыван МССР-дә Совет һакимијјәтинин илк илләри вә бәрпа дөврүндә китабхана иши //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1977. — № 2.—С. 58—64.

237. Серијалы нәшрләрин тәсвири /М. Һәсәнов, пулика Дөвләт Китабханасы. — 1983.—Бур. 2.—С. 29—31.

238. Халг тәсәррүфатынын социалистчәсинә јенидән гурулмасы, социализм чәмијјәтинин мөһкәмләндирилмәси вә инкишафы дөврүндә Нахчыван МССР-дә китабхана иши: (1933—1940) //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер: /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1979. — № 1. — С. 47—56.

239. Чохчилдли нәшрләрин тәсвири /М. Һәсәнов, А. Әлијев //Мәдәни-маариф иши. — 1982. — № 4. — С. 24—27.

БАҒЫРОВ МУРТУЗ МӘММӘДБАҒЫР ОҒЛУ — мұәллим.

КИТАБЛАР

240. Нахчыван јазычылары: Библиографија /Азәрбајчан Республика Дөвләт Китабханасы.—Б., 1977.—78 с.

241. Һүсәјн Рази: Анадан олмасынын 50 иллији: Буклет.—Нахчыван, 1975.—8 с.

ЕЛМИ МӘҒАЛӘЛӘР

242. Мә'нәви јүксәлиш /Ленин орденли, Азәрбајчан ССР-ин әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси, М. Әзизбәјов адына Бақы шәһәр китабханасынын шө'бә мүдирі, Төһрә Бабајева һаггында/ //Мәдәни-маариф иши.—1985.—№ 3.—С. 33—34.

243. Мә'нәви тәрбијәә даир әдәбијјат тәблиғи јени инсанын формалашмасында әсас амилләрдән бири кими (1984-чү илдә јеринә јетирилмиш елми-тәдгигат ишләринин јекунуна һәср олунмуш елми конфрансын материаллары (апрел)—Б., АДУ, 1986.—76 с.

244. Мәркәзләшдирилмиш китабхана системиндә мүһәндис-техники ишчиләрә китабхана хидмәти //Соснализмин тәкмилләшдирилмәси илләриндә Азәрбајчанда елми ишчиләрә китабхана-библиографија хидмәти: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1985. — С. 11—18.

245. Мәркәзләшдирилмиш китабхана системи шәраитиндә республика әһалисинә китабхана хидмәтинин тәшкили //Азәрбајчанда китабхана ишинин мәркәзләшдирилмәси мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1986. — С. 56—65.

246. Нахчыван республика китабханасы. М. С. Ордубади адына //АСЕ.—4. —Б., 1983.—С. 176.

247. Фәхримиз: /Чулфа рајон МКС-нин Норашен кәнд китабхана—филиалынын мүдирі, Нахчыван МССР Әмәкдар Мәдәнијјәт ишчиси, Имран Мәммәдов һаггында/ //Мәдәни-маариф иши. — 1975. — № 1. — С. 44—45.

248. Ханбачы: (Көркәмли маарифпәрвәр Чейран Бајрамованын «Тути» журналында иштиракы һаггында) //Азәрбајчан гадыны. — 1983. — № 3. — С. 20.

ЕЛМИ МӘҒАЛӘЛӘР

249. Азәрбајҗанда техники китабханаларын мәркәзләшдирилмәси //Азәрбајҗанда китабхана ишинин мәркәзләшдирилмәси мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — Б., 1986. — С. 66—73.

250. Елми-техники китабханаларын иши һаггында үмумиттифаг методик семинар мүшавирә //Азәрбајҗан нефт тәсәррүфаты. — 1982. — № 9. — С. 61—62.

251. Китабханалар елми-техники тәрәггинин хидмәтиндә //Мәдәни-маариф иши. — 1981. — № 1. — С. 46—47.

252. Нефт е'малы вә нефт кимја сәнајеси ишчиләринә китабхана хидмәти вә онун инкишаф перспективләри (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — Б., 1985. — С. 35—42.

253. Онунчу бешилликдә Азәрбајҗан нефтчыхарма сәнајеси ишчиләринә китабхана хидмәтинин әсас јекунлары вә перспектив вәзифәләри //Азәрбајҗан нефт тәсәррүфаты. — 1982. — № 3. — С. 55—61.

ЧӘФӘРОВ АКИФ ӘМИРАСЛАН ОҒЛУ — мүәллим.

ЕЛМИ МӘҒАЛӘЛӘР

254. IX бешилликдә Азәрбајҗанда кәнд тәсәррүфаты мүтәхәссләрин вә елми ишчиләрә китабхана хидмәтинин тәшкили //Мүасир мәрһәләдә Азәрбајҗан китабхана иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — Б., 1981. — С. 124—131.

255. Кәнд тәсәррүфаты мүтәхәссләринә китабхана хидмәтинин бә'зи мәсәләләри. //Азәрбајҗан ССР али мәктәб аспирантларынын I республика елми конфрансынын програмы. — Б., 1979. — С. 37.

256. Кәнд тәсәррүфаты мүтәхәссләринә вә елми ишчиләрә китабхана хидмәтинин тәшкили тарихиндән //Азәрбајҗан ССР али мәктәб аспирантларынын II республика елми конфрансынын програмы. — Б., 1980. — С. 48.

257. Мәркәзләшмә шәраитиндә кәнд әһалисинә китабхана хидмәтинин тәшкили //Азәрбајҗанда китабхана ишинин мәркәзләшдирилмәси мәсәләләри: (Елми әсәрләрин мәвзу мәчмуәси) //Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — Б., 1986. — С. 25—31.

258. Мүасир дөврдә Азәрбајҗан ССР кәнд тәсәррүфаты мүтәхәссләринә китабхана хидмәтинин тәшкили //Инкишаф етмиш социализм шәраитиндә Азәрбајҗанда әһалијә китабхана хидмәтинин тәшкили: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — Б., 1983. — С. 128—135.

259. X бешилликдә Азәрбајҗан ССР кәнд тәсәррүфаты мүтәхәссләринә вә елми ишчиләрә китабхана хидмәтинин тәшкили. //Социализмин тәкмилләшдирилмәси илләриндә Азәрбајҗанда елми ишчиләрә китабхана библиографија хидмәти: (Елми әсәрләрин мәвзу мәчмуәси) /Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — Б., 1985. — С. 42—48.

II. БИБЛИОГРАФИЈА КАФЕДРАСЫ

ӘЛИЈЕВ ЗӘҺРАБ НҮСЕЈН ОҒЛУ — педагожи елмләр һәмнәзәди досент, Азәрбајҗан ССР Әмәкдар Мәдәнијәт ишчиси

КИТАБЛАР

260. Азәрбајҗан библиографијасынын тарихи. /1920—1970/: Дәрс вәсәнти. — Б.: АДУ, 1978. — 77 с.

261. Азәрбајҗанда библиографија ишинин вәзијјәти вә инкишафы тарихиндән (1945—1956). — Б., 1960. — 63 с.

262. Азәрбајҗан мәтбуат салнамәси вә чап карточкаларындан истифадә олунмасы. — Б., 1962. — 36 с.

263. Библиогрфијанын нәзәријјәси вә методикасы: Дәрс вәсәнти. — Б.: АДУ, 1973. — 84 с.

264. Китабханада мә'лумат-библиографија апаратынын тәшкили. — Б.: АДУ, 1966. — 32 с.

265. Развитие библиографической работы в Азербайджане (1920—1958 гг.): Автореферат диссертации, представленный на соискание ученой степени кандидата педагогических наук (по специальности: библиография). — Б., 1963. — 22 с.

265. Төвсијә библиографик вәсаитләрин тәртиби методикасы: Дәрс вәсаити:—Б., АДУ, 1960.—36 с.

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

267. Азәрбајчан библиографијасынын бә'зи методики мәсәләләри //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1978. — № 1. — С. 26—38.

268. Азәрбајчанда тәбиәтшүнаслыг, техника вә кәнд тәсәрруфаты библиографијасынын инкишафына даир: (1946—1970-чи илләр) //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1976. — № 1.—С. 32—39.

269. Азәрбајчанда төвсијә библиографијасынын инкишафы тарихиндән: (1920—1941) //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1971. — № 1. — С. 13—19.

270. Азәрбајчанда төвсијә библиографијасынын мүасир вәзијәти //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети.—1973. — № 2. С. 11—17.

271. Барлы, бәһәрли өмүр /З. Әлијев, Е. Бәдәлов //Мәдәни-маариф иши. — 1979. — № 1. — С. 31—32.

272. Догузунчу бешилликдә Азәрбајчанда ретроспектив библиографијанын инкишафы //Мүасир мәрһәләдә Азәрбајчанда библиографија иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1982. — С. 22—36.

273. Мүасир дөврдә Азәрбајчанда елми-тәдгигат ишчиләрин вә мүтәхәссисләринин библиографик тә'минатынын әсас истигамәтләри //Социализмин тәкмилләшдирилмәси илләриндә Азәрбајчанда елми ишчиләрә китабхана-библиографија хидмәти: (Елми әсәрләрин мөвзу мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1985. — С. 19—55.

274. XIX әсрин ахыры, XX әсрин әввәлләриндә Азәрбајчанда тәбиәт елмләри үзрә әдәбијјатын библиографијасы һаггында //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1973. — № 2. — С. 11—17.

275. Республикада үмуми библиографијанын мүасир вәзијәти вә даһа да тәкмилләшдирилмәси вәзифәләри //Сәнәд ахыны вә елмин мүхтәлиф сәһәләринин библи-

ографик тә'минаты проблемләри: (Елми әсәрләрин мөвзу мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1986. — С. 11—17.

276. Совет Азәрбајчанында библиографијанын јаранмасы вә инкишафы тарихиндән: (1920—1928) //Елми гејдләр /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1958. — № 6.—С. 107—109.

277. Совет Азәрбајчанында тәбиәт елмләринин библиографијасына даир: (1920—1940) //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1974. — № 1. — С. 58—63.

278. Сов. ИКП МК-нын «Зәһмәткешләрин коммунист тәрбијәсиндә вә елми-техники тәрәггидә китабханаларын ролуну артырмаг һаггында (8 мај 1974-чү ил) гәрары вә Азәрбајчанда библиографијанын инкишафы вәзифәләри» //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. —1975.— № 2. — С. 3—7.

ЕЛМЛӘР НАМИЗӘДЛӘРИ ВӘ ДОСЕНТЛӘРИ
АЛЛАҺВЕРДИЈЕВ БАЈРАМ ВӘЛИ ОҒЛУ—филолокија елмләри наimizли, доцент

КИТАБЛАР

279. Китаблар һаггында китаб.—Б., Кәнчлик.—1960. — 96 с.

280. Китабшүнаслыг: Дәрс вәсаити. — Б.: АДУ, 1974.—182 с.

281. Средневековая азербайджанская книга (XI—XII вв): Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. — Б., 1968. — 20 с.

282. Азәрбајчанда елми, елми-техники чәмијјәтләрин, комитәләрин, идарә вә мүәссисәләрин техники әдәбијјатын нәшри сәһәсиндә фәалијјәтләри //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1979. — № 2.— С. 17—21.

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

283. Азәрбајчанда елми-тәбии вә техники әдәбијјатын нәшри: (1920—1930) //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1971. — № 2. — С. 10—16.

8 сиф. 887

284. Азәрбајҹанда техникы әдәбијатын нәшри: (1953—1958) //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија. сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1974. — № 1. — С. 79—87.

285. Бөјүк Вәтән муһарибәси илләриндә Азәрбајҹанда техникы әдәбијатын нәшри: (1941—1945) //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1972. — № 1. — С. 3—10.

286. Бөјүк Вәтән муһарибәси илләриндә Азәрбајҹанда техникы әдәбијатын нәшри: (1941—1945) //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1972. — № 2. — С. 37—45.

287. В. И. Ленинин Кремлдәки шәхси китабханасында Азәрбајҹанын техникы китаблары //Мәдәни-маариф ишн. — 1983. — № 2. — С. 32—33.

288. Елми-техникы әдәбијат елми ишчиләрә вә мүтәхәссисләрә библиографик хидмәтин әсас амили кими /Соснализмин тәкмилләшдирилмәси илләриндә Азәрбајҹанда елми ишчиләрә китабхана-библиографија хидмәти: (Елми әсәрләрин мөвзу мәчмуәси) /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — Б., 1985. — С. 56—64.

289. Елми-техникы тәрәгги вә библиографија //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1978. — № 1. — С. 3—8.

290. Зәнкин вә гијмәтли мәлүмәт мәнбәји //Китаблар аләминдә. — 1972. — № 3. — С. 53—54.

291. Илк китаб нәшрләри //Китаблар аләминдә. — 1967. — № 3. — С. 56—57.

292. Инкишаф етмиш соснализм чәмијјәти дөврүндә Азәрбајҹанда техникы әдәбијатын нәшринин инкишафы: (1966—1970-чи илләр) //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1977. — № 1. — С. 42—51.

293. Китаб кечмишдә вә инди //Елм вә һәјат. — 1967. — № 12. — С. 28—29.

294. Мүасир дөврдә Азәрбајҹанда техникы библиографијанын вәзијјәти вә инкишаф перспективләри //Мүасир мәрһәләдә Азәрбајҹанда библиографија иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — Б., 1982. — С. 63—80.

295. Мүасир мәрһәләдә Азәрбајҹанда техника үзрә

сәнәд ахыны тәдгигинин бә'зи нәтичәләри //Сәнәд ахыны вә елмин мүхтәлиф сәһәләринин библиографик тәминаты проблемләри: (Елми әсәрләрин мөвзу мәчмуәси) /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — Б., 1986. — С. 3—10.

296. XVIII әсрин биринчи јарысында Азәрбајҹанда әлјазма китабларынын бә'зи хүсусијјәтләри //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1970. — № 1. — С. 45—50.

297. Низами китаб вә мүталиә һаггында //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети — 1971. — № 1. — С. 31—39.

298. Соснализм чәмијјәтинин тәкмилләшдирилмәси вә тәдричән коммунизмә кечид дөврүндә Азәрбајҹанда техникы әдәбијатын нәшринин бә'зи мәсәләләри (1959—1965) //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1974. — № 2. — С. 37—45.

299. Сосналист халг тәсәрруфатынын бәрпа вә инкишафы дөврүндә Азәрбајҹанда техникы әдәбијатын нәшри: (1945—1953) //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1973. — № 2. — С. 37—48.

300. Факултә 25 илдә //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1973. — № 1. — С. 68—73.

БАЈРАМОВ ФӘРМАН АСЛАН ОҒЛУ — филологија елмләри
намизәди, досент.

КИТАБЛАР

301. История издания литературного наследия Джа-лила Мамедкулизаде и библиография о писателе: Автореферат на соискание ученой степени кандидата филологических наук. — Б., 1970. — 21 с.

302. Ичтимаи-сијаси әдәбијатын библиографијасы: Методик көстәриш (С. М. Киров адына АДУ-нун китабханачылыг факултәсинин гијаби шөбәсинин IV—V курс тәләбәләри үчүн). Б.: АДУ, 1984. — 19 с.

303. Нәриман Нәриманов: (1870—1970): Библиогра-фик көстәричи. — Б.: Азәрнәшр, 1972. — 147 с.

304. Ч. Мəммəдгулузadə: (Библиографија). — Б., Азəрнəшр, 1966. — 266 с.

ЕЛМИ МƏГАЛƏЛƏР

305. Азəрбајчанда тəдрис-педagoжи əдəбијјатын нəшри: (1920—1932) //Елми əсəрлəр: Китабханашұнаслыг вə библиографија сер. /Азəрбајчан Дəвлəт Университети. — 1972. — № 1. — С. 24—29.

306. Азəрбајчанда ушаг əдəбијјаты библиографијасынын инкишафы //Мүасир мəрһəлəдə Азəрбајчанда библиографија иши мəсəлəлəри: (Елми əсəрлəрин тематик мəчмуəsi) /Азəрбајчан Дəвлəт Университети. — Б., 1982. — С. 52—61.

307. Азəрбајчан маарифчилəри вə библиографија //Китаблар алəминдə. — 1985. — № 2. — С. 13—14.

308. Бакыхановун библиографик фəалијјəти //Елми əсəрлəр: Китабханашұнаслыг вə библиографија сер. /Азəрбајчан Дəвлəт Университети. — 1971. — № 2. — С. 58—61.

309. В. И. Ленин əсəрлəри там кўллијјатынын мəвзу кəстəричисиндəн нəчə истифадə етмəли //Китаблар алəминдə. — 1984. — № 1. — С. 32—33.

310. «Əкинчи» гəзəти вə Азəрбајчан китаб. мəдəнијјəти //Елми əсəрлəр: Китабханашұнаслыг вə библиографија сер. /Азəрбајчан Дəвлəт Университети. — 1974. — № 2. — С. 28—36.

311. Ингилаба гəдəр Азəрбајчан дилиндə тəдрис педagoжи əдəбијјатын нəшри //Елми əсəрлəр: Китабханашұнаслыг вə библиографија сер. /Азəрбајчан Дəвлəт Университети. — 1972. — № 2. — С. 46—56.

312. Ј. В. Чəмəнзəминли јарадычылыгында китабхана вə библиографија мəсəлəлəри //Китаблар алəминдə. — 1980. — № 3. — С. 45—48.

313. Китабханачынын библиографик бирлији //Китаблар алəминдə. — 1982. — № 3. — С. 43—45.

314. Кəркəмли китабханашұнас вə библиограф алим //Китаблар алəминдə. — 1984. — № 3. — С. 21—23.

315. М. С. Ордубади јарадычылыгында мўталиə мəсəлəлəри //Елми əсəрлəр: Китабханашұнаслыг вə библиографија сер. /Азəрбајчан Дəвлəт Университети. — 1972. — № 6. — С. 26—29.

316. Мүасир дəврдə Азəрбајчанда партија вə совет ишчилəринин библиографик тəминатынын вəзијјəти вə

вəзифəлəри //Сəнəд ахыны вə елмин мўхтəлиф сəһəлəринин библиографик тəминаты проблемлəри: (Елми əсəрлəрин мəвзу мəчмуəsi) /Азəрбајчан Дəвлəт Университети. — Б., 1986. — С. 18—25.

317. Мүасир дəврдə ичтимаи елмлəр үзрə мəшғул олан мўтəхəссислəрин библиографик тəминат системи /Сосиализмин тəкмиллəшдирилмəsi иллəриндə Азəрбајчанда елми ишчилəрə китабхана-библиографија хидмəти: (Елми əсəрлəрин мəвзу мəчмуəsi) /Азəрбајчан Дəвлəт Университети. — Б., 1985. — С. 65—70.

318. Н. Нəриманов китаб мəдəнијјəти һаггында //Китаблар алəминдə. — 1981. — № 3. — С. 26—28.

319. Салман Мўмтазын библиографик фəалијјəти //Елми əсəрлəр: Китабханашұнаслыг вə библиографија сер. /Азəрбајчан Дəвлəт Университети. — 1977. — № 1. — С. 59—65.

320. Фирудин бəј Кəчəрли //Елми əсəрлəр: Китабханашұнаслыг вə библиографија сер. /Азəрбајчан Дəвлəт Университети. — 1971. — № 2. — С. 81—85.

321. Һачы Зејналабдин Ширвани вə библиографија //Елми əсəрлəр: Китабханашұнаслыг вə библиографија сер. /Азəрбајчан Дəвлəт Университети. — 1975. — № 2. — С. 63—69.

322. Ч. Мəммəдгулузadəнин бə'зи кизли имзалары //Елми əсəрлəр: Китабханашұнаслыг вə библиографија сер. /Азəрбајчан Дəвлəт Университети. — 1973. — № 3. — С. 33—38.

ХƏЛƏФОВ ƏШРƏФ ТЕЈМУР ОҒЛУ — педagoжи елмлəр нəмизəди, досент

КИТАБЛАР

323. Азəрбајчанда Совет һакимијјəти гурулмасынын 40 иллији: Библиографик вə методик материаллар. — Б., 1960. — 85 с.

324. Азəрбајчан əдəбијјатында колхоз кəнди: Библиографик кəстəричи. — Б., 1958. — 42 с.

325. Азəрбајчан Совет əдəбијјаты: Библиографик кəстəричи. — Б., 1954. — 65 с.

326. Бəдин əдəбијјат вə əдəбијјатшұнаслыгын библиографијасы: (Дəрс вəсəити). — Б.: АДУ, 1985. — 79 с.

327. Биринчи рус ингилабы: Аннотасијалы тəвсијə библиографик кəстəричи. — Б., 1956. — 27 с.

328. Елм вэ дин: Төвсијә библиографик кәстәричи.— Б., 1954. — 38 с.
329. Карл Маркс вэ Фридрих Енkelс әсәрләринин библиографик кәстәричиси. — Б., 1965.—64 с.
330. Күтләви китабханаларда кәнчләрин мүталиәсинә рәһбәрлик. — Б., 1957. — 32 с.
331. Марксизм-ленинизм баниләри әсәрләринин библиографијасы: (Дәрс вәсәити).—Б., АДУ, 1975.—82 с.
332. Мейди Нүсәјн: Библиографија. — Б., 1959.—59 с.
333. Мәһәммәд Фүзули: Библиографик кәстәричи.— Б., 1958. — 32 с.
334. Мүталиә мәдәнијјәти һаггында.—Б., 1965.—39 с.
335. И. К. Крупскаја, Әсәрләри Азәрбајчан дилиндә: Библиографик кәстәричи. — Б., 1968. — 54 с.
336. Рәјон китабханалары. — Б., 1957. — 47 с.
337. Руководство внеклассным чтением учащихся V—VIII классов (по материалам и опыту работы школьных и детских библиотек Азерб. ССР) автореферат диссертации, представленной на соискание ученой степени педагогических наук. — Б., 1966. — 21 с.
338. Сов. ИКП XX гурултајы материалларынын китабханаларда тәблиғи. — Б., 1956. — 44 с.
339. Ушаг вә мәктәб китабханаларына методик көмәк. — Б., 1958. — 64 с.
340. Халг јазычысы С. Рәһимов: Библиографик кәстәричи, —Б., 1953. —54. с.

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

341. Азәрбајчанда бәди әдәбијјат библиографијасынын бә'зи мәсәләләри //Елми әсәрләр: /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1961. — № 3. — С. 91 — 105.
342. Азәрбајчанда бәди әдәбијјат вә әдәбијјатшүнаслыг елми-көмәкчи библиографијасынын мүасир вәзијјәти //Мүасир мәрһәләдә Азәрбајчанда библиографија иши мәсәләләри: (Елми әсәрләрин топлусу) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1982. — С. 37—51.
343. Азәрбајчан әдәбијјаты библиографијасынын методикасы һаггында //Елми әсәрләр: /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1963. № 3. — С. 29—35.
344. Азәри әдәбијјаты библиографијасынын тәртиби үсулларынын елми әсаслары һаггында //Елми әсәрләр: 118

Дил вә әдәбијјат сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1967.—№4.—С. 121—128.

345. Бәди әдәбијјат ахынынын мүасир Азәрбајчан Совет библиографијасынын объекти кими өјрәнилмәси //Сәһәд ахыны вә елмин мүхтәлиф сәһәләринин библиографик тә'минаты проблемләри: (Елми әсәрләрин мөвзу мәчмүәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети.— Б., 1986. — С. 18—25.

346. Бәди әдәбијјатын мөвзу библиографијасы. //Тарихи вә әләмәтдар күнләр тәгвими.—1967. № 1. —С. 54—55.

347. Бәди әсәр, јазычы вә охучу мүнасибәтләринә даир //Мәдәни-маариф иши. — 1982. — № 4. — С. 24—25.

348. Библиограф әмәјинин елми тәшкили мәсәләләри //Мәдәни-маариф иши. — 1977. — № 4. — С. 26—28.

349. Библиографија вә информасија //Китаблар әләминдә. — 1974. — № 2. — С. 57—58.

350. Библиографија әмәли фәалијјәт сәһәсидир //Китаблар әләминдә. — 1982. — № 1. — С. 18.

351. Библиографија ишинин тәшкили һаггында Ленин декрети //Китаблар әләминдә.—1969. № 3.—С. 4—7.

352. Библиографија даир јени стандарт һаггында //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1979.— № 1. — С. 20—25.

353. Библиографија терминләри һаггында //Республика Дөвләт китабханасынын әсәрләри.—1980.—№1.— С. 89—109.

354. Библиографијашүнаслыг билијинин тәблиғи мәсәләләри //Китаблар әләминдә.—1976.—№4.—С. 39—42.

355. Библиографик вә каталогдүзәлтмә тәсвирләри арасындакы фәргләр арадан галдырылмасы јоллары һаггында //Мәдәни-маариф иши. — 1979. — № 4. —С. 35—36.

356. Библиографик кәстәричи //Китаблар әләминдә. — 1981. — № 3. — С. 35—38.

357. Библиографик тәсвирин функцијасы //Китаблар әләминдә. — 1980. — № 4. — С. 34—36.

358. Библиографик тәсвир //Китаблар әләминдә.— 1979. — № 4.— С. 27—29.

359. В. И. Ленин библиографија һаггында //Китаблар аләминдә.—1969.—№ 2. — С. 3—26.

360. В. И. Ленин библиографик мәнбәләрдән истифадә етмәси һаггында //Азәрбајҗан мәктәби. — 1969.—№ 11. — С. 22—27.

351. В. И. Ленин әсәрләри нәшринин библиографиясы һаггында //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајҗан Дөвләт Университети.—1973. — № 2. — С. 26—34.

362. В. И. Ленин әсәрләри нәшринин көстәричиләри һаггында //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајҗан Дөвләт Университети.—1974. — № 1. — С. 50—58.

363. В. И. Ленин әсәрләринин ССРИ-дә нәшри //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — 1973. — № 2. — С. 26—34.

364 В. И. Ленин китабдан истифадә етмәк методу һаггында //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — 1970. — № 1. — С. 32—38.

365. В. И. Ленин китаб тәблиғи һаггында //Китаблар аләминдә. — 1971. — № 4. — С. 7—14.

366. В. И. Ленин марксизмин илк библиографыдыр //Китаблар аләминдә. — 1969. — № 3. — С. 10—12.

367 В. И. Ленин мütалиә мәдәнијјәти //Тәшвиғатчы. — 1970. — № 5. — С. 8—10.

368. Ингилаба гәдәр К. Маркс вә Ф. Енkelс әсәрләринин нәшри //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — 1976. — № 1. — С. 51—58.

369. Ичтимаи елмләрин елми мә'лумат мәркәзи //Елм вә һәјат. — 1978. — № 6. — С. 26—28.

370. К. Маркс вә Ф. Енkelс китаб һаггында //Китаблар аләминдә. — 1972. — № 2. — С. 6—10.

371. К. Маркс вә Ф. Енkelс әсәрләри нәшринин библиографиясына даир //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — 1973. — № 1. — С. 3—11.

372. К. Маркс, Ф. Енkelс вә библиография //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — 1971. — № 1. — С. 75—80.

373. Көркәмли совет библиографы А. Г. Фомин һаггында //Китаблар аләминдә. — 1977. — № 2.—С. 40—41.

374. Максим Горки мütалиә мәдәнијјәти һаггында //Азәрбајҗан мәктәби. — 1968. — № 3. —С. 21—22.

375. Марксизм-ленинизм баниләри әсәрләринин библиографик вәсантләрдә әкс олунмасы //Мәдәни-маариф иши. — 1974. — № 4. — С. 39—41.

376. Марксизм-ленинизм баниләри әсәрләри нәшринин үмуми мәсәләләри //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајҗан Дөвләт Университети.—1977.—№2.—С. 2—3.

377. Мәркәзләшмә шәраитиндә библиография ишләри //Мәдәни-маариф иши. — 1978. — № 3. — С. 42—44.

378. Мәсләк достлары //Улдуз.. — 1970. —№ 4. — С. 27—28.

379. Мүәллимин библиографик савады һаггында //Азәрбајҗан мәктәби. — 1979.—№ 3.—С. 44—48.

380. Мütалиә мәдәнијјәти //Мәдәни-маариф иши. — 1984. —№ 3. — С. 26—28.

381. М. Ф. Ахундовун әсәрләринин библиографиясы //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајҗан Дөвләт Университети. — 1972—№ 7.—С. 11—18.

382. Н. К. Крупская вә кәнчлик //Улдуз. — 1969. — № 2. — С. 62—63.

383. Н. К. Крупская әсәрләринин Азәрбајҗан дилиндә нәшри //Азәрбајҗан мәктәби.—1969—№ 2.—С. 25—27.

384. Н. Нәриманов вә библиография //Китаблар аләминдә. — 1971. —№ 4. — С. 9—13.

385. Охучуларә бәдii мütалиә зөвгүнүн ашыланмасы //Мәдәни-маариф иши. — 1980. — № 4. — С. 24—25.

386. Охучуларын әдәби-библиографик тәләбаты //Мәдәни-маариф иши. — 1986. — № 2. — С. 15—16.

387. Педагогика вә истәһсалат //Елм вә һәјат.—1975. — № 1. — С. 18—19.

388. Педагогиканын библиографияшүнаслыгла әлағәсинә даир //Азәрбајҗан мәктәби. — 1973. — № 10. — С. 44—48.

389. С. Вурғун әсәрләринин библиографиясы һаггында //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1975. — № 1. — С. 3—8.

390. VIII—X синифләрдә шакирдләрин мәктәбдәнкәнар мütалиәсинә рәһбәрлик һаггында Азәрбајчан дили вә әдәбијјатны тәдриси //Методик мәгаләләр мәчмуәси: бур. 4. — Б., 1959. — С. 24—31.

391. Тәблиғатчы вә тәшвиғатчы өз үзәриндә нечә һазырлашмалы //Азәрбајчан коммунисти. — 1960. — № 9. — С. 94—102.

392. Ү. Һачыбәјовун әсәрләриндә китаб нәшри вә мütалиә мәсәләлери //Китаблар аләминдә. — 1986. — № 2. — С. 20—21.

393. Шакирдләрдә мütалиәжә марағ тәрбијәси //Азәрбајчан мәктәби. — 1963. — № 10. — С. 34—41.

394. Шакирдләрин мәктәбдәнкәнар мütалиәсинә рәһбәрлијин бәзи мәсәләлери //Азәрбајчанда совет һакимијјәти гурулмасынын 40 иллијинә һәср едилмиш елми мәрузәләрин тезислери. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1960. — С. 181—183.

395. Шакирдләрин мütалиә мәдәнијјәти //Азәрбајчан мәктәби. — 1964. — № 6. — С. 50—55.

395. Шакирдләрин синифдәнхариш мütалиәсинә рәһбәрлијин тарихиндән //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1972. — № 2. — С. 13—21.

ҺӘСӘНОВ ҺАЧЫ БАЛАЈ ОҒЛУ — тарих елмлери намизәди, доцент

КИТАБЛАР

397. Азәрбајчанда Совет һакимијјәти гурулмасынын 40-чы илдөнүмү: Методик вә библиографик материаллар. — Б., 1960. — 73 с.

398. Бәдин әдәбијјатда нефтчи сурәти: (Ғыса төвсијә әдәбијјат кәстәричиси). — Б., 1958. — 36 с.

399. Ингилабдан әввәл Азәрбајчанда китабчылыг иши. — Б., 1965. — 107 с.

400. Једдиллији өјрәнин: (Једдиллик планын мате-

риаллары үзрә изаһлы мütалиә планы). — Б., 1961. — 88 с.

401. Китабхана фондунун тәшкили. — Б., 1958. — 88 с.

402. Колхоз вә кәнд китабханаларынын иш тәчрүбәсиндән: — Б., 1957. — 58 с.

403. Кәнчләр техника һаггында нә охумалыдырлар?: /ихтисаслар һаггында ғыса төвсијә әдәбијјат кәстәричиси/. — Б., 1958. — 58 с.

404. Памбыгчылыг: Мүлаһизәли төвсијә әдәбијјат кәстәричиси. — Б., 1955. — 32 с.

405. Развитие книгоиздательского дела в Советском Азербайджане /1920—1932/: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. — Б., 1966. — 21 с.

406. Совет Азәрбајчанынын китаб мәдәнијјәти. — Б.: Азәрнәшр. — 1975. — 84 с.

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

407. Азәрбајчан китабы тарихиндән //Китаблар аләминдә. — 1983. — № 2. — С. 19—22; № 4. — С. 50—53.

408. Бөјүк Вәтән мүһарибәси илләриндә Азәрбајчанда китаб нәшри: (1941—1945) //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1972. — № 1. — С. 39—45.

409. Бөјүк Вәтән мүһарибәсиндән сонра халғ тәсәруфатынын бәрпа вә инкишафы уғрунда мүбаризә дөврүндә Азәрбајчанда китаб нәшри: (1945—1952) //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1973. — № 2. — С. 18—25.

410. В. И. Ленин әсәрләринин Азәрбајчанда нәшри: (1920—1932) //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1970. — № 2. — С. 3—12.

411. В. И. Ленин әсәрләринин Азәрбајчанда нәшри: (1933—1970) //Елми әсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиография сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1971. — № 1. — С. 24—31.

412. В. И. Ленинин һәјат вә фәалијјәтиндә китабын ролу /Шаллы 100 ил: В. И. Ленинин анадан олмасынын 100 иллијинә һәср олунмуш мәгаләләр мәчмуәси

/Азәрбајҹан Республика Дөвләт Китабханасы. — Б., 1969. — С. 20—26.

413. «Ғејрәт»ин јубилеји //Мүхбир. — 1985. — № 7. — С. 23—24.

414. Елми-техники тәрәгги вә китаб //Китаблар аләминдә. — 1978. — № 1. — С. 54—58.

415. Једдиллик план вә Азәрбајҹанда китаб нәшринин инкишафы //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1977. — № 1. — С. 17—25.

416. Китаб вә мәнәви тәрбијә //Китаблар аләминдә. — 1981. — № 3. — С. 32—35.

417. Китаб ғәләбәјә хидмәт едир //Китаблар аләминдә. — 1985. — № 2. — С. 9—12.

418. Китаб нечә јаранмышдыр //Елм вә һәјат. — 1965. — № 5. — С. 40.

419. Ленин вә китаб //Китаблар аләминдә. — 1983. — № 1. — С. 67.

420. Республикамызын мөһтәшәм мәтбуат сарајы //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1975. — № 1. — С. 14—23.

421. Совет Азәрбајҹанында китаб нәшри: (1920—1932) //Елми әсәрләр сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1965. — № 2. — С. 12.

422. Совет һакимијјәти илләриндә Азәрбајҹанда китаб нәшри: (1920—1960) //Азәрбајҹанда Совет һакимијјәтинин гурулмасынын вә Азәрбајҹан Коммунист Партијасынын 40 иллијинә һәср олунмуш елми мәрузәләрин тезисләри /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — Б., 1960. — С. 18—19.

423. Сосиализм гуручулуғуну инкишаф етдирмәк уғрунда мүбаризә дөврүндә Азәрбајҹанда китаб нәшри: (1953—1958) //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1979. — № 1. — С. 71—78.

424. Халг тәсәрруфатынын социалистчәсинә јенидән гурулмасы, социализм чәмијјәтинин мөһкәмләндирилмәси вә инкишафы дөврүндә Азәрбајҹанда китаб нәшри: (1933—1941) //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1971. — № 2. — С. 39—45.

БАШ МҮӘЛЛИМ ВӘ МҮӘЛЛИМЛӘР

АҒАЈЕВА ЕЛМИРА АЛЛАҺВЕРДИ ГЫЗЫ — баш мүәллим

ЕЛМИ МӘҒАЛӘЛӘР

425. Азербайджанская Советская литература в изданиях на русском языке (1920—1930) //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1977. — № 2. — С. 30—37.

426. Поэзия Расула Рзы в переводах и изданиях: на русском языке //Ученые записки: сер. Библиотечковедение и библиография/ Азербайджанский Государственный Университет. — 1979. — № 2. — С. 23—29.

427. Произведения М. С. Ордубади на языках народов СССР //Ученые записки: Язык и литература /Азербайджанский Государственный Университет. — 1972. — № 4. — С. 66—72.

428. Произведения Н. Нариманова в русской советской библиографии //Вопросы библиографической работы в Азербайджане на современном этапе (Сборник научных трудов) /Азербайджанский Государственный Университет. — Б., 1982. — С. 81—94.

429. Публикация азербайджанской литературы на русском языке //Документальный поток и проблемы библиографического обеспечения различных отраслей науки: (Тематический сборник научных трудов) /Азербайджанский Государственный Университет. — Б., 1986. — С. 34—40.

ВӘЗИРОВА РАИФӘ ӘСӘД ГЫЗЫ — баш мүәллим

ЕЛМИ МӘҒАЛӘЛӘР

430. Күтләви китабханаларда библиографик вәсаитләрлә апарылан иш //1981—1985-чи илләрдә јеринә јетирилмиш елми-тәдғигат ишләринин јекунуна һәср олунмуш елми конфрансын материаллары: /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1986. — С. 89.

431. Күтләви китабханаларда охучу сорғуларынын тәснифләшдирилмәси вә учотуна даир //Елми әсәрләр: Китабханашунаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајҹан Дөвләт Университети. — 1974. — № 1. — С. 64—70.

432. Мəркəзлəшмиш китəбхəнə системиндə библиогрəфијə ишинин тəшкили: (Бакы шəһəri Шаумјан рəјон кутлəви китəбхəнəлəринин иш тəчрүбəsi əсəсында) //Мүасир мəрһələдə Азəрбajчəндə библиогрəфијə иши мəсələлəri: (Елми əсəрлəрин топлусу) /Азəрбajчəн Дəвлət Унивəрситети. — Б., 1982. — С. 95—107.

433. Мəркəзлəшмиш китəбхəнə системинə јени дахил олан əдəбијјатлə оператив библиогрəфик мəлүмəтын мүасир вəзијјəти //Сənəd ахыны вə елмин мұхтəлиф сəһələринин библиогрəфик тəминəты проблемлəri: (Елми əсəрлəрин мөвзу мəчмүəси) /Азəрбajчəн Дəвлət Унивəрситети. — Б., 1986. — С. 41—47.

ƏСƏДУЛЛАЈЕВ АКИФ МƏҺƏММƏД ОҒЛУ—баш мұəллим

КИТАБЛАР

434. Азəрбajчəн ушағ əдəбијјəты: (1950—1960). Библиогрəфијə. — Б., 1970. — 94 с.

435. Јəјдə нə охумəлы: (2—8-чи синиф шəкирдлəri үчүн тəвсијə əдəбијјат сижəһысы), — Б., 1968. — 14 с.

ЕЛМИ МƏГƏЛƏЛƏР

436. Азəрбajчəндə китəб тичарəти библиогрəфијəсы: (1976—1980) //Мүасир мəрһələдə Азəрбajчəндə библиогрəфијə иши мəсələлəri: (Елми əсəрлəрин топлусу) /Азəрбajчəн Дəвлət Унивəрситети.—Б., 1982.—С. 108—123.

437. Азəрбajчəндə китəб тичарəти библиогрəфијəсын инкишəфы тарихиндən (1920—1930) //Елми əсəрлər: Китəбхəнəшүнаслығ вə библиогрəфијə сер. /Азəрбajчəн Дəвлət Унивəрситети.—1975.—№ 1.—С. 34—38.

438. Азəрбajчəндə китəб тичарəти библиогрəфик вəсəнтлəрин нəшри (1933—1941) //Елми əсəрлər: Китəбхəнəшүнаслығ вə библиогрəфијə сер. /Азəрбajчəн Дəвлət Унивəрситети. — 1978. — № 2. — С. 3—9.

439. Бəјүк Вəтən мұһəрибəсиндən сонракы иллəрдə Азəрбajчəндə китəб тичарəти библиогрəфик вəсəнтлəрин нəшри //Елми əсəрлər: Китəбхəнəшүнаслығ вə библиогрəфијə сер. /Азəрбajчəн Дəвлət Унивəрситети. — 1979. — № 1. — С. 20—25.

440. В. И. Ленинин тəм əсəрлəri күллијјəтын 5-чи нəшринин мəлүмəт апараты //Сənəd ахыны вə ел-

мин мұхтəлиф сəһələринин библиогрəфик тəминəты проблемлəri: (Елми əсəрлəрин мөвзу мəчмүəси) /Азəрбajчəн Дəвлət Унивəрситети. — Б., 1986. — С. 55—60.

441. XIX əсрин сону вə XX əсрин əввəллəриндə Азəрбajчəндə китəб тичарəти библиогрəфијəсы //Елми əсəрлər: Китəбхəнəшүнаслығ вə библиогрəфијə сер. /Азəрбajчəн Дəвлət Унивəрситети. — 1975. — № 1. — С. 34—38.

ИСМƏЈЫЛОВ НАДИР ИСЛАМ ОҒЛУ — мұəллим

ЕЛМИ МƏГƏЛƏЛƏР

442. Азəрбajчəндə тибб ишчилəринə библиогрəфик хидмəтин оптимəллəшдирилмəсы, онларын пешə сəвијјəсинин тəкмиллəшдирилмəсинин амили кими //Сосиəлизмин тəкмиллəшдирилмəsi иллəриндə Азəрбajчəндə елми ишчилəрə китəбхəнə-библиогрəфијə хидмəти: (Елми əсəрлəрин мөвзу мəчмүəси) /Азəрбajчəн Дəвлət Унивəрситети. — Б., 1985. — 78—83.

443. Азəрбajчəндə тибб ишчилəринə мəлүмəт—библиогрəфијə хидмəтинин бəзи мəсələлəri //Азəрбajчəн али мəктəб аспирантларын ынын III Республικά елми конфрансынын материаллары: /Ичтиман елмлэр бөлмəsi, 15—17 дєкабр 1980-чи ил/—Б., 1981. — С: 329—334.

444. Азəрбajчəн ССР-дə тибб ишчилəринə библиогрəфик хидмəтин тəкмиллəшдирилмəсинин бəзи мəсələлəri //Азəрбajчəн али мəктəб аспирантларын ынын IV Республικά елми конфрансынын тезислəri. — Б., 1981. — С. 35.

445. Азəрбajчəн ССР-дə тибб ишчилəринə китəбхəнə-библиогрəфијə хидмəтинин əсəс инкишəф мəрһələлəri //Азəрбajчəн али мəктəб аспирантларын ынын V Республικά елми конфрансынын тезислəri. — Б., 1982. — С. 55.

446. Азəрбajчəн ССР-дə тибб ишчилəринин пешə тəлəбатынын өјрəнилмəsi əсəсында тəбəбət үзрə мəһəлли сənəd ахынын тəһлили //Сənəd ахыны вə елмин мұхтəлиф сəһələринин библиогрəфик тəминəты проблемлəri (Елми əсəрлəрин мөвзу мəчмүəси) /Азəрбajчəн Дəвлət Унивəрситети. — Б., 1986. — С. 61—66.

447. Мүасир мəрһələдə Азəрбajчəндə тибб ишчилəринə библиогрəфик хидмəтин бəзи мəсələлəri //Мүасир мəрһələдə Азəрбajчəндə библиогрəфијə иши мəсələлəri:

(Елми эсэрлэрин топлусу) /Азәрбајчан Дөвләт Университети.— Б., 1982. — С. 145—160.

СҮЛЕЈМАНОВ РАСИМ ИМАМГУЛУ ОҒЛУ—мүәллим

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

448. Азәрбајчанда рус бәдии әдәбијјатынын нәшри мәсәләләри //Азәрбајчан Али мәктәб аспирантларынын II Республика Елми конفرансынын тезисләри. — Б., 1979. — С. 184.

449. А. М. Горкинин эсәрләри Азәрбајчан дилиндә //Елми эсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1979.—№ 1.— С. 26—32.

450. Бөјүк рус шаири А. С. Пушкинин эсәрләри Азәрбајчан дилиндә //Азәрбајчан али мәктәб аспирантларынын III Республика елми конفرансынын материаллары. — Б.: АДҮ. — 1981. — С. 342—349.

451. Л. Н. Толстојун эсәрләри Азәрбајчан дилиндә //Елми эсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — 1978. —№ 1.— С. 51—57.

452. Мүасир мәрһәләдә рус бәдии әдәбијјаты Азәрбајчан библиографијасында //Мүасир мәрһәләдә Азәрбајчанда библиографија иши мәсәләләри: (Елми эсәрлэрин топлусу) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1982. — С. 137—144.

НАЧЫЈЕВА ГӘМЗӘ СӨҺБӘТ ГЫЗЫ — мүәллим

ЕЛМИ МӘГАЛӘЛӘР

453. М. Ф. Ахундов адына Республика Дөвләт китабханасында мүтәхәссис охучулара сораг-библиографија хидмәтинин мүасир вәзијјәти //Сосиализмин тәкмилләшдирилмәси илләриндә Азәрбајчанда елми ишчиләрә китабхана-библиографија хидмәти: (Елми эсәрлэрин мөвзу мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети.— Б., 1985. — С. 71—77.

454. М. Ф. Ахундов адына Республика Дөвләт китабханасында охучулара мәлүмат-библиографија хидмәтинин тәшкили //Сәнәд ахыны вә елмин мүхтәлиф саһәләринин библиографик тәминаты проблемләри: (Ел-

ми эсәрлэрин мөвзу мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1985. — С. 71—77.

АЛЫҺҮСЕЈНОВА СИМА ПАША ГЫЗЫ—баш лаборан

455. Азәрбајчан ССР ЕА-нын Мәркәзи-елми китабханасынын әдәбијјатшүнас алимләрә библиографик хидмәт саһәсиндә фәалијјәти //Сосиализмин тәкмилләшдирилмәси илләриндә Азәрбајчанда елми ишчиләрә китабхана-библиографија хидмәти: (Елми эсәрлэрин мөвзу мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети.—Б., 1985. — С. 85—91.

456. Әдәбијјатшүнаслыг материалларында китабчәриси вә мәгаләичәриси әдәбијјат сијаһылары библиографик мәлүматын илк мәнбәи кими //Сәнәд ахыны вә елмин мүхтәлиф саһәләринин библиографик тәминаты проблемләри: (Елми эсәрлэрин мөвзу мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети.—Б., 1986.—С. 67—74.

Факүлтәнин «елми эсәрләри»

457. Елми эсәрләр: Китабханашүнаслыг вә библиографија сер. /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1970—1979. — Илдә ики дәфә нәшр олунурду.

№ 1 — 1970; № 1 — № 2. — 1971; № 1 — № 2 — 1972; № 1 — № 2 — 1973; № 1 — № 2 — 1974; № 1 — № 2 — 1975; № 1 — № 2 — 1976; № 1 — № 2 — 1977; № 1 — № 2 — 1978; № 1 — № 2 — 1979.

Факүлтәнин нәшр етдирдији мөвзу мәчмуәләри

458. Мүасир мәрһәләдә Азәрбајчанда китабхана иши мәсәләләри: Елми эсәрлэрин тематик мәчмуәси/ /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1981. — 131 с.

459. Мүасир мәрһәләдә Азәрбајчанда библиографија иши мәсәләләри: (Елми эсәрлэрин топлусу) /Азәрбајчан Дөвләт Университети.—Б., 1982.—164 с.

460. Инкишаф етмиш сосиализм шәраитиндә Азәрбајчанда әһалијә китабхана хидмәтинин тәшкили: (Елми эсәрлэрин тематик мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1983. — 142 с.

461. Сосиализмин тәкмилләшдирилмәси илләриндә Азәрбајчанда елми ишчиләрә китабхана-библиографија хидмәти: (Елми әсәрләрин мөвзу мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1985. — 91 с.

462. Азәрбајчанда китабхана ишинин мәркәзләшдирилмәси мәсәләләри: (Елми әсәрләрин мөвзу мәчмуәси) //Азәрбајчан Дөвләт Университети. — Б., 1986. — 79 с.

463. Сәнәд ахыны вә елмин мүхтәлиф саһәләринин библиографик тәминаты проблемләри: (Елми әсәрләрин мөвзу мәчмуәси) /Азәрбајчан Дөвләт Университети.— Б., 1986. — 74 с.

МҮНДӘРИЧАТ

Мүәллифдән	3
Илк китабханачылыг курслары	6
Орта ихтисас тәһсилли китабханачы кадрларын һазырланмасы	12
Али китабханачылыг тәһсиллинин јаранмасы вә инкишафы С. М. Киров адына АДУ-нун китабханачылыг факүлтәси	18
Факүлтәнин ихтисас кафедралары, елми-тәдгигат фәалијјәти вә елми-педагожи кадрлары	26
Тәләбә елми чәмијјәти	48
Факүлтә елми шурасы	53
Тәдрис планлары кадр һазырлығынын стратегијасыдыр	57
Јүксәкихтисаслы кадр һазырлығында истәһсалат тәчрүбәси әсас амилдир	65
Факүлтәдә идеја-сијаси тәрбијә ишләри	69
Азәрбајчанда китабхана ишчиләринин ихтисасартырма системи	79
С. М. Киров адына Гырмызы Әмәк Бајрағы орденли АДУ-нун Китабханачылыг факүлтәсинин әмәкдашларынын әсәрләри.	84

Абузар Алы оглы Халафов
**РАЗВИТИЕ БИБЛИОТЕЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
В АЗЕРБАЙДЖАНЕ**

(на азербайджанском языке)

Редаксия мүдирі *Е. Һ. Мурадагајева*
Редактору *А. А. Һүсејнов*
Ўз габығынын рәссамы *В. М. Маммадов*
Бәдін редактору *Ф. М. Әфәндијев*
Техники редактору *Ә. Г. Раһимов*
Корректорлары *Л. М. Һүсејнова, Р. Ш. Әфәндијева*
ИБ—4801

Јығылмаға верилмиш 12. 07. 87. Чапа имзаланмыш 20. 11. 87. ФГ 29554. Кағыз форматы 84×108 1/32. Мәтбәә кағызы № 1. Әдәби гарнитур. Јүксәк чап. Физики чап вәрәғи 4,125. Шәрти ч. в. 6,93. Шәрти рәнқ-оттиск 7,24. Учот нәшр. вәрәғи 6,5. Тиражы 3500. Сифариш № 887. Гијмәти 30 гәп.

Азәрбајчан ССР Дәвләт Нәшријат, Полиграфија вә Китаб Тичарәти Ишләри Комитәсинин «Маариф» нәшријаты. Бақы 370111. Ә. Тағызаде күчәси № 4.

Азәрбајчан ССР Дәвләт Нәшријаты, Полиграфија вә Китаб Тичарәти Ишләри Комитәсинин 3 №-ли Бақы Китаб мәтбәәси, Бақы, Ә. Тағызаде күчәси, № 4.

Азербайджанское государственное издательство учебно-педагогической литературы. «Маариф», г. Баку, ул. А. Тагизаде № 4.

Бакинская книжная типография № 3. г. Баку, ул. А. Тагизаде № 4.

30 гн.

473
X-49